

Slovenská pedagogická knižnica

1956 – 2016

Bratislava 2017

Obsah

1. Úvod	3
PhDr. Vladimír Grigar	
2. Stručný prehľad histórie Slovenskej pedagogickej knižnice 1956 – 2015	4
PhDr. Vladimír Grigar	
3. Slovenská pedagogická knižnica v rokoch 1996 – 2007	10
PhDr. Helena Pangrácová	
4. Slovenská pedagogická knižnica v rokoch 2007 – 2015	16
PhDr. Vladimír Grigar	
5. Knižnično-informačné služby v Slovenskej pedagogickej knižnici	24
Mgr. Janette Gulčíková	
6. Oddelenie knižničných fondov	29
Mgr. Katarína Kurillová	
7. Študovňa historických tlačí Slovenskej pedagogickej knižnice	35
Mgr. Katarína Bokrosová	
8. Metodická práca pre sieť školských knižníc	50
Mgr. Rozália Cenigová	
9. Metodické centrum SPK pre akademické knižnice	63
PhDr. Daniela Džuganová, PhDr. Mária Kadnárová	
10. Riaditelia Slovenskej pedagogickej knižnice 1956 – 2015	69
PhDr. Vladimír Grigar	
11. Bibliografia publikačnej činnosti o Slovenskej pedagogickej knižnici	73
Mgr. Dagmar Bebková, Mgr. Miroslava Hajtmánková, PhDr. Eva Kobelová, Mgr. Tatiana Popová	
12. Obrazová príloha	111
PhDr. Vladimír Grigar, Mgr. Katarína Bokrosová	

Úvod

PhDr. Vladimír Grigar

Slovenská pedagogická knižnica, so sídlom v Petržalke na Hálovej ulici č. 6 si 6. decembra 2016 pripomenula 60.výročie svojho vzniku slávnostným stretnutím, ktorého sa zúčastnili zástupcovia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, riaditelia najvýznamnejších slovenských knižníc, predsedníčky stavovských knihovníckych organizácií, bývalé dlhoročné pracovníčky knižnice a súčasný kolektív zamestnancov.

Slovenská pedagogická knižnica, ktorá za 60 rokov prešla veľmi dynamickou a zaujímavou cestou, je v súčasnosti priamo riadenou organizáciou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a špecializovanou vedeckou knižnicou s celoštátnou pôsobnosťou so zameraním na oblasť výchovy, vzdelávania, školstva a príbuzných vedných odborov. Je neoddeliteľnou a nezastupiteľnou súčasťou slovenského knižničného systému.

Pozrime sa na túto jej dlhú cestu v podobe tohto zborníka, ktorý je vlastne inovovaným a doplneným vydaním zborníka spred piatich rokov. Keďže publikácia „55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice“ bola určená len pre vnútornú potrebu a nemala pridelené ISBN a EAN, rozhodli sme sa vylepšiť resp. rozšíriť jej obsah o ďalších päť rokov existencie knižnice a rozdistribuovať ju do veľkých slovenských knižníc. Jeho súčasťou je aj bibliografia publikačnej činnosti o Slovenskej pedagogickej knižnici za roky 1956 – 2015 a bohatá obrazová príloha zachytávajúca celých šesťdesiat rokov jej „knižničného života“.

Stručný prehľad histórie Slovenskej pedagogickej knižnice 1956 – 2015

PhDr. Vladimír Grigar

Štátny pedagogický ústav (ďalej len „ŠPÚ“), ktorý bol zriadený zákonom SNR zo dňa 25. 2. 1947 č. 32/47 so sídlom v Bratislave, zahájil svoju činnosť 1. 4. 1947. Knižničný a archívny referát ŠPÚ bol založený 1. 7. 1947. Knižnicu viedol do 15. 9. 1947 doktor Karol Goláň (1895 – 1961). Knižnica mala koncom roku 1947 3 650 zväzkov. Maximilián Duren viedol knižnicu do 1. 3. 1951, vystriedala ho Irena Blühová (1904 – 1991), ktorá od roku 1956 sa stala riaditeľkou inštitúcie. ŠPÚ a knižnica boli v rokoch 1947 až 1959 umiestnené najprv na Povereníctve školstva a osvety, neskôršie v budove bývalej I. štátnej meštianskej školy na Zochovej ulici a potom opäť v budove Povereníctva školstva a osvety. V roku 1948 mala knižnica 6 650 zväzkov kníh, 1 360 požičaných publikácií a 90 čitateľov. V roku 1951 sa rozhodlo pretvoriť knižnicu na verejnú vedecko-študijnú knižnicu.

V roku 1953 mal knižničný fond 49 504 zväzkov, 13 909 požičaných publikácií a 5 870 čitateľov. Od roku 1953 začala knižnica vykonávať publikačnú a vedecko-odbornú činnosť spolu so Štátnou pedagogickou knižnicou Komenského v Prahe a Štátnou vedeckou knižnicou v Brne:

a/ Bibliografiu marxistických článkov, štúdií a kníh zo slovenskej, českej, sovietskej literatúry. Táto výberová bibliografia vychádzala tlačou v SPN ako mesačník pod názvom „Přehled pedagogické literatury“.

b/ Výber pedagogickej literatúry na určité témy. Tieto výbery vychádzali štvrťročne a posielali sa všetkým školám, školským a pedagogickým pracovníkom.

c/ Rešerše z odboru pedagogiky pre školy všetkých stupňov, pre pracovníkov ŠPÚ, PŠ, KNV, OPS, KPS.

d/ Výberový katalóg maďarských pedagogických a učebnicových publikácií pre maďarské školy a maďarských školských pracovníkov na Slovensku.

e/ Knižnica pripravila spoločne s pedagogickou knižnicou v Prahe bibliografiu učebníc.

f/ V spolupráci s pedagogickými knižnicami v Prahe a v Brne pripravila knižnica Pedagogickú ročenku za rok 1953, zoznam publikácií a článkov o aktuálnych pedagogických školských otázkach.

g/ Knižnica vykonávala politickú a odbornú starostlivosť o žiacke a školské knižnice, o knižnice KPS a OPS a tiež inštruktáže knihovníkov týchto knižníc a pod.

V roku 1956 prišlo k organizačnému osamostatneniu knižnice od ŠPÚ a vzniku Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave (ďalej len „SPK“). Štatút SPK bol prijatý o niekoľko mesiacov neskôr so spätnou platnosťou k 1.1.1956.

Podľa Organizačného štatútu SPK z 2. 8. 1956 bola knižnica:

- ústrednou vedeckou knižnicou pre štúdium pedagogiky a jej pomocných vied,
- strediskom pre vzdelávanie odporúčajúcich bibliografií a pre poskytovanie bibliografických informácií v odbore svojej špecializácie,
- metodickým strediskom pre žiacke, ako aj učiteľské a ostatné pedagogické knižnice.

Organizačne sa SPK členila na:

- správu knižnice, oddelenie pre styk s čitateľom, oddelenie pre dopĺňovanie knižných fondov,
- oddelenie pre katalogizáciu, oddelenie bibliograficko-spravodajské a oddelenie prevádzkové.

V roku 1956 poskytla SPK 1 561 používateľom 16 893 výpožičiek.

V roku 1959 sa SPK presťahovala do zrekonštruovaných priestorov bývalého kláštora klarisiek na Klariskú ulicu č. 5. V roku 1960 poskytla SPK 2 600 používateľom 38 671

výpožičiek. V tomto roku sa začala budovať bibliograficko-dokumentačná kartotéka na základe vzájomnej výmeny dokumentačných záznamov medzi SPK v Prahe, SPK v Brne a SPK v Bratislave. V rokoch 1964 – 1974 viedol knižnicu PhDr. Ján Lehký (1906 – 1979). V roku 1964 bol schválený nový štatút SPK, ktorý potvrdzoval jej predchádzajúce funkcie a rozširoval jej pôsobenie medzi učiteľmi, vedeckými pracovníkmi a verejnosťou.

Podľa štatútu plnila SPK funkciu:

- ústrednej vedeckej knižnice so zameraním na literatúru z oblasti pedagogiky a pomocných vied,
- strediska bibliografickej, bibliograficko-spravodajskej a informačnej činnosti v odbore pedagogickej literatúry,
- metodického strediska pre školské, učiteľské a ostatné pedagogické knižnice a pre prácu s pedagogickou literatúrou.

V štatúte pribudla aj nová činnosť – výskumná práca v oblasti knihovníctva a bibliografie. Organizačne bola knižnica členená na správu knižnice, oddelenie doplňovania fondov, spracovania fondov, styku s čitateľom, metodické a bibliograficko-dokumentačné oddelenie. Novovzniknuté metodické oddelenie bolo poverené metodicky usmerňovať školské a pedagogické knižnice na Slovensku. V roku 1964 vyšlo prvé číslo metodického časopisu Školské knižnice.

V polovici šesťdesiatych rokov získala SPK právo účelového povinného výtlačku učebníc a publikácií vydávaných v tematickej skupine 02. V tomto období sa začala aj medzinárodná výmena publikácií. V šesťdesiatych rokoch boli v knižnici spracované vzácne knižničné fondy, dokumentujúce stav a vývoj školstva na našom území. Obsahovali vyše 5 000 kníh vydaných v 16. – 18. storočí. Súčasne sa spracovali výročné školské správy z 19. storočia a z prvej polovice 20. storočia.

V 60. a 70. rokoch sa fond knižnice vo väčšom rozsahu doplňoval krásnou a spoločensko-politickou literatúrou. V uvedenom období štvrťročne vydávala bibliografické periodikum Zahraničné novinky pedagogickej, psychologickkej a inej odbornej literatúry v SPK. Významnou aktivitou bolo vydávanie registrujúcej retrospektívnej bibliografie Slovenská pedagogická tvorba z rokov 1918 až 1970, ktorá vyšla v rokoch 1968, 1969, 1973 a 1974. Odborní pracovníci knižnice zostavili personálne bibliografie a súpisy prác pedagógov: Ľ. Bakoš, V. Predmerský, V. Gaňo, J. Velikanič. Začal vychádzať Prehľad základnej literatúry v SPK v slovenskom a českom jazyku, ktorý vychádzal každé dva roky až do roku 1971.

V roku 1970 bol schválený nový Štatút Slovenskej pedagogickej knižnice, v ktorom sa SPK organizačne členila na 7 oddelení: metodické, akvizície, katalogizácie, oddelenie pre styk s čitateľmi, bibliograficko-dokumentačné oddelenie, oddelenie múzea pedagogiky a školstva a ekonomické oddelenie. Kolégium ministra školstva SSR rozhodlo 17. 8. 1970 vytvoriť pri Slovenskej pedagogickej knižnici muzeálne oddelenie ako predchodcu budúceho Múzea školstva a pedagogiky. Úlohou múzea bolo sústreďovať dokumenty a materiály z dejín slovenského školstva a pedagogiky, odborne ich spracovávať a rôznymi formami prezentovať vo verejnosti. Múzeum plánovito zbieralo hmotné školské pamiatky, budovalo archív, knižnicu, vyvíjalo vedecko-výskumnú a kultúrno-výchovnú činnosť. Prvým vedúcim múzea sa stal Viktor Šándor (1909 – 1991), ktorý rozbíhal aj prvé aktivity (výzvy, zbieranie materiálov, základné organizačné predpoklady budovania múzea). Po ňom bol vedením múzea poverený Prof. Dr. Ján Kocka, CSc. a PhDr. Milan Hamada, CSc. V rokoch 1974 – 1984 viedol SPK PhDr. Vít Rak (1931 – 1988).

V roku 1976 dosiahla SPK v službách štatisticky najväčší výkon: počet používateľov bol 8397 a počet výpožičiek 275 129. V roku 1978 sa knižnica zlúčila s Ústavom školských informácií (ďalej len „UŠI“) pod názvom Slovenská pedagogická knižnica a Ústav školských informácií. SPK stratila právnu subjektivitu a samostatnosť, pri zlúčení mala 47 pracovníkov

a UŠI 119 pracovníkov. V roku 1980 bolo z Univerzitnej knižnice delimitované do SPK metodické usmerňovanie siete vysokoškolských knižníc, študijných a informačných stredísk na vysokých školách na Slovensku. V rokoch 1980 – 1993 vydávala SPK časopis Informačný spravodaj pre vysokoškolské knižnice na Slovensku s periodicitou 4 x ročne. V rokoch 1984 – 1990 viedla knižnicu PhDr. Margita Krejčová–Semanová, CSc. V rokoch 1986 – 1988 sa uskutočnila komplexná revízia knižničného fondu SPK s vyradovaním neprofilovej literatúry, zastaranej spoločensko-politickej literatúry a duplikátov.

Na základe úpravy Ministerstva kultúry SR z decembra 1980 až doteraz SPK vykonáva funkciu koordinátora bibliografickej činnosti v gescii výchova, vzdelávanie a školstvo na Slovensku. Významnými edičnými činmi bolo vydávanie Bibliografie školských zákonov, opatrení, nariadení a smerníc, ktorá zahŕňala roky 1945 – 1994, registrujúcej bibliografie Slovenská pedagogická tvorba rokov 1918 – 1975 a Učebnice na Slovensku za roky 1918 – 1980.

Od 1. 7. 1989 zlúčením SPK a ÚŠI, Ústavu rozvoja vysokých škôl a časti Ústavu výpočtovej techniky vysokých škôl pri UK vzniká nová organizácia pod názvom Ústav informácií a prognóz školstva, mládeže a telovýchovy (ďalej len „ÚIPŠMT“). Štatúty a organizačné poriadky z rokov 1989, 1991 a 1996 definujú SPK ako špecializovanú vedeckú knižnicu s celoštátnou pôsobnosťou so zameraním na oblasť výchovy, vzdelávania, školstva a príbuzných vedných odborov ako súčasť národného knižničného systému. V rokoch 1990 – 1992 viedla SPK PhDr. Elena Ružeková. V roku 1990 sa Odbor knižničných a informačných služieb transformoval na dve oddelenia a to oddelenie dopĺňovania a oddelenie služieb používateľov. Na začiatku roku 1991 bolo oddelenie informačných spravodajov začlenené do bibliograficko-informačného oddelenia. Prekladateľské oddelenie, odbor porovnávacích štúdií a analýz a útvar gescie učebníc boli z SPK vyčlenené a zaradené pod ÚIPŠMT. V rokoch 1992 – 1995 viedla SPK PhDr. Dagmar Vrablicová. V rokoch 1992 – 1993 sa na pôde SPK riešila výskumná úloha Model školskej knižnice ako integrálnej súčasti výchovno-vzdelávacieho procesu.

V deväťdesiatych rokoch vypracovala SPK niekoľko materiálov koncepčného charakteru: Koncepcia SPK z roku 1990 a inovovaná verzia z roku 1993, Zásady špecializácie, profilácie a dopĺňovania knižničného fondu SPK z roku 1991, Technický projekt automatizovaného knižnično-informačného systému SPK z roku 1991, Prieskum štruktúry používateľov SPK z roku 1991, Koncepcia tvorby a využívania báz dát SPK z roku 1992 a Koncepcia prezenčného štúdia SPK z roku 1992. V roku 1993 sa SPK stala členom Slovenskej asociácie knižníc. V rokoch 1995 – 1996 viedla SPK Mgr. Sidónia Chudá. 15. 11. 1995 sa Múzeum školstva a pedagogiky vyčlenilo z SPK ako samostatný útvar, ktorý bol súčasťou Ústavu informácií a prognóz školstva. V roku 1996 mala SPK 25 systematizovaných miest a tieto oddelenia: oddelenie metodiky a automatizácie, oddelenie dopĺňovania, spracovania a ochrany knižničných fondov, oddelenie služieb používateľom a bibliograficko-informačné oddelenie.

V roku 1996 sa SPK stala členom Združenia používateľov Slovenskej akademickej dátovej siete SANET a národným koordináčnym orgánom UNESCO. Edičná činnosť knižnice v roku 1996 v oblasti periodickej tlače bola nasledovná:

Pedagogický bibliografický spravodajca SR (PBS) – vychádzal 12 x ročne,

Referátové listy – vychádzali 2 x ročne,

Expresná informácia – vychádzala 10 x ročne,

Prehľad výskumných správ z pedagogických vied zo zahraničia – vychádzal 2 x ročne,

Školské knižnice – vychádzali 4 x ročne,

Zoznam časopisov dochádzajúcich do SPK v roku

Prírastky knižného fondu SPK – vychádzali 6 x ročne.

V novembri 1996 si SPK pripomenula 40. výročie jej založenia množstvom podujatí, z ktorých boli dve najvýznamnejšie: medzinárodná konferencia a výstava fotografií významnej slovenskej fotografky a prvej riaditeľky SPK Ireny Blühovej (Portréty, 16. november – 15. december 1996).

V rokoch 1997 – 2007 viedla SPK PhDr. Helena Pangrácová. Na začiatku roku 1997 dostala knižnica výpoveď z budovy Klarisea z dôvodu rekonštrukcie a nasledovalo sťahovanie. V rokoch 1998 – 2000 fungovala SPK v budovách na Starých Gruntoch. 27. 3. 2000 sa uskutočnil odborný seminár „Slovenská pedagogická knižnica a jej úlohy v procese transformácie výchovy a vzdelávania“, ktorého sa zúčastnil aj vtedajší minister školstva SR Milan Ftáčnik. V rokoch 2000 – 2004 SPK sídlila v prístavbe budovy Základnej školy na Hálovej 16.

V zmysle zákona podľa § 21 až § 23 zákona Národnej rady Slovenskej republiky... č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov a podľa zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej v znení neskorších predpisov a uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 61 zo dňa 24. januára 2001 Ministerstvo školstva SR zriadilo k 1. júlu 2001 Slovenskú pedagogickú knižnicu ako právnickú osobu – samostatnú rozpočtovú organizáciu. Vedenie SPK vypracovalo základné dokumenty knižnice – návrhy zakladacej listiny a štatútu, organizačný poriadok, pracovný poriadok. Stanovený počet zamestnancov bol 19. Zaniká bibliografické oddelenie a jeho úlohy boli rozdelené medzi oddelenie knižničných fondov a oddelenie knižničných a informačných služieb. Vedenie SPK sa sústredilo na hlavné rozvojové úlohy: dobudovanie a zariadenie nových priestorov, elektronizáciu a internetizáciu, rozšírenie a skvalitnenie poskytovaných knižničných a informačných služieb, metodickú činnosť.

Vzácné tlače zo 16. storočia – 35 titulov boli v roku 2002, na základe rozhodnutia Ministerstva kultúry SR pod číslom MK 5332/3002-400, vyhlásené za historické knižné dokumenty a zaradené do evidencie historických knižničných dokumentov a fondov. V roku 2003 SPK sprístupnila čítaciu lupu, program Magic a zvukový program Jaws v spojení s technickým zariadením Braille pre slabozrakých a nevidiacich.

V rokoch 2003 – 2005 sa uskutočnila prvá etapa rekonštrukcie budovy SPK na Hálovej 6. V roku 2004 sa SPK napojila prostredníctvom optického kábla a SANETu na internet. 14. 3. 2005 sa uskutočnilo slávnostné otvorenie zrekonštruovanej budovy SPK na Hálovej č. 6 v Bratislave – Petržalke.

SPK sa zapojila do Projektu KIS3G a knižnično-informačný systém Virtua sa implementoval v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou v Martine v roku 2005. Nové priestory na Hálovej č. 6 (seminárna miestnosť, vstupná hala, átrium) poskytli pre kultúrne a vzdelávacie aktivity, na výstavy vhodné podmienky.

Knižnica ako metodické centrum pre školské knižnice zorganizovala v rokoch 2005 – 2015 jedenásť ročníkov celoslovenského projektu Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k medzinárodnému dňu školských knižníc. 23. 3. 2006 SPK v spolupráci s Krajanským múzeom Matice slovenskej pripravila kultúrno-vzdelávacie podujatie so zameraním na problematiku úcty k národným a kresťanským tradíciám „Slováci v Srbsku, Padina“ spojenú s výstavou fotografií Eriky Fajnorovej. 31. 3. 2006 bolo slávnostné otvorenie študovne ruskej literatúry v spolupráci s Veľvyslanectvom Ruskej federácie. 29. 6. 2006 pripravila SPK slávnostný seminár k 50. výročiu svojho vzniku. 11. 9. 2006 zorganizovala SPK v spolupráci s Veľvyslanectvom Spojených štátov amerických podujatie – spomienku na 11. 9. 2001 pri príležitosti 5. výročia útoku na dvojčiky v New Yorku. SPK pri tej príležitosti navštívil veľvyslanec USA na Slovensku Rodolphe Vallee a minister školstva SR Ján Mikolaj. Sprievodnou akciou bola výstava kníh s tematikou 11. 9. a otvorenie výstavy „America 24/7“.

26. 10. 2006 SPK v spolupráci s Veľvyslanectvom Indie pripravila výstavu slovenských amatérskych fotografov „India 2006 našimi očami“.

V rokoch 2006 – 2009, 2011 a 2013 bola knižnica poverená Ministerstvom školstva SR administráciou a hodnotením rozvojového projektu pod názvom Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc.

Vytvorenie nového loga SPK symbolizovalo novú etapu v rozvoji. Od 1. 4. 2007 do 15. 11. 2007 viedla SPK ako zastupujúca riaditeľka Mgr. Katarína Kurillová. Od 15. 5. – 31. 8. 2007 prebehla druhá etapa rekonštrukcie budovy SPK (strechy a výmeny fasádnych výplní – okien). SPK ako metodické centrum pre školské knižnice, zorganizovala v rokoch 2007 – 2015 deväť medzinárodných konferencií pod názvom Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl. V týchto rokoch sa uskutočnilo aj 16 odborných seminárov a prezentácií knižnično-informačných systémov pre školské knižnice.

Od 16. 11. 2007 vedie SPK PhDr. Vladimír Grigar. 7. 12. 2007 sa uskutočnilo podujatie „Integrované vzdelávanie a multikultúrna výchova v rómskom spoločenstve“ a sprievodné podujatie vernisáž výstavy fotografií Eriky Fajnorovej „Rôzne uhly pohľadu“. 14. 3. 2008 pripravila knižnica v rámci Týždňa slovenských knižníc stretnutie s poetkou Zdenkou Lacikovou pod názvom „Poéziou k vzdelanosti“, kde predstavila svoju tvorbu a čítala svoju poéziu. 24. 4. 2008 bola spustená nová webová stránka SPK, ktorá je jednoduchá, prehľadná a graficky prepracovaná. V roku 2008 knižnica rozšírila svoju činnosť o aktívne elektronické sprístupňovanie plných textov článkov zo zahraničných časopisov službou SUBITO a o zabezpečenie vstupov do EIZ (elektronických informačných zdrojov) cez EZB (elektronickú knižnicu časopisov). Spolok slovenských knihovníkov udelil v celoslovenskej súťaži o najlepšie webové sídlo knižnice TOP WebLib 2008 v kategórii odborné knižnice SPK 2. miesto a taktiež získala Cenu sympatie TOP WebLib 2008. V rokoch 2008 – 2010 bol vo všetkých kanceláriách SPK vymenený starý a opotrebovaný nábytok za modernejší a účelnejší.

SPK zorganizovala spolu s Ústrednou knižnicou Slovákov v Chorvátsku v Našiciach a Miestnym úradom mestskej časti Bratislava – Jarovce kultúrno-vzdelávacie podujatie pod názvom „Slováci v Chorvátsku“, prezentáciu publikácií a fotografických a filmových dokumentov o slovenskej menšine žijúcej v Chorvátsku za účasti autorov a hostí spojenú s besedou.

SPK vlastní 200 kníh zo 17. storočia, ktoré pochádzajú väčšinou zo západoeurópskych oficiín. Tieto tlače boli na základe rozhodnutia Ministerstva kultúry SR pod číslom MK-3817/2009-52/9415 v roku 2009 vyhlásené za historický knižničný fond.

1. 7. 2010 SPK zorganizovala medzinárodnú konferenciu „Vzdelávanie rómskeho spoločenstva“ a prezentáciu publikácií o rómskej menšine. 26. 10. 2010 zorganizovala SPK spolu s Výskumným ústavom Slovákov v Maďarsku a Združením občanov ZHODA podujatie „Dvadsať rokov činnosti VÚSM“. Boli to prednášky a prezentácie o minulosti, súčasnosti a plánoch VÚSM, o ich vedeckej a publikačnej činnosti, o zapájaní študentov do výskumnej činnosti spojené s diskusiou a vernisážou výstavy 20 rokov činnosti VÚSM. Spolok slovenských knihovníkov udelil v celoslovenskej súťaži o najlepšie webové sídlo knižnice TOP WebLib 2010 v kategórii odborné knižnice SPK 2. miesto. SPK ako metodické centrum pre školské knižnice, v spolupráci s Národným pedagogickým múzeom a knižnicou J. A. Komenského v Prahe zorganizovala v rokoch 2010 – 2015 šesť ročníkov česko-slovenského projektu pre základné školy a osemročné gymnáziá Záložka do knihy spája školy k Medzinárodnému mesiacu školských knižníc. 29. 3. 2011 SPK v rámci Týždňa slovenských knižníc zorganizovala tvorivé stretnutie so spisovateľom a pedagógom Mgr. Danielom Hevierom, PhD. a jeho hosťom pedagógom Mgr. Dávidom Králikom s názvom „Aby z pedagogiky nebola BEDAgogika“. 7. 12. 2011 si SPK pripomenula na slávnostnom seminári 55. výročie svojho vzniku. K tomuto výročiu vydala zborník „55 rokov Slovenskej

pedagogickej knižnice“. V roku 2011 získala SPK Čestné uznanie od Spolku slovenských knihovníkov za trvalo kvalitné webové sídlo v TOP WebLib 2011.

V rokoch 2012 – 2015 SPK v rámci Týždňa slovenských knižníc zorganizovala množstvo podujatí. Každý rok k nám prišiel Mgr. David Králik a pripravil pre študentov zaujímavé workshopy. V rokoch 2012 – 2015 SPK, Múzeum školstva a pedagogiky, Central European Education Institute s.r.o. a Štátna univerzita A. E. Buketova v Karagande pripravili v priestoroch knižnice 7 vzdelávacích podujatí a diskusných fór za účasti pedagógov z najstaršej a najväčšej univerzity Kazachstanu pod názvom „Súčasná a minulé interkultúrne dimenzie vo vzdelávaní“. SPK vypracovala 84-stranovú prácu: „Prezentácia akademických knižníc prostredníctvom webových stránok (Analýza a hodnotenie webových stránok akademických knižníc). SPK ako metodické centrum pre školské knižnice zorganizovala v rokoch 2012 – 2015 štyri ročníky celoslovenského projektu pre stredné školy Záložka do knihy spája slovenské školy k Medzinárodnému mesiacu školských knižníc. 13. 12. 2012 SPK v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou zrealizovala odborný seminár k storočnici doktora Borisa Bálena (1912 – 1994). Príspevky o knižnej kultúre, exlibrisoch a horolezectve predniesli odborníci, spolupracovníci, priatelia a rodinní príslušníci B. Bálena.

Od 5. 11. do 20. 12. 2013 sa v priestoroch knižnice uskutočnila výstava „Spisovatelia v školských laviciach“ a tiež besedy so spisovateľmi: Ladislavom Ballekom, Jozefom Banášom, Oľgou Feldekovou, Michalom Hvoreckým, Danielou Kapitáňovou, Petrou Nagyovou-Džerengovou a Pavlom Rankovom. 7. 11. 2013 SPK v spolupráci so Slovenskou asociáciou knižníc pripravila seminár akademických knižníc: „Miesto a možnosti akademických knižníc v procesoch hodnotenia kvality“.

16. 6. 2014 SPK v spolupráci s Demokratickým zväzom Slovákov a Čechov v Rumunsku, Kultúrnou a vedeckou spoločnosťou Ivana Krasku v Nadlaku a Občianskym združením Zhoda zorganizovala prezentáciu „O školstve, vzdelávaní a kultúre Slovákov žijúcich v Rumunsku“. 9. 12. 2014 SPK pripravila besedu s rímskokatolíckym kňazom, saleziánom, spisovateľom, charitatívnym pracovníkom, zakladateľom a riaditeľom resocializačného centra RESOTY Antonom Srholcom. V dňoch 3. – 20. 2. 2015 sa v priestoroch SPK uskutočnila unikátna putovná výstava „Biblia na cestách“, ktorá bola spojená aj s vernisážou a finisážou pre širokú verejnosť. 25. 2. 2015 SPK v spolupráci so Slovenskou asociáciou knižníc pripravila seminár akademických knižníc: „Akademické knižnice a elektronické publikovanie“.

V roku 2015 SPK v spolupráci s CVTISR začala sprístupňovať časť svojho historického fondu a výročné školské správy vybraných slovenských stredných škôl v digitalizovanej podobe pod názvom Digitálna knižnica SPK, ktorá obsahuje dokumenty: Literatúra pre deti a mládež (14 titulov od 18. storočia do roku 1918), Pedagogika do roku 1918 (29 titulov od 19. storočia do roku 1918), Rukopisy (26 dokumentov z 18. – 19. storočia), Učebnice do roku 1918 (149 titulov od 18. storočia do roku 1918), Výročné školské správy: Výročné školské správy – 19. storočie (19 dokumentov) a Výročné školské správy vybraných stredných škôl (360 dokumentov z 20. storočia).

13. 11. 2015 SPK v spolupráci s Užhorodským spolkom Slovákov zorganizovala vzdelávacie podujatie a diskusné fórum pod názvom: „Spojení srdcom“. K 31. 12. 2015 bol stav knižničného fondu SPK 312 212 knižničných jednotiek.

Poznámka: V stručnom prehľade uvádzame len najvýznamnejšie udalosti a aktivity SPK.

Slovenská pedagogická knižnica v rokoch 1996 - 2007

PhDr. Helena Pangrácová

V novembri 1996 si pripomenuli zamestnanci knižnice 40. výročie jej založenia množstvom podujatí, z ktorých najvýznamnejšie boli dve – medzinárodná konferencia a výstava fotografií významnej slovenskej fotografky Ireny Blühovej, prvej riaditeľky knižnice (Portréty, 16. november – 15. december 1996). Slávnostná atmosféra, ktorá ich sprevádzala, odsunula do úzadia dlhodobo nevyriešené problémy a zdalo sa, že knižnica je v dobrej kondícii. Nebolo to tak.

Ťažiskovým problémom bolo riešenie sídla knižnice. Úloha, ktorá na dlhé roky ovplyvnila celú činnosť knižnice od riadiacej práce až po poskytovanie knižničných a informačných služieb. Na začiatku roka 1997 bola knižnici doručená výpoveď z priestorov, ktoré dovtedy využívala, z dôvodu začiatku nevyhnutnej rekonštrukcie historickej budovy Klarisea. Knižnica ich musela úplne uvoľniť s tým, že návrat už nebude možný. V tom čase nové vedenie knižnice začalo prakticky „od nuly“ hľadať riešenie, kde umiestniť cca 300 tisícový knižničný fond a poskytovať knižnično-informačné služby minimálne v rozsahu ako dovtedy bez prerušenia. Začala sa anabáza, ktorá akoby nemala mať pozitívny koniec. A to v situácii, keď knižnica nemala právnu subjektivitu a vedenie ÚIPŠ riešenie problému nechalo úplne na jej vedenie. Ponúkané riešenia od presťahovania knižnice mimo Bratislavu, dočasného umiestnenia fondu v kostole Klarisea, získania novej budovy na Žiškovej ulici alebo budovy Útvaru hl. architekta mesta Bratislavy pri tuneli sa ukázali z rôznych dôvodov nerealizovateľné. Dnes sú už zabudnuté aktivity našich používateľov (petičná akcia, stretnutie zamestnancov knižnice a jej používateľov pred ministerstvom školstva) a ich každodenná spoluúčasť vyjadrovaná slovami. Najväčším problémom bola veľkosť potrebných priestorov a nedostatok finančných prostriedkov. Dnes si ťažko predstaviť, čo všetko muselo vedenie knižnice v tom čase riešiť. V priestoroch Klarisea bol vypnutý elektrický prúd, nefungovalo kúrenie, nesmela sa používať kanalizácia a knižnica sa nemala kde presťahovať. V časovej núdzi vedenie knižnice prijalo ponuku rektorátu Univerzity Komenského a časť fondu spolu s obsluhujúcimi pracoviskami bola presťahovaná do priestorov univerzity na Starých Gruntoch v Bratislave. Žiaľ, aj priestory na Starých Gruntoch neznamenali definitívne riešenie z dôvodu použitých stavebných materiálov – prítomnosť azbestu. Rozhodnutím hygienika mesta Bratislavy bola knižnica zatvorená. V tom čase už prebiehala rekonštrukcia pôvodných priestorov, kde sa ešte nachádzala asi polovica fondu knižnice. V tejto, mimoriadne ťažkej situácii podal pomocnú ruku Okresný úrad Petržalka, ktorý knižnici ponúkol budovu materskej školy určenej na zánik. Vedenie knižnice túto pomoc s vďakou prijalo. Budovu bolo ale potrebné rekonštruovať pre potreby knižnice, do jej ukončenia knižnica pôsobila v jej blízkosti – prístavbe Základnej školy na Hálovej 16. Pochopenie pre toto riešenie malo aj Ministerstvo školstva SR, ktoré poskytlo potrebné finančné prostriedky. Od roku 2002 knižnica už nerušene pôsobí v nových pre jej potreby prispôbených priestoroch. Budova má bezbariérový prístup a zabezpečenú bezpečnostnú a elektronickú ochranu.

V roku 2001 dochádza k podstatnej zmene aj v otázke právnej subjektivity knižnice. V zmysle zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona SNR č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č.68/1997 Z. z. o Matici slovenskej a uznesenia vlády SR č. 61 zo dňa 24. januára 2001 Ministerstvo školstva SR zriadilo k 1. júlu 2001 Slovenskú pedagogickú knižnicu ako právnickú osobu – samostatnú rozpočtovú organizáciu. Vedenie knižnice vypracovalo základné dokumenty organizácie –

návrhy zakladacej listiny a štatútu, organizačný poriadok, pracovný poriadok a ďalšie nevyhnutné smernice, dochádza k významným organizačným zmenám, ktoré odrážali stav v personálnom zabezpečení a vývoj v oblasti poskytovania knižničných a informačných služieb. Stanovený počet zamestnancov – 19 (z toho 2 ekonomickí zamestnanci) znamenal aj nové rozdelenie pracovných úloh a zvýšenie náročnosti práce z dôvodu spájania odborných činností. Zaniká osobitné bibliografické oddelenie – jeho úlohy boli rozdelené medzi Oddelenie knižničných fondov a Oddelenie knižničných a informačných služieb. Samostatná právna subjektivita spojená s vlastným rozpočtom umožnila vedeniu knižnice sústrediť sa na hlavné rozvojové úlohy: dobudovanie a zariadenie nových priestorov, elektronizáciu a internetizáciu, rozšírenie a skvalitnenie poskytovaných knižničných a informačných služieb, metodickú činnosť. Dôležitá v tom období bola aj práca s ľuďmi – nové úlohy boli pre všetkých zamestnancov veľkou psychickou záťažou. Väčšina napríklad neovládala ani základy práce s počítačom. Už prvé úspechy ale boli pre nich povzbudením.

Knižnica sa dobudovala po technickej a technologickej stránke. Napojenie knižnice optickým káblom na elektronické siete umožnilo zapojenie sa do Projektu KIS3G – knižnica sa stala súčasťou integrovaného knižničného systému Slovenskej republiky. Systém VIRTUA sa implementoval v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou v Martine.

Zmena sídla knižnice bola spočiatku veľkou bariérou, ktorú sa podarilo preklenúť zvýšenou aktivitou v oblasti propagácie knižnice a jej služieb tam, kde bol sústredený jej používateľský potenciál (školy, metodické centrá, špecializované pedagogické pracoviská, odborné podujatia, pedagogické časopisy...).

Knižničný fond

Zamestnanci knižnice presťahovali celý jej knižničný fond, uložili v nových priestoroch, postupne vykonali jeho revíziu a naďalej pokračovali v jeho budovaní. V nových priestoroch je uložený prehľadnejšie a bezpečnejšie. Nový bezpečnostný systém chrániaci dokumenty pred odcudzením si vyžiadal do každého postupne vlepovať bezpečnostný kód. Niekoľko jednoduchých viet a predsa koľko úsilia a rozhodnutí bolo treba urobiť. Ťaživá je spomienka na regále „po strop“ plné dokumentov, zakryté igelitmi v susedstve zväračov a lietajúcich iskier, systém „otvorených“ dverí, keď hocikto mohol z ulice prísť a zobrať si knihy – ako ich ustrážiť pred krádežou a požiarom? Ako v takých podmienkach aspoň požičiavať knihy? Ako sťahovať? Po regáloch, v škatuliach, zaviazaných balíkoch? Ako ich označiť, aby sa nepoplietli? Aký systém zvoliť v skladových priestoroch? Aký bezpečnostný systém zvoliť? Nákup zariadení a softvéru bol nevyhnutnosťou. A všetko – každý dokument sa musel fyzicky preniesť, každý bolo treba vziať do rúk, označiť, uložiť, vlepiť kódy. Pracovali všetci, bez výnimky sa podieľali na rozhodnutiach i na pracovnom výkone.

Elektronizácia umožnila aj budovanie online katalógu, ktorý je sprístupnený na webovom sídle knižnice. Vytvorili sa podmienky pre prístup k zdrojom knižnice aj zo vzdialených miest, čím sa posilnila celoslovenská funkcia knižnice. A opäť dôležité rozhodnutie: čakať kým sa fond postupne spracuje? To by však trvalo dlho, pravdepodobne niekoľko rokov. A tak sa v prvej etape naskenoval existujúci generálny katalóg spôsobom, ktorý umožňoval základné vyhľadávanie a zároveň sa budoval online katalóg.

Knižnica prichádza o právo povinného výtlačku. To znamenalo, že všetky dokumenty získava od tohto obdobia prevažne kúpou. Môžeme to považovať za stratu? Na jednej strane musí na kúpu vynaložiť väčšie množstvo finančných prostriedkov, ale na druhej strane nemá skladové priestory zaťažené dokumentmi, ktoré nesúvisia s jej špecializáciou.

Veľkou zmenou prešiel historický fond. V priestoroch Klarisea bol uložený vo veľmi nevyhovujúcich priestoroch a nebol prístupný používateľom. V nových priestoroch získal dôstojné umiestnenie, ktoré zodpovedá jeho významu – špeciálnu klimatizovanú miestnosť spojenú so študovňou, kde je možné zabezpečiť jeho ochranu v plnom rozsahu. Ministerstvo kultúry SR vyhlásilo v roku 2002 časť tohto fondu – tlače zo 16. storočia za historický knižničný fond. Niektoré najvýznamnejšie knihy boli reštaurované. V priestoroch je aj výstavná časť, kde sa začali každoročne realizovať výstavy k rôznym výročiam alebo témam.

Knižnično-informačné služby

Knižnica sa aj v tých najťažších rokoch snažila poskytovať služby svojim používateľom prakticky bez prestávky. Poskytovala prezenčnú a absenčnú výpožičnú službu, medziknižničnú výpožičnú službu bibliograficko-informačnú službu, po presťahovaní do nových priestorov aj elektronické služby – sprístupňovanie online katalógu a webovej stránky knižnice, externých databáz, umožňuje prístup na internet, realizovala informačnú výchovu - exkurzie a prednášky o knižnici, knižničnom fonde, katalógoch, knižnično-informačných službách, sprístupnila osobný počítač individuálnym používateľom na písanie a vytváranie vlastných dokumentov. Začala poskytovať služby už aj znevýhodneným používateľom, napríklad nevidiacim a slabozrakým – sprístupnenie čítacej lupy, programu Magic a zvukového programu Jaws v spojení s technickým zariadením Braille (získané ako sponzorský dar od firmy Philips). Poskytovanie služieb dosiahlo podstatne vyššiu úroveň ako v pôvodných priestoroch knižnice. Umožnila to elektronizácia, ktorá tam z rôznych dôvodov nebola možná. Používateľom bol prístupný len jeden počítač v požičovni a jeden s napojením na internet v študovni. Po presťahovaní a implementovaní elektronického knižnično-informačného systému pracujú na počítačoch aj zamestnanci požičovne (elektronická evidencia používateľov a ich výpožičiek) a používateľom je k dispozícii desať počítačov napojených na internet s prístupom na online katalóg knižnice. Knižnica získala možnosť sprístupňovať aj externé odborné zdroje informácií, napr. EBSCO – EIFL Direct, WoS, Scopus, katalógy knižníc v SR a v zahraničí, informačné stránky národných a medzinárodných organizácií a inštitúcií zameraných na výchovu, vzdelávanie, školstvo – prostredníctvom ktorých je umožnený prístup do viacerých báz dát odborných časopisov, novín z oblasti humanitných a spoločenských vied, obchodu, ekonomiky, zdravotníctva, kultúry.

Metodická činnosť prešla výraznou zmenou. Pôvodne, do roku 1989, mala knižnica veľké metodické oddelenie, ktoré bolo v rámci racionalizácie činnosti UIPŠ zrušené. Úloha knižnice v oblasti metodického riadenia školských a akademických knižníc však zostala a do roku 1996 ju vykonával zamestnanec na pol úväzok bez odborného knihovníckeho vzdelania. V roku 1994 bol knižnicou vypracovaný metodický materiál Modely školských knižníc ako integrálnych súčastí výchovno-vzdelávacieho procesu na základných školách (Vráblicová, Vida), kde sa už vtedy upozorňovalo na zlý stav školských knižníc a na medzinárodné odporúčania pre túto oblasť. Návrhy personálnych, finančných, priestorových a materiálovo-technických podmienok pre činnosť školských knižníc sa však nerealizovali. Od roku 1996 funkciu metodika pre školské a akademické knižnice vykonával jeden odborný zamestnanec s vysokoškolským knihovníckym vzdelaním, ktorý zároveň vykonával funkciu vedúceho a neskôr riaditeľa knižnice. Po roku 1998 sa podarilo dosiahnuť lepšiu komunikáciu so zamestnancami Ministerstva školstva SR, ktorí mali túto problematiku vo svojej kompetencii. Vypracovala sa analýza stavu školských knižníc (Pangrácová, Sakálová) a akademických knižníc (Pangrácová, Gondová). Obe poukázali na zlý stav rezortného knižnično-informačného systému, osobitne úroveň školských knižníc bola alarmujúca vzhľadom na stav

informačnej výchovy a informačnej gramotnosti absolventov základných a stredných škôl. Predloženie analýz znamenalo pozitívny zvrat v postoji ministerstva. Od tohto obdobia sa prijali viaceré opatrenia, projekty a podobne, ktorých cieľom bolo jeho stav zlepšiť. Knižnica metodickou činnosťou pokračovala v sledovaní, usmerňovaní a riadení odbornej práce knižnic rezortu, návrhmi legislatívnych opatrení a ostatnými formami metodickej činnosti vytvárala predpoklady pre ich rozvoj. Knižnica uplatňovala všetky formy metodickej činnosti v rámci svojich personálnych možností. Osobitne sa venovala školským knižniciam, ktorých úroveň (financovanie, personálne zabezpečenie, knižničné fondy, priestory, technologické vybavenie) bola z viacerých dôvodov nedostatočná. V tejto oblasti spolupracovala najmä s Ministerstvom školstva Slovenskej republiky, Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky, Slovenskou národnou knižnicou, metodicko-pedagogickými centrami a verejnými knižnicami. Napríklad knižnica vypracovala na základe medzinárodných odporúčaní (Manifest školských knižníc UNESCO/IFLA a Smernice pre školské knižnice UNESCO/IFLA) a platných legislatívnych noriem na Slovensku Model školskej knižnice, ktorý bol ako metodické odporúčanie pre školské knižnice schválený ministrom školstva Slovenskej republiky, v spolupráci s Ministerstvom školstva SR vypracovala aj Smernicu o činnosti školských knižníc, ktorá nadobudla účinnosť 1. mája 2006, Program pre financovanie rozvojových projektov školských knižníc „Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc 2006“ atd., ktorý sa v ďalších rokoch opakoval. Pre školy bola zaujímavá aj súťaž o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc, ktorá sa od začiatku realizovala pod záštitou ministra školstva. Výrazom ocenenia bola aj skutočnosť, že ceny pre víťazné školské knižnice odovzdal minister školstva priamo v priestoroch ministerstva. Knižnica spolupracovala so Slovenskou národnou knižnicou aj pri spracovaní a vydaní Príručky pre knihovníkov malých knižníc, ktorá sa v tom období stala základnou „učebnicou“ pre zamestnancov školských knižníc. V oblasti metodiky školských knižníc bola významná spolupráca s Ministerstvom školstva SR, Sekciou regionálneho školstva a Slovenskou národnou knižnicou v Martine. Knižnica začala viesť diskusnú skupinu akademických knižníc na internete, kde vytvárala predpoklady pre ich spoluprácu, pomáhala pri riešení aktuálnych odborných problémov. V oblasti metodiky akademických knižníc sa rozhodujúcou stala spolupráca s Ministerstvom školstva SR, Sekciou vysokých škôl a so Slovenskou asociáciou knižníc, Sekciou pre akademické knižnice.

V spolupráci s Ministerstvom kultúry SR sa zabezpečila evidencia školských a akademických knižníc v zmysle v tom čase prijatého knižničného zákona, v oblasti štatistického výkazníctva knižnica spolupracovala s Ústavom informácií a prognóz školstva v Bratislave a Slovenskou národnou knižnicou v Martine. Štatistické výkazy sa upravili podľa požiadaviek medzinárodných odporúčaní a Slovenskej národnej knižnice a od roku 2003 sa štatistické sumáre školských a akademických knižníc začali zverejňovať v Štatistickom prehľade činnosti knižníc SR. Na základe štatistických výkazov pristúpila ku každoročnému vypracovávaniu analýz stavu školských a akademických knižníc, ktoré predkladala príslušným sekciám Ministerstva školstva SR.

Významnou zložkou metodickej činnosti sa stali aj vzdelávacie podujatia pre zamestnancov školských a akademických knižníc – semináre, prezentácie..., ktoré sa organizovali nielen v priestoroch knižnice, ale v spolupráci s metodickým centrom aj v Prešove a v Poprade.

Z uvedeného vyplýva, že metodická funkcia knižnice začala byť vykonávaná v nových podmienkach na kvalitatívne vyššej úrovni a problémy okolo sťahovania a nedostatočné personálne zabezpečenie neznamenali rezignáciu knižnice na jej plnenie. To všetko by nebolo

možné, keby sa nepodarilo osloviť Ministerstvo školstva SR, ktoré na upozornenie na zložitú situáciu rezortných knižníc pozitívne reagovalo a navrhnuté aktivity podporilo. Pri spätnom pohľade možno konštatovať, že nie všetky zámery sa podarilo naplniť (napríklad získať podporu pre profesionalizáciu školských knižníc a ich lepšie financovanie), ostali výzvou pre ďalšie obdobie.

Kultúrna a vzdelávacia činnosť

V pôvodných priestoroch Klarisea neboli dobré podmienky na jej realizáciu. Napriek tomu v roku 1996 sa uskutočnila v spolupráci s Veľvyslanectvom Francúzskej republiky výstava svetovo známeho konceptualistu Christiana Boltanského - Ľudská inštalácia (Christian Boltanski: photographies, textes, livres, éphémérides, objets, multiples... (3. XI. – 30. XI. 1996), výstava výtvarných prác handicapovaných ľudí Výtvarný salón ZPMP'96: II. ročník celoslovenskej výstavy výtvarných prác ľudí s mentálnym postihnutím spojenej so súťažou v spolupráci so Združením na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR a so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva Bratislava a výstava výtvarníkov – ilustrátorov E. Kovačevičovej a G. Fudalu: Typography, graphic, design (september – október 1996).

Nové priestory poskytli pre kultúrnu a vzdelávaciu činnosť lepšie podmienky. Knižnica získala vhodný priestor (seminárna miestnosť) na organizovanie školení, odborných prezentácií, prednášok, seminárov, priestor na výstavy a kultúrne podujatia (vstupná hala, átrium).

Z najvýznamnejších možno uviesť:

- odborný seminár „Slovenská pedagogická knižnica a jej úlohy v procese transformácie výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike“ 27. marca 2000, ktorého sa zúčastnil minister školstva Milan Ftáčnik,
- slávnostné otvorenie novej budovy SPK na Hálovej 6 v Bratislave – Petržalke sa uskutočnilo 14. marca 2005,
- výstavy: „Revitalizácia vnútrobloku Hálova ulica. Víťazné návrhy študentskej súťaže Fakulty architektúry STU v Bratislave“, „Čítanky a šlabikáre našich predkov“, výstava fotografií Eriky Fajnorovej „Slováci v Srbsku – Padina“ v spolupráci s Maticou slovenskou, výstavu slovenských amatérskych fotografov Borisa Mattoša, Miroslava Mojžiša, Jána Pašku, Ivany Raslavskej, Zuzany Sládkovej a Branislava Žúdelu „India 2006 našimi očami“ v spolupráci s Veľvyslanectvom Indie, súčasťou vernisáže výstavy bolo odovzdanie knižného daru – kníh o Indii veľvyslancom knižnici,
- besedy: napríklad so slovenským spisovateľom z Padiny Michalom Babinkom,
- slávnostné otvorenie študovne ruskej literatúry sa uskutočnilo v spolupráci s Veľvyslanectvom Ruskej federácie, fond študovne tvoril rozsiahly knižný dar najnovšej ruskej literatúry,
- odborné semináre pre zamestnancov školských a akademických knižníc – prezentácie automatizovaných knižnično-informačných systémov, psychologické aspekty práce s používateľmi a podobne,
- prezentácie pre používateľov, napríklad ponúk databáz Albertina Icome, ponuky štúdiá v zahraničí pre stredoškóľakov atď.

Vrcholným podujatím a zároveň aj akýmsi morálnym ohodnotením knižnice bolo oficiálna spomienka na 11. september 2001 pri príležitosti 5. výročia útoku na dvojčky v New Yorku, ktorú knižnica organizovala v spolupráci s Veľvyslanectvom Spojených štátov

amerických 11. septembra 2006. Knižnicu pri tej príležitosti navštívil veľvyslanec USA na Slovensku Rodolphe Vallee a minister školstva SR Ján Mikolaj. Diskusiu s americkým veľvyslancom viedol novinár a analytik František Šebek. Sprievodnou akciou bola výstava kníh s tematikou 11. septembra 2001 a otvorenie výstavy „America 24/7“.

Knižnica oslávila 50. výročie svojho vzniku slávnostným seminárom 29. júna 2006 v priestoroch knižnice. Od roku 1996 sa podarilo „nemožné“ – vyriešil sa problém sídla knižnice, sťahovanie, obnovenie právnej subjektivity, elektronizácia a internetizácia, rozšírili sa poskytované knižničné a informačné služby... Využila knižnica šance, ktoré týmto dostala? Odpoveď na túto otázku by mali dať predovšetkým jej používatelia. Sú spokojní s jej službami, aktivitami? Čo im chýba? Objektívne možno konštatovať, že po roku 2001 v knižnici dochádza k nebývalému rozvoju odborných činností. Môžeme hovoriť o jej revitalizácii v plnom rozsahu. Jej vedenie a zamestnanci sa mohli hrdo pozrieť na svoje výsledky, ktoré dosiahli v predchádzajúcom desaťročí. Pri tejto príležitosti si s vďakou pripomenuli významnú pomoc predstaviteľov Ministerstva školstva SR, Ministerstva kultúry SR, Slovenskej asociácie knižníc, Spolku slovenských knihovníkov, Slovenskej národnej knižnice v Martine, podporu kolegov knihovníkov z ostatných knižníc, podporu všetkých – jednotlivcov, inštitúcií, ktorí sa snažili knižnici pomôcť v ťažkých časoch. Spoločnými silami sa dosiahlo skoro nemožné – vyriešili sa zanedbané problémy a zároveň sa vytvorili predpoklady pre ďalší rozvoj knižnice.

Slovenská pedagogická knižnica v rokoch 2007 – 2015

PhDr. Vladimír Grigar

Do funkcie riaditeľa Slovenskej pedagogickej knižnice (ďalej len „knižnica“) som nastúpil 16. novembra 2007. Keďže v roku 1996 vyšla publikácia **40 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave**, ktorá mapovala históriu knižnice od jej vzniku po vtedajšiu prítomnosť, a činnosť knižnice za roky 1996 – 2007 opisuje vo svojom príspevku PhDr. Helena Pangrácová, moja predchodkyňa vo funkcii riaditeľky, sústredím sa najmä na svoje funkčné obdobie od roku 2007 po koniec roka 2015.

Slovenská pedagogická knižnica je špecializovanou vedeckou knižnicou s celoštátnou pôsobnosťou so zameraním na oblasť výchovy, vzdelávania, školstva a príbuzných vedných odborov. Svojou činnosťou zabezpečuje slobodný prístup k informáciám šíreným na všetkých druhoch nosičov, napomáha uspokojovanie kultúrnych, informačných, vedeckovýskumných a vzdelávacích potrieb, podporuje celoživotné vzdelávanie a duchovný rozvoj. Plnila a plní funkciu metodického centra knižnično-informačného systému rezortu školstva.

Hlavné činnosti knižnice v oblasti výchovy, vzdelávania a školstva

- Získavanie, odborné spracovávanie, uchovávanie, ochraňovanie a sprístupňovanie slovenských a zahraničných vedeckých a odborných knižničných dokumentov.
- Budovanie, spracovávanie, ochraňovanie a sprístupňovanie fondu historických tlačí, rukopisov a výročných školských správ.
- Poskytovanie základných a špeciálnych knižnično-informačných služieb.
- Získavanie, spracovávanie a sprístupňovanie vedeckých a odborných bibliografických a faktografických informácií zo slovenských periodických publikácií.
- Sprístupňovanie bibliografických a faktografických informácií z externých databáz slovenskej i zahraničnej proveniencie.
- Koordinovanie bibliografickej činnosti v rezortnom knižnično-informačnom systéme Slovenskej republiky.
- Vytváranie predpokladov pre integráciu knižníc pôsobiacich v rezorte školstva do systému knihovníctva Európskej únie a do medzinárodných knižničných a informačných systémov.
- Vykonávanie metodickej a koordinačnej činnosti pre rezortný knižnično-informačný systém Slovenskej republiky.

Oddelenie knižničných fondov

Systematicky buduje knižničný fond, ktorý má vyše 312 000 knižničných jednotiek. Knižnica využíva tri základné akvizičné zdroje: nákup, dary, výmena. Najväčšiu časť fondu tvoria knihy, ale aj časopisy a elektronické dokumenty, ktoré sa spracovávajú v knižnično-informačnom systéme Virtua, a tým sa knižnica aktívne podieľa na budovaní súborného katalógu slovenských knižníc. Oddelenie spracováva vybrané pedagogické časopisy pre celoslovenskú bázu KIS3G, zabezpečuje koordináciu bibliografickej činnosti za oblasť pedagogiky v Slovenskej republike, podieľa sa na tvorbe vecných autorít vytváraním návrhov nových vecných autorít za oblasť pedagogiky, spoločne s oddelením knižnično-informačných služieb zabezpečuje ochranu knižničného fondu, buduje, spracováva, ochraňuje a sprístupňuje fond historických tlačí a rukopisov, spolupracuje s časopisom Naša škola uverejňovaním krátkych anotácií o novinkách v oblasti pedagogiky v rubrike „Slovenská pedagogická

knižnica odporúča“. Oddelenie sa podieľa na revízií a vyradovaní neprofilových, duplicitných a poškodených knižných dokumentov, čím sa získava miesto pre nový knižničný fond.

V oddelení knižničných fondov pracuje šesť pracovníčok, vedúca oddelenia Mgr. Katarína Kurillová, je zároveň aj námestníčkou riaditeľ'a knižnice.

Historický fond Slovenskej pedagogickej knižnice

V knižnici sa nachádza historický fond vydaný od 16. storočia až po začiatok 20. storočia a fond výročných školských správ, ktoré pochádzajú väčšinou z druhej polovice 19. storočia a z prvej polovice 20. storočia. Historický fond obsahuje vyše 7 800 knižničných jednotiek a má samostatný katalóg. Obsahovo aj typograficky zaujímavý vzácny fond je sprístupnený v Študovni historických tlačí, ktorá bola zriadená v roku 2003 v nových priestoroch knižnice. Zo 16. storočia má knižnica 40 titulov, ktoré boli v roku 2002 vyhlásené Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „MK SR“) za historický knižničný fond. Zo 17. storočia vlastní knižnica 200 zväzkov, ktoré boli v roku 2009 MK SR vyhlásené za historický knižničný fond. Z 18. storočia vlastní viac ako tisíc knižných dokumentov. Najviac kníh historického fondu pochádza z 19. storočia. Najstaršou knihou v historickom fonde SPK je Budaeus, Gulielmus: Commentarii linguae graecae... Basileae. Anno MDXXX [1530]. In aedibus Io. Bebelii. [54] s. 1424 stĺpcov, [4] s.) a bola vytlačená v roku 1530 v Bazileji. Vo fonde sa nachádzajú aj staršie vydania diel Jana Amosa Komenského. Od roku 2006 sa v študovni pravidelne dvakrát do roka organizujú tematické výstavy z historického fondu. Doteraz knižnica pripravila a sprístupnila používateľom 21 tematických výstav. Podrobnejšie informácie o organizovaných výstavách nájdeme v príspevku Mgr. Kataríny Bokrosovej – Študovňa historických tlačí Slovenskej pedagogickej knižnice. Historický fond si prezrelo veľa vzácných osobností politického, spoločenského, kultúrneho a školského života zo Slovenska i zo zahraničia. Študovali ho odborníci i záujemcovia z radov laickej verejnosti. Historický fond knižnice bol propagovaný aj formou prednášok a odborných článkov.

V druhej polovici roku 2011 začala Mgr. Katarína Bokrosová, odborná pracovníčka pre historický fond, s digitalizáciou vybraných knižničných historických dokumentov. Zdigitalizovala a sprístupnila na knižničnom webovom sídle 2 rukopisy, 19 výročných školských správ, 7 učebníc. Slovenská pedagogická knižnica začala v roku 2015 sprístupňovať časť svojho historického fondu (literatúra pre deti a mládež, pedagogika do roku 1918, rukopisy, učebnice do roku 1918) a výročné školské správy vybraných slovenských stredných škôl v digitalizovanej podobe pod názvom Digitálna knižnica SPK. Naskenované dokumenty si môžu používatelia prezrieť v PDF formáte. Radi by sme pokračovali v ďalšej digitalizácii.

Oddelenie knižničných a informačných služieb

Knižnično-informačné služby sú v každej knižnici vstupnou bránou a zrkadlom. Za posledné roky sa značne rozšírili aj vďaka vedúcej Oddelenia knižničných a informačných služieb Mgr. Janette Gulčíkovej. Knižnica poskytuje svojim klientom

- výpožičné služby (prezenčné, absenčné, medziknižničné),
- konzultačné služby o fonde knižnice a o jej službách (ústne, písomné, telefonické, faxom, e-mailom),
- referenčné služby o fondoch a službách iných knižníc,
- rešeršné služby z interných a externých informačných zdrojov,
- návštevníci knižnice môžu využiť interné zdroje informácií ako Slovenskú národnú bibliografiu a Českú národnú bibliografiu,

- kopírovacie a skenovacie služby,
- Current Contents Servis,
- bibliograficko-informačné služby,
- elektronické služby (služba SUBITO – expresné dodávanie kópií článkov zo zahraničných časopisov, zabezpečovanie vstupov do plnotextových externých báz dát: EBSCO, SPRINGER, SCOPUS, SCIENCE DIRECT prostredníctvom elektronickej knižnice časopisov – EZB),
- knižnica umožňuje prístup k verejným internetovým staniciam, sprístupňuje osobný počítač na tvorbu vlastných textových dokumentov,
- služby pre nevidiacich a zrakovo postihnutých,
- informačnú výchovu používateľov.

V roku 2008 bola rozšírená interaktivita v poskytovaní konzultačných služieb, referenčných služieb a informačnej výchovy prostredníctvom služieb „Spýtajte sa knižnice“, ICQ a SKYPE.

Vybudovaním počítačovej siete a výmenou niektorých starších počítačov za nové sa skvalitnili služby knižnice. Pozitívny vplyv malo i rozšírenie výpožičných hodín v stredu do 19,00 hodiny a nepretržité poskytovanie služieb aj v priebehu letných mesiacov.

Knižnica sa zapojila v roku 2005 do Projektu KIS3G a stala sa súčasťou elektronického systému knižníc Slovenskej republiky. Vytvorili sa vhodné podmienky na skvalitnenie služieb používateľom a odbornej činnosti v knižnici. Systém Virtua sa implementoval v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou v Martine. Knižnica sa modernizovala dobudovaním po technologickej stránke, implementoval sa čiarový a bezpečnostný kód, zamestnanci prešli potrebnými školeniami.

V oddelení knižničných fondov pracuje sedem pracovníčok.

Metodické centrum pre školské knižnice

Patrí medzi „výkladné skrine“ našej knižnice.

Metodické centrum pre školské knižnice (ďalej len „MCpŠK“) vypracovalo viacero metodických usmernení a materiálov pre školské knižnice na Slovensku – ide napr. o štatút školskej knižnice, knižničný a výpožičný poriadok, Koncepciu vybavenia školských knižníc, Typové projekty školských knižníc, Katalóg odporúčaného knižničného fondu pre základné a stredné školy, adresár regionálnych knižníc poskytujúcich odborné poradenstvo pre školské knižnice, automatizované knižnično-informačné systémy, metodické usmernenie k povinnej evidencii školskej knižnice v Zozname knižníc Slovenskej republiky vedenom Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky, metodické usmernenie k zlúčeniu typu učiteľskej knižnice a typu žiackej knižnice do jednej školskej knižnice, metodické usmernenie k obsahu Výkazu o školskej a akademickej knižnici. Metodička pre školské knižnice Mgr. Rozália Cenigová v roku 2008 napísala odbornú publikáciu Príručka pre školského knihovníka, kde je všetko podstatné, čo by mali vedieť riaditelia škôl a školskí knihovníci o školskej knižnici.

Na webovej stránke knižnice sa priebežne aktualizujú informácie a dokumenty v časti *Školské knižnice*. MCpŠK v mesačných intervaloch aktualizuje Adresár školských knižníc v Slovenskej republike.

Knižnica spolupracovala s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pri príprave, administrácii a hodnotení rozvojového projektu Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc (2006 – 2009, 2011, 2013). Za roky 2006 – 2009 bolo podporených 552 školských knižníc sumou 1 759 277 €. V roku 2010 nebola vyhlásená výzva tohto rozvojového projektu, ale MCpŠK realizovalo dotazníkový prieskum v 552 školských knižniciach, ktoré boli finančne podporené v rámci uvedeného rozvojového projektu.

Od roku 2005 MCpŠK každoročne realizuje a vyhodnocuje Súťaž o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc. Jej cieľom je zábavnými formami práce s knihou podporiť u žiakov dobrý a trvalý vzťah ku knihe, školskej knižnici, k čítaniu, poznávaniu nového. Osobnú záštitu nad súťažou každý rok preberá minister školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Za uvedené obdobie bolo podporených 47 víťazných školských knižníc sumou 23 803,96 € z celkového počtu 1 553 súťažiacich školských knižníc.

Pravidelne od roku 2006 organizuje MCpŠK odborné semináre na tému elektronizácia školských knižníc – prezentácie knižnično-informačných systémov vhodných pre školské knižnice.

MCpŠK od roku 2007 každoročne organizuje medzinárodnú konferenciu Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl pre školských knihovníkov, pedagogickú a knihovnícku verejnosť. Osobnú záštitu nad medzinárodnou konferenciou každoročne preberá minister školstva SR.

Od roku 2009 MCpŠK realizuje česko-slovenský projekt Záložka do knihy spojuje školy. Cieľom projektu je v mesiaci október nadviazať kontakty medzi českými a slovenskými základnými a strednými školami a podporiť čítanie prostredníctvom výmeny záložiek do kníh, ktoré žiaci mohli vyrobiť ľubovoľnou technikou.

Veľkú aktivitu MCpŠK robí v prednáškovej činnosti, keď na slovenských a českých konferenciách a seminároch bolo odprednášaných 13 prednášok.

Od roku 2007 bolo publikovaných v slovenských a českých odborných knihovníckych a pedagogických periodikách, denníkoch a zborníkoch 40 článkov.

Edičná činnosť MCpŠK je taktiež rozsiahla. Zostavujú a vydávajú sa elektronické zborníky z jednotlivých ročníkov medzinárodnej konferencie Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl. Už spomínaná odborná elektronická publikácia Príručka pre školského knihovníka bola publikovaná v náklade 500 výtlačkov.

Pre SPK i pre školské knižnice je mimoriadne užitočná propagačná činnosť MCpŠK pre masmédiá. Napríklad: STV, SRo, TASR, regionálne televízie, pre printové médiá: denník SME, Knižnica, Knižná revue, Učiteľské noviny, ITlib: Informačné technológie, Čtenář.

Činnosť MCpŠK je mimoriadne bohatá a užitočná. Aj jeho zásluhou sa sieť školských knižníc dostala na vyššiu úroveň.

Metodické centrum pre akademické knižnice

Do roku 2008 sa metodická činnosť uskutočňovala pracovníkmi knižnice. Od januára 2009 metodickú činnosť pre akademické knižnice (ďalej len „AK“) vykonávajú externe PhDr. Daniela Džuganová a PhDr. Mária Kadnárová, čo sa prejavilo väčšou intenzitou činnosti. Metodická činnosť pre sieť AK je v súčasnosti zameraná na nasledujúce oblasti:

- Legislatíva
- Štatistika akademických knižníc
- Tvorba metodických usmernení
- Informačné vzdelávanie používateľov akademických knižníc
- Spolupráca so sekciou akademických knižníc Slovenskej asociácie knižníc
- Centrálny registre MŠ SR: CREPČ a CRZP
- Edičná činnosť

Činnosť AK sa riadi niekoľkými legislatívnymi dokumentmi: Zákonom č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách, smernicou č. 13/2005 o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti a ohlasov, smernicou č. 13/2008-R o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti, umeleckej činnosti a ohlasov, metodickým usmernením

MŠ SR č. 14/2009-R o náležitostiach záverečných prác, ich bibliografickej registrácii, kontrole originality, uchovávaní a sprístupňovaní.

Metodické centrum pre akademické knižnice:

- Sleduje a pripomienkuje nové legislatívne opatrenia, ktorých obsah sa dotýka činnosti a existencie AK.
- Zabezpečuje koordináciu štatistického výkazníctva AK a pravidelne analyzuje ich činnosť na základe štatistických výkazov. Sumárne ročné výkazy mapujúce stav AK podľa rokov sú pravidelne zverejnené na webovej stránke knižnice.
- Na základe podnetov z diskusnej skupiny AK, individuálnych metodických konzultácií a vyžiadaných metodických návštev iniciovalo vytvorenie metodických usmernení, ktoré sa týkali základných dokumentov, povinností a činnosti AK (vzorový štatút AK, ohlasovacia povinnosť AK voči MK SR, oceňovanie knižných darov v AK ai.).

V roku 2006 bol knižnicou realizovaný elektronický informačný prieskum v prostredí diskusnej skupiny AK, ktorého čiastočné výsledky boli prezentované na seminári AK v máji 2006 v Žiline. A následne v novembri 2006 sa v knižnici uskutočnil prvý samostatný seminár venovaný problematike informačného vzdelávania (ďalej len „IV“) AK, na ktorom AK prezentovali vlastné vzdelávacie aktivity. Z iniciatívy prezentovanej na seminári AK sa uskutočnili dva celoštátne prieskumy informačnej gramotnosti na slovenských vysokých školách v rokoch 2007 a 2009. Slovenská asociácia knižníc sa rozhodla doplniť výsledky oboch prieskumov IGPAK1 a IGPAK2 o názory AK. Napokon v roku 2010 bol realizovaný prieskum, ktorý mal zistiť, čo sa od roku 2006 zmenilo v prostredí AK.

Každoročne dvakrát do roka pripravuje v spolupráci so sekciou AK SAK odborné semináre pre AK.

V rámci edičnej činnosti každoročne aktualizuje a vydáva Adresár AK, ktorý je v elektronickej verzii prístupný aj na portáli Infolib. Vydáva metodicko-inštruktážne materiály. Publikuje články v domácich odborných periodikách a zborníkoch (Bulletin SAK, Knižnica, ITlib, INFOS ai.) a podieľalo sa na tvorbe a vydaní publikácie *Informačné vzdelávanie v podmienkach slovenských vysokých škôl – analytická štúdia. Výsledky prieskumov akademických knižníc a návrh koncepcie vzdelávania*, kde sú výsledky všetkých spomínaných prieskumov spolu s návrhom koncepcie informačného vzdelávania na slovenských vysokých školách.

Kultúrno – vzdelávacie podujatia

Knižnica pokračovala v realizácii kultúrno-vzdelávacích podujatí so zameraním na problematiku poznania a úcty k národným a kresťanským tradíciám. Najdôležitejšie aktivity môžete nájsť v časti „Stručný prehľad histórie Slovenskej pedagogickej knižnice 1956 – 2015“.

Národný projekt „Vzdelávanie knihovníkov a revitalizácia knižníc“

Vo februári 2008 dostala knižnica úlohu od ministra školstva Jána Mikolaja vypracovať návrh národného projektu „Vybavenie školských knižníc, nákup knižničných dokumentov do školských knižníc“, ktorý bol neskôr zmenený Ministerstvom školstva Slovenskej republiky na národný projekt „Vzdelávanie školských knihovníkov a revitalizácia školských knižníc.“ Cieľom projektu bolo podporiť inovatívne metódy, nástroje a formy vzdelávania v základných a stredných školách prostredníctvom školských knižníc, a to konkrétne ich virtualizáciou a sprístupnením digitálneho obsahu. Knižnica predložila niekoľko rozsiahlych návrhov, ale ani jeden nebol schválený.

Propagačná činnosť knižnice

Knižnica sa propagovala najmä prezentovaním výsledkov svojich odborných činností a služieb, prostredníctvom edičnej a publikačnej činnosti v odborných knihovníckych a pedagogických periodikách a novinách. Využívala všetky dostupné technické a technologické prostriedky: webovú stránku knižnice, KIS3G Virtua, wifi a iné. Knižnica je už jeden a pol roka na sociálnej sieti Facebook. Pripravila a distribuovala celý rad propagačných materiálov o svojich knižnično-informačných službách a organizovaných podujatiach, zvlášť o podujatiach pre školské knižnice a o ich činnosti. V roku 2009 knižnica vytlačila pre používateľov nový propagačný leták o svojich službách, o cenníku s vloženými informačnými záložkami o metodickom centre pre školské knižnice a pre akademické knižnice, o študovni historických tlačí, o službách SUBITO a Spýtajte sa knižnice. Propagačný charakter mali aj akcie zápisu nových používateľov a registrácia na príslušný kalendárny rok bezplatne a odpustenie sankčných poplatkov v Týždni slovenských knižníc. Knižnica sa snažila propagovať svoje služby aj prostredníctvom sprievodných podujatí, ako bol Deň otvorených dverí. Informačno-propagačný charakter má aj panel s najnovšími informáciami o jej činnosti prípadne o činnosti iných knižníc alebo knihovnickej obci, ktorý víta návštevníka pri vstupe do knižnice. V rámci oslavy 60. výročia založenia knižnice si celý rok 2016 mohli používatelia a návštevníci pozrieť na siedmych paneloch vo vstupnej hale prierez histórie knižnice – fotografie a sprievodný text.

Vo vstupnej hale knižnice sú umiestnené regály s novinkami v knižničnom fonde, výstavky kníh významných spisovateľov k ich výročiam, police s vyradenými knihami na predaj a na prízemí vzadu sú umiestnené dve drevené vitríny, kde sú tematické výstavy historického fondu.

Sprevádzkovanie novej webovej stránky knižnice

Začiatkom roku 2008 firma ELET dodala návrh novej webovej stránky knižnice. Po zaškolení nášho systémového knihovníka a postupnom naplnení stránky údajmi sa stránka naostro spustila dňa 24. apríla 2008. Práca s novou webovou stránkou je založená na redakčnom systéme, preto je jeho údržba jednoduchšia. Stránka je prehľadnejšia, graficky profesionálne prepracovaná a splňa požiadavky moderného web sídla. Preto aj Spolok slovenských knihovníkov udelil v celoslovenskej súťaži o najlepšie webové sídlo knižnice TOP WebLib 2008 v kategórii odborné knižnice Slovenskej pedagogickej knižnici 2. miesto a taktiež knižnica získala Cenu sympatie TOP WebLib 2008. V tej istej súťaži TOP WebLib 2010 získala naša knižnica 2. miesto v kategórii odborné knižnice. O napĺňanie údajov našej webovej stránky sa stará systémový knihovník Ing. Slavomír Košecký, ktorý ju aktualizuje aj na základe podkladov od zodpovedných pracovníkov.

Zabezpečenie prevádzky a aktualizácie systému Virtua v knižnici

V roku 2008 knižnično-informačný systém Virtua prvýkrát upgradoval na vyššiu verziu (48.1.2). Boli odstránené niektoré nedostatky, ktoré síce neohrozovali prevádzku systému, ale spôsobovali problémy v oblasti ochrany osobných údajov. Odvtedy prešla Virtua ďalšími dvoma vyššími verziami a stále sa zdokonaľuje v spolupráci s Oddelením informačno-komunikačných technológií SNK. V auguste 2011 sa začala používať verzia s označením 2010.3.

Zvyšovanie odbornej kvalifikácie zamestnancov knižnice

Zamestnanci knižnice sa v roku 2008 vzdelávali v CVTI SR v rámci projektu *Európsky knihovník* v anglickom, nemeckom a ruskom jazyku a v počítačových kurzoch na získanie odbornosti na kvalifikované využívanie počítačov v knihovníckej profesii a certifikátu, ktorý osvedčuje základné znalosti informačných a komunikačných technológií a práce s počítačom (ECDL). Traja zamestnanci knižnice získali Certifikát ECDL (Európsky vodičský preukaz na počítače). Okrem toho sa zúčastňovali na ďalších odborných podujatiach, seminároch a školeniach s cieľom rozšíriť svoje odborné znalosti a vymeniť si skúsenosti so zamestnancami iných knižníc.

Hospodárska činnosť

Od 15. mája do 31. augusta 2007 knižnica pokračovala v realizácii 2. etapy prestavby objektov SPK – rekonštrukcia strechy a výmena fasádnych výplní (okien).

Realizácia 3. etapy prestavby objektov knižnice, ktorú sme plánovali v roku 2008 – zateplenie celej budovy, a ktorá bola ohodnotená na štyri a pol milióna slovenských korún, sa nakoniec neuskutočnila z dôvodu nepridelenia kapitálových finančných prostriedkov knižnici.

Keďže komplex budov, v ktorých je umiestnená knižnica, bol postavený v osemdesiatych rokoch, začala mať knižnica problémy s inžinierskymi sieťami. Kanalizácia sa zanášala a bolo ju pravidelne treba čistiť. Na príčine bolo odhnuté potrubie, ktoré bolo vedené v zemi. V septembri a v októbri 2008 sa vymenilo vodovodné potrubie v celej knižnici, ktoré sa viedlo vrchom na konzolách. V septembri a v októbri 2008 knižnicu postihla havária ústredného kúrenia, príčinou bolo opäť odhnuté potrubie. V auguste a v septembri 2009 sa vymenili radiátorové ventily ústredného kúrenia. Knižnica môže regulovať teplo v kanceláriách a v skladoch, z tohto dôvodu sa ušetrilo veľa financií.

Rozpočet knižnice na roky 2008, 2009 a čiastočne aj 2010 pri šetrení umožnil výmenu starého opotrebovaného nábytku v kanceláriách za modernejší a účelnejší. Taktiež bola vybavená študovňa historických fondov novými regálmi a seminárna miestnosť novými stolmi. Vo februári 2008 sa kúpil nový server, v júni 2008 notebook, v septembri 2008 dva počítače a v júni 2009 veľký kopírovací stroj s podstavcom. Postupne boli vymenené takmer všetky strešné svetlíky kvôli zatekaniu do budovy. V roku 2013 knižnica odstránila havarijný stav na vonkajšej vodovodnej prípojke mimo budovy, ale v rámci areálu, výmenou celého potrubia.

V pôvodnom byte školníka, ktorý patrí do areálu SPK, sme zdedili dlhodobého neplatiča. Snažili sme sa s ním dohodnúť na pravidelných splátkach plus doplatkoch za minulé roky, ale márne. V polovici decembra roku 2011 sa nakociec odsťahoval a ostal po ňom zdevastovaný byt. SPK zabezpečila vypratanie bytu, následnú deratizáciu a dezinfekciu. V rokoch 2013 a 2014 sa zrekonštruoval celý byt.

V rámci areálu knižnice boli namontované 4 lavice, ktoré často okrem používateľov knižnice využívajú aj obyvatelia z okolitých bytoviek.

Môžeme konštatovať, že knižnica zachytila moderné trendy slovenského knihovníctva. Stala sa knižnicou, do ktorej používatelia radi chodia získavať nové informácie, načerpať vedomosti a kde sa dobre cítia. Uspokojovanie informačných potrieb požívateľov je náš hlavný cieľ a zmysel našej existencie.

Použitá literatúra:

1. Výročná správa SPK za rok 2007
2. Výročná správa SPK za rok 2008

3. Výročná správa SPK za rok 2009
4. Výročná správa SPK za rok 2010
5. Výročná správa SPK za rok 2011
6. Výročná správa SPK za rok 2012
7. Výročná správa SPK za rok 2013
8. Výročná správa SPK za rok 2014
9. Výročná správa SPK za rok 2015
10. Interné materiály SPK

Predošlá riaditeľka Helena Pangráčová a súčasný riaditeľ knižnice Vladimír Grigar

Knižnično – informačné služby v Slovenskej pedagogickej knižnici

Mgr. Janette Gulčíková

Za šesťdesiat rokov svojej existencie knižnica prešla mnohými zmenami, čo sa týka organizácie jej jednotlivých činností, právnej samostatnosti i personálnymi zmenami. Veľký vplyv malo aj zavedenie automatizácie knižničného systému a sťahovanie do nových priestorov, čo sa následne odzrkadlilo aj na službách knižnice. No napriek tomu hlavnou úlohou **Oddelenia knižničných a informačných služieb** ostáva hlavne skvalitňovať a rozširovať služby knižnice používateľom z celého územia Slovenskej republiky. Popri tradičných knižnično-informačných službách posilňovať využívanie elektronických dokumentov a elektronických služieb. Svoje služby poskytuje v zmysle zásad všeobecného prístupu používateľov k dokumentom a informáciám bez ohľadu na ich politickú, národnostnú, náboženskú a rasovú príslušnosť. Štruktúra používateľov jej služieb je z uvedeného dôvodu limitovaná len vekom. Podľa knižničného a výpožičného poriadku knižnice (24. 3. 2014) sa používateľom môže stať fyzická osoba po dovŕšení 15. roku veku a právnická osoba (podnik, organizácia, škola a pod) po zaregistrovaní sa a získaní platného preukazu používateľa. Počet používateľov knižnica ovplyvňuje propagačnou činnosťou a cieľovou informačnou výchovou.

Väčšinu používateľov knižnice tvoria študenti pedagogických smerov štúdia z celého Slovenska (Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, ostatných fakúlt Univerzity Komenského v Bratislave, atď.) a študenti ostatných vysokých škôl, ktorých informačné potreby vyplývajú zo študijných požiadaviek (referáty, seminárne práce, ročníkové práce, diplomové práce), pedagogickí zamestnanci, ktorí pracujú na jednotlivých stupňoch a typoch škôl a robia kvalifikačné skúšky, ďalej pracovníci vedy a výskumu, riadiaci pracovníci rezortu i jednotlivých škôl, školskí knihovníci, zamestnanci akademických knižníc. Menšiu skupinu používateľov tvoria žiaci stredných škôl, ktorí využívajú hlavne výpožičné služby knižnice. Požičiavajú si väčšinou dokumenty zaradené medzi odporúčané čítanie. Knižnica vytvára prostredie aj pre zdravotne znevýhodnených používateľov, konkrétne pre slabozrakých a nevidiacich a pre používateľov s fyzickým znevýhodnením. Dosiahnutá úroveň informatizácie a internetizácie knižnice umožňuje vo väčšom rozsahu poskytovať služby aj mimobratislavským používateľom. Oddelenie tvorí sedem pracovníkov, z toho sú dvaja vysokoškooláci a piati stredoškooláci.

V knižnici dochádza k rozvoju rôznych odborných činností, ktoré sa používateľom sprístupňujú prostredníctvom knižnično – informačných služieb. Podmienkou využívania služieb knižnice je platná registrácia. Slovenská pedagogická knižnica v súlade so svojou profiláciou a na základe potrieb a požiadaviek používateľov poskytuje svoje služby diferencovane, v súlade s náročnosťou a spoločenskou dôležitosťou ich profesijnej činnosti.

Knižnica umožňuje používateľom využívať:

- a) **základné knižnično-informačné služby:** výpožičky knižničných dokumentov v knižnici, výpožičky dokumentov mimo priestorov knižnice, ústne faktografické a bibliografické informácie,
- b) **špeciálne knižnično-informačné služby:** písomné bibliografické informácie, rešerše, medziknižničné výpožičné služby, SUBITO , prístup k vonkajším informačným zdrojom a poskytovanie kópií knižničných dokumentov.

Základné knižnično-informačné služby poskytuje knižnica bezplatne, niektoré špeciálne knižnično-informačné služby za úhradu podľa Cenníka služieb a sankčných poplatkov.

Knižnica poskytuje nasledovné služby z vlastných knižničných fondov a sprístupňovaním externých informačných zdrojov:

a) Výpožičné služby:

- výpožičky knižničných dokumentov mimo priestorov knižnice (absenčné výpožičky)
- výpožičky knižničných dokumentov v priestoroch knižnice (prezenčné výpožičky)
- medziknižničné výpožičky (výpožičky knižničných dokumentov prostredníctvom iných knižníc v Slovenskej republike) v súlade s príslušnými legislatívnymi normami

b) Konzultačné služby:

- konzultácie pri využívaní katalógov, fondov, informačných technológií a služieb knižnice od ústnych, písomných, telefonických až po tie najmodernejšie ako sú ICQ, SKYPE a služba „Spýtajte sa knižnice“

c) Referenčné služby:

- adresné informácie o vonkajších informačných zdrojoch a službách knižníc v Slovenskej republike a zahraničí

d) Bibliograficko-informačné služby:

- poskytovanie ústnych alebo písomných bibliografických informácií (prezenčné výpožičky bibliografií, spracovaných na aktuálne témy, resp. podľa podnetov používateľov)
- poskytovanie ústnych faktografických informácií

e) Rešeršné služby:

- zostavovanie a spracovávanie výstupov rešeršnej činnosti z interných i externých informačných zdrojov – rešerší (záznamy dokumentov alebo ich častí vybraných podľa vecných alebo formálnych hľadísk) zodpovedajúcich rešeršnej požiadavke používateľa

f) Elektronické služby:

- sprístupňovanie online katalógu, webovej stránky knižnice a digitálnych dokumentov
- informačná výchova používateľov o elektronických službách
- prístup na internet prostredníctvom knižnice (verejné internetové stanice)
- expresné sprístupňovanie plných textov článkov zo zahraničných časopisov (služba SUBITO)
- zabezpečovanie vstupov do plnotextových externých báz dát (EBSCO, SPRINGER, SCOPUS, SCIENCE DIRECT) cez elektronickú knižnicu časopisov – EZB

g) Kopírovacie služby a skenovanie:

- poskytovanie kópií z dokumentov pre registrovaných individuálnych a kolektívnych používateľov na študijné účely v súlade s dodržiavaním autorského zákona

h) Current Contents Service:

- zhotovovanie a zasielanie kópií obsahov vybraných titulov časopisov a následne kópií vybraných článkov za úhradu podľa Cenníka služieb a sankčných poplatkov (rýchla a priebežná informácia o obsahu nových čísel periodík)

ch) Služby pre nevidiacich a zrakovo postihnutých:

- bezbariérový prístup
- sprístupnenie čítacej lupy, programu Magic a zvukového programu Jaws v spojení s technickým zariadením Braille

i) Informačná výchova:

- komplexný proces nadobúdania vedomostí, schopností a zručností používateľov zameraných na využívanie knižnično-informačných služieb knižnice a iných knižníc rôznymi formami od individuálnych konzultácií po organizované exkurzie v knižnici

j) Písanie textových dokumentov:

- sprístupnenie osobného počítača individuálnym používateľom za účelom písania a vytvárania vlastných dokumentov

k) Poradenské a vzdelávacie služby:

- pre používateľov knižnice v rozsahu obsahovej profilácie oddelenia

l) Propagačné služby:

- informovanie používateľov o službách knižnice, o možnostiach ich využívania prostredníctvom informačných panelov, tlačených informačných materiálov, aktualizovaných informácií na našej webovej stránke
- zvyšovanie záujmu o jednotlivé tituly dokumentov formou aktualizovaných výstaviiek s novinkami

Knižnica sa zapojila v roku 2005 do **Projektu KIS3G** a stala sa súčasťou elektronického systému knižníc Slovenskej republiky. Vytvorili sa vhodné podmienky na skvalitnenie služieb používateľom a odbornej činnosti v knižnici. Systém Virtua sa implementoval v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou v Martine. Knižnica sa modernizovala dobudovaním po technologickej stránke, implementoval sa čiarový a bezpečnostný kód, zamestnanci prešli potrebnými školeniami.

Slovenská pedagogická knižnica sa postupne dostáva na pozíciu plnohodnotného ústredného knižnično-informačného pracoviska rezortu školstva v oblasti výchovy, vzdelávania, školstva v súlade s úrovňou súčasného poznania knižničnej a informačnej vedy.

Hlavným smerovaním knižnice je uchovanie tradície a kontinuity vývoja s následným pretransformovaním na knižnično-informačnú inštitúciu moderného typu, ktorá by bola pripravená pružne reagovať na čoraz náročnejšie používateľské prostredie.

Použitá literatúra:

1. MARTINEZOVÁ, Monika: Služby Slovenskej pedagogickej knižnice. In: *40 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave*. Bratislava: UIPŠ SPK, 1996, s. 29-36.
2. PANGRÁCOVÁ, Helena: Slovenská pedagogická knižnica 50-ročná. In: *Bulletin SAK*, 14, 2006, č. 3, s.11-14.
3. GULČÍKOVÁ, Janette: Knižnično – informačné služby v Slovenskej pedagogickej knižnici. In: *55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice*. Bratislava: SPK, 2011, s.40-43.
4. Interné materiály SPK.

Prehľad výkonov Slovenskej pedagogickej knižnice za roky 1956 – 2015

<u>ROK</u>	<u>POČET POUŽÍVATEĽOV</u>	<u>POČET VÝPOŽIČIEK</u>
1956	1561	16893
1957	5561	18146
1958	2092	25385
1959	2900	19147
1960	2600	38671
1961	3250	64784
1962	4335	86465
1963	6299	100221
1964	5320	102648
1965	5500	140280
1966	5860	120060
1967	6188	121753
1968	6049	124078
1969	6310	140336
1970	6959	155541
1971	7555	188342
1972	8612	191761
1973	8643	230536
1974	8262	195698
1975	8250	210921
1976	8397	275129
1977	8215	252289
1978	6342	194354
1979	6129	110018
1980	6500	111733
1981	6350	141870
1982	5081	145238
1983	6006	150567
1984	5165	150371
1985	5523	165469

1986	5887	188831
1987	5938	185565
1988	8099	160456
1989	4951	166949
1990	5133	150863
1991	5091	166453
1992	5470	188978
1993	5051	165243
1994	4587	167861
1995	43939	169590
1996	2908	147394
1997	10250	151762
1998	*	*
1999	10587	1975
2000	1040	9370
2001	1187	23791
2002	1646	31440
2003	2052	38004
2004	2234	46121
2005	2020	42369
2006	2998	41910
2007	2665	36055
2008	2687	34248
2009	2653	35809
2010	2742	35329
2011	2785	37553
2012	2547	34579
2013	2210	28367
2014	1963	30369
2015	1889	40064

* SPK v roku 1998 neposkytovala služby z dôvodu sťahovania.

Kolektív zamestnancov oddelenia knižničných a informačných služieb (dolný rad sprava: Dagmar Bebková, Eva Gallusová, Lívia Páleníková, Eva Sýkorová, Jana Švihelová, horný rad sprava: Janette Gulčíková, Viera Kovačičová)

Oddelenie knižničných fondov

Mgr. Katarína Kurillová

Oddelenie vzniklo v rámci organizačnej štruktúry knižnice, ktorá bola schválená v roku 2005, má šesť zamestnancov, z toho je päť s VŠ vzdelaním a jeden so SŠ vzdelaním.

Oddelenie zabezpečuje tieto činnosti:

- systematicky a plánovite buduje knižničný fond v súlade s profiláciou fondu a v zmysle prijatých Zásad budovania knižničného fondu a Tematického plánu doplňovania,
- zabezpečuje spracovávanie knižničných dokumentov (knihy, časopisy, elektronické dokumenty...) v knižnično-informačnom systéme Virtua, čím sa aktívne podieľa na budovaní súborného katalógu slovenských knižníc,
- v súčinnosti s oddelením knižničných a informačných služieb zabezpečuje ochranu knižničného fondu,
- spracováva vybrané pedagogické časopisy pre celoslovenskú bázu KIS3G (Slovenskú národnú bibliografiu),
- vypracúva tematické výberové bibliografie na základe aktuálnych potrieb používateľov,
- zabezpečuje koordináciu bibliografickej činnosti za oblasť pedagogiky v Slovenskej republike,
- spolupracuje na tvorbe autorít vytváraním návrhov nových autorít za oblasť pedagogiky,
- buduje, spracováva, ochraňuje a sprístupňuje fond historických tlačí a rukopisov,
- spolupracuje s časopisom Naša škola uverejňovaním krátkych anotácií o novinkách v oblasti pedagogiky v rubrike „Slovenská pedagogická knižnica odporúča“.

Oddelenie knižničných fondov prešlo od vzniku knižnice rôznymi vývojovými etapami, ktoré súviseli predovšetkým s rôznymi organizačnými a personálnymi zmenami, sťahovaním sa knižnice do nových priestorov, v neskoršom období s opätovným nadobudnutím právnej subjektivity knižnice, so zavedením nových technológií a s implementáciou knižnično-informačného systému Virtua. Vytvorili sa tak priaznivejšie podmienky pre odborné činnosti oddelenia.

Predchodcami súčasného oddelenia boli v roku 1956 oddelenie pre doplňovanie knižničných fondov a oddelenie pre katalogizáciu, v šesťdesiatych rokoch oddelenie doplňovania fondov a oddelenie spracovania fondov, v roku 1970, kedy nadobudol platnosť nový štatút, to bolo oddelenie akvizície a oddelenie katalogizácie. Začiatkom deväťdesiatych rokov vzniklo oddelenie doplňovania, spracovania a ochrany knižničných fondov.

Knižničný fond Slovenskej pedagogickej knižnice (ďalej len „KF SPK“) tvorí základ pre poskytovanie knižnično-informačných služieb. Jeho systematickým a plánovitým doplňovaním domácimi a zahraničnými odbornými monografickými i periodickými dokumentmi sa podarilo vytvoriť ojedinelú knižničnú zbierku prístupnú používateľom z celého Slovenska. Tematický i typový profil KF SPK sa v podstate od jej založenia výraznejšie nezmenil. Tvorí ho najmä knižná a časopisecká domáca i zahraničná literatúra z pedagogiky a príbuzných spoločensko-vedných odborov, najmä psychológie, sociológie, jazykovedy, filozofie a histórie. Súčasťou KF SPK je aj čiastkový historický fond tlačí a rukopisov zo 16. až 19. storočia, ktorý slúži pre štúdium dejín školstva a pedagogiky,

a čiastkový fond periodík, kde sa nám v niektorých prípadoch podarilo zachovať kontinuitu už od 19. storočia. Významnou zložkou KF SPK je aj zbierka učebníc a metodických materiálov pre základné a stredné školy, ktoré sa knižnica snažila získavať v relatívnej úplnosti aj prostredníctvom retrospektívneho dopĺňovania už s rokom vydania 1918. V súčasnosti knižnica dopĺňa fond v súlade s profiláciou, úlohami a funkciami, ktoré vyplývajú z jej postavenia v rezorte školstva a národnom knižničnom systéme.

Stav knižničného fondu k 31. 12. 2015 bol 312 212 knižničných jednotiek. Knižnica v posledných rokoch menej kupuje zahraničné printové periodiká vzhľadom k tomu, že má licencovaný prístup k plnotextovým zahraničným databázam.

Dokumenty získavame do fondu predovšetkým kúpou a darom, výmenou len príležitostne, pričom najväčšiu časť v posledných rokoch tvoria dokumenty získané kúpou. Výmena mala najväčší rozmach v 70. a 90. rokoch, keď ešte knižnica mala právo povinného výtlačku a Ústav informácií a prognóz školstva, ktorého sme boli súčasťou, vydával publikácie, ktoré sme tiež mohli ponúknuť na výmenu. Medzinárodná výmena sa v tom čase realizovala s 12 výmennými partnermi, najintenzívnejšia bola s Českou republikou, Maďarskom, Poľskom, Nemeckom a Ruskom (ZSSR), neskôr sme v oblasti výmeny spolupracovali hlavne s Moravskou zemskou knižnicou v Brne a s Národnou pedagogickou knižnicou a múzeom v Budapešti. V minulosti mala knižnica právo povinného výtlačku (na základe zákona SNR č. 93/1993 Z. z. o povinných výtlačkoch periodických publikácií a neperiodických publikácií), ktoré stratila v roku 1997, opätovne ho v roku 2001 na krátky čas nadobudla (zákonom č. 182/2000 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 212/1997 Z. z. o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnoženín audiovizuálnych diel) a s účinnosťou od 1. januára 2004 ho natrvalo stratila. Dary dostáva knižnica väčšinou od autorov a vydavateľov, ktorí chcú svoje publikácie spropagovať a sprístupniť určitej skupine čitateľov, tiež od súkromných osôb, ktoré rušia svoje súkromné knižnice, prípadne od inštitúcií, ktoré sa tak snažia pomôcť knižniciam v ich neľahkej situácii. Z významnejších darov treba spomenúť z roku 1995 dar od Spolkového ministerstva školstva a vedy v Nemecku – výber knižnej literatúry z katalógov rôznych vydavateľstiev v hodnote 50 000 DM, v roku 2006 rozsiahly knižný dar najnovšej ruskej literatúry prostredníctvom Fondu rozvoja kultúrnych centier v zahraničí Ruskej federácie, knižný dar v hodnote 3 000 USD od Veľvyslanectva USA a tiež publikácie z oblasti spoločenských vied vo francúzskom jazyku, ktoré nám od roku 2001 postupne zasielalo Veľvyslanectvo Belgicka v Bratislave.

Napojením knižnice prostredníctvom optického kábla a SANETu na Internet (2004), výmenou zastaralej a opotrebovanej výpočtovej techniky za novú (2005) vznikli oveľa priaznivejšie podmienky aj pre akvizičnú činnosť. Oproti predchádzajúcemu „hrebendovskému“ spôsobu získavania knižných dokumentov sa naskytili nové, oveľa pohodlnejšie a efektívnejšie možnosti online nakupovania prostredníctvom internetových kníhkupectiev a Knižného veľkoobchodu Pemic. Okrem toho spolupracujeme aj s inými predajcami, ktorí pre nás zabezpečujú hlavne literatúru, ktorá nie je bežne dostupná na trhu (napr. skriptá, zborníky, prípadne publikácie s nízkym nákladom a pod.)

Zapojením sa knižnice do Projektu elektronizácie slovenských knižníc **implementovaním knižnično-informačného systému Virtua v roku 2005** (ako jednej z prvých knižníc na Slovensku, hneď po Slovenskej národnej knižnici a Hornozemplínskej knižnici vo Vranove nad Topľou) sa vytvorili predpoklady pre rýchlejšie a efektívnejšie spracovanie dokumentov. Jednou z najdôležitejších činností, s ohľadom na pripravovanú implementáciu nového systému Virtua, ako aj na prechod spracovania dokumentov z výmenného formátu ISIS-u na MARC21, bola oprava údajov v databáze na základe pripomienok zaslaných zo Slovenskej národnej knižnice a tiež zadanie

správných údajov, nevyhnutných pre nastavenie parametrov v jednotlivých moduloch. Medzi základné predpoklady a podmienky účasti knižnice na využívaní spoločného softvéru bolo, aby knižnica spĺňala základné povinné technické požiadavky, a aby boli zamestnanci, ktorí majú pracovať so systémom, riadne vyškolení. Všetci zamestnanci oddelenia boli zaškolení a získali certifikát (dvaja zamestnanci v module spracovanie článkov, štyria v module spracovania monografií a jeden z nich bol dodatočne zaškolený pre prácu v module spracovania periodík). Zamestnanci oddelenia sa naďalej pravidelne zúčastňujú seminárov organizovaných Slovenskou národnou knižnicou, aby boli pripravení na aktualizácie a novinky v spracovaní dokumentov. V súčasnosti sa pripravuje implementácia Katalogizačných pravidiel RDA.

V rámci KIS3G sa aktívne podieľame na kooperatívnej katalogizácii v súbornom katalógu kníh a periodík využívajúc platné dokumenty, ktoré zabezpečujú jednotnú metodiku pre vytváranie bibliografických záznamov v súborných katalógoch. Sú to predovšetkým:

- Metodika spracovania dokumentov vo formáte MARC21/Bibliografický formát. Knihy: Príručka používateľa / Vypracovali: Jarmila Majerová, Anna Peťová a kolektív. – Martin : Slovenská národná knižnica, 2006.
- Metodika popisu článkov vo formáte MARC 21 : príručka používateľa : verzia V 4.1 / vypracovali Ľudmila Rohoňová, Mária Gašparová. – 1. vyd. – Martin : Slovenská národná knižnica, 2014. ISBN 978-80-8149-034-7 [online]. Dostupné na internete:
http://www.snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/Metodika_pre_NB/NB_Metodika_clanky_v_4-1.pdf
- Katalogizácia periodika v bibliografickom formáte MARC21 / Zost.: L. Sedláčková, T. Kišová, H. Vildnerová. – Bratislava : Univerzitná knižnica, 2007.
- Metodika popisu kníh vo formáte MARC 21 s interpretáciou pravidiel RDA : príručka používateľa : verzia V 1.1 / vypracovala Ľudmila Rohoňová. – 1. vyd. – Martin : Slovenská národná knižnica, 2016. [online]. Dostupné na internete:
http://www.snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/Metodika_pre_NB/NB_Metodika_Knihy_RDA_2016.pdf
- Metodika tvorby personálnych autorít vo formáte MARC 21: Formát pre autority s interpretáciou Pravidiel RDA : príručka používateľa : verzia V 1.1 / vypracovala Ľudmila Rohoňová. – 1. vyd. – Martin : Slovenská národná knižnica, 2016. [online]. Dostupné na internete
http://www.snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/Metodika_pre_NB/NB_Metodika_Knihy_RDA_2016.pdf

Vďaka elektronizácii má knižnica v súčasnosti automatizovane spracovanú väčšinu „živého“ fondu. Ide predovšetkým o dokumenty spracovávané od roku 1992 v databázovom a rešeršnom systéme CDS/ISIS, ktoré boli z tohto systému v roku 2005 prekonvertované do systému Virtua, ďalej nové prírastky spracovávané od roku 2005 vo Virtui a retrospektívnou katalogizáciou spracované staršie dokumenty, ktoré tvoria „živý fond“ knižnice. V roku 2006 bol zdigitalizovaný a sprístupnený na webovej stránke knižnice generálny menný katalóg (uzavretý v roku 2004), katalóg periodík a zborníkov a katalóg historických tlačí a výročných školských správ. Našou snahou je dostať do súborného katalógu čo najväčšiu časť KF SPK, záleží to však od časových a personálnych podmienok v oddelení, ktoré momentálne nie sú priaznivé pre retrospektívnu katalogizáciu.

V spolupráci so zamestnancami oddelenia knižničných a informačných služieb sa oddelenie podieľa aj na ochrane knižničného fondu. V roku 2003, v súvislosti so zakúpením bezpečnostného zariadenia na ochranu knižničných fondov, sme začali s implementáciou bezpečnostných ochranných štítkov do nových prírastkov knižničných jednotiek. Okrem toho opravujeme drobné poškodenia kníh, spolupracujeme pri presunoch v sklade po vyradovaní a pod. Revízia a vyradovanie sú vykonávané v súlade s § 14 Zákona č. 126/2015 Z. z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z.

Prechodom na systém Virtua sa skončilo s budovaním dokumentografickej databázy Články (PBS – Pedagogický bibliografický spravodajca), ktorá obsahovala anotované záznamy slovenských a zahraničných pedagogických časopisov a po dohode so Slovenskou národnou knižnicou začalo sa so spracovaním vybraných pedagogických časopisov (v súčasnosti je ich 34) pre celoslovenskú bázu KIS3G, čím sa podieľame na budovaní Slovenskej národnej bibliografie. Popritom ročne vypracujeme dve výberové tematické bibliografie na základe aktuálnych požiadaviek a potrieb používateľov, ktoré sú sprístupnené na webovej stránke knižnice.

Ďalšou úlohou oddelenia je koordinácia bibliografickej činnosti za oblasť pedagogiky v Slovenskej republike, ktorá zahŕňa evidenciu a sledovanie pripravovaných bibliografií, analýzu plánovanej bibliografickej činnosti a jej vyhodnotenie v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou v Martine s cieľom odstrániť duplicitu a multiplicitu v bibliografickej činnosti. Je to úloha vyplývajúca z postavenia rezortnej knižnice a jej úloh v rámci celoslovenského knižnično-informačného systému.

Využívanie spoločného softvéru prinieslo knižnici a jej zamestnancom nové možnosti spolupráce. Od roku 2006 naše oddelenie začalo spolupracovať so Slovenskou národnou knižnicou na tvorbe vecných autorít za oblasť pedagogiky. V prvej fáze sme preverovali a prekladali termíny CZENAS-u z oblasti pedagogiky, v druhej fáze sme prehodnocovali termíny Českého pedagogického tezauru. Zasielali sme v pravidelných intervaloch do Slovenskej národnej knižnice v preddefinovaných formulároch návrhy vecných autorít (originálnych slovenských termínov) za oblasť pedagogiky, čím sa snažíme držať krok s vývojom terminológie, sledovať nové pojmy z oblasti pedagogiky a vnášať do slovníka nové termíny, authority. Perspektívne sa počíta so spoluprácou na tvorbe personálnych autorít za oblasť pedagogiky.

V roku 2003 sa konečne po rokoch podarilo presťahovať historický knižničný fond do dôstojnejších a vyhovujúcich priestorov. Dovtedy boli tieto dokumenty uložené v nevyhovujúcich skladových priestoroch na Klariskej ulici v Bratislave. Otvorenie študovne historických tlačí a nákup klimatizačného a zabezpečovacieho zariadenia skvalitnilo jeho ochranu a umožnilo jeho lepšie spracovanie a sprístupňovanie odbornej verejnosti pre vedecké a výskumné účely. V spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou (menovite s pomocou Mgr. Petra Sabova, PhD.) v zmysle zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej § 18 – 21 boli vzácne tlače zo 16. storočia (spolu 40 zväzkov) vyhlásené za historický knižničný fond. Rovnako v roku 2009 boli vyhlásené vzácne tlače zo 17. storočia (spolu 200 zväzkov) za historický knižničný fond.

Oddelenie knižničných fondov v rámci knižnice spolupracuje aj s ostatnými oddeleniami a úsekmi, predovšetkým však s oddelením knižničných a informačných služieb, s ktorým bolo v predchádzajúcej organizačnej štruktúre spojené (oddelenie knižničných

fondov a služieb). Spolupracuje s ním hlavne pri akvizičnej činnosti, pri vyradovaní, revízií a ochrane knižničného fondu. Ďalej spolupracuje pri organizovaní rôznych podujatí s úsekom riaditeľa, na úseku akademických knižníc spolupracuje pri aktualizácii adresára akademických knižníc, pri organizovaní seminárov pre zamestnancov akademických knižníc a zabezpečuje vedenie diskusnej skupiny akademických knižníc.

Oddelenie spolupracuje s viacerými inštitúciami, predovšetkým so Slovenskou národnou knižnicou, spomínanými výmennými partnermi, ostatnými knižnicami, ktoré sú zapojené v projekte KIS3G, s vydavateľstvami a distribučnými firmami. Dlhodobu spolupracuje aj s časopisom Naša škola (Odborný metodický časopis pre učiteľov MŠ a 1. stupňa ZŠ, Bratislava, Pamiko s.r.o. – ISSN 1335-2733), v ktorom naši zamestnanci pravidelne informujú o domácich aj zahraničných novinkách z pedagogickej literatúry v rubrike Slovenská pedagogická knižnica odporúča.

Výsledky svojej práce, predovšetkým na úseku historického fondu, prezentuje oddelenie na webovej stránke knižnice, organizovaním výstav v priestoroch knižnice, ale aj prednáškovou a publikačnou činnosťou (účasťou na konferenciách, seminároch, publikovaním v zborníkoch). Od roku 2010 v pravidelných mesačných intervaloch uverejňujeme na webovej stránke knižnice v záložke *Nové tituly v knižnici* novinky, ktoré knižnica získala a spracovala. Svoje odborné znalosti si zamestnanci pravidelne zvyšujú účasťou na rôznych vzdelávacích podujatiach ako sú konferencie, semináre, školenia, workshopy a pod., čo je nevyhnutné pre neustále skvalitňovanie práce na úseku spracovania knižničných dokumentov, čo má v konečnom dôsledku vplyv na celkové skvalitnenie služieb používateľom.

Použitá literatúra:

1. CHUDÁ, Sidónia: 40 rokov činnosti Slovenskej pedagogickej knižnice. In: *Školské knižnice*, č. 125 (1996), s. 5-23.
2. KURILLOVÁ, Katarína: Oddelenie knižničných fondov. In: *55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice*. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011. – S. 29-32.
3. LUCBAUEROVÁ, Kristína: Charakteristika súčasnej práce a perspektívne úlohy oddelenia doplnovania, spracovania a ochrany knižničných fondov SPK. In: *Školské knižnice*, č. 125 (1996), s. 37-39.
4. PANGRÁCOVÁ, Helena: Slovenská pedagogická knižnica v rokoch 1996 – 2007. In: *55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice*. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011. – S. 4-9.
5. PEŤOVÁ, Anna: Termíny z pedagogiky. Príspevok k harmonizácii vecného spracovania. In: *ITlib. Informačné technológie a knižnice* [online], roč. 13, č. 1 (2009) [cit. 2009-04-27]. Dostupné na internete: http://itlib.cvtisr.sk/archiv/2009/1/terminy-z-pedagogiky.-prispevok-k-harmonizacii-vecneho-spracovania.html?page_id=1134 ISSN 1336-0779.
6. Výročná správa SPK 2006

Zamestnanci oddelenia knižničných fondov (zľava: Ivana Kostrová, Miroslava Hajtmánková, Katarína Kurillová, Katarína Bokrosová, Eva Kobelová, Kristína Lucbauerová)

Výstavná časť Študovne historických tlačí

Študovňa historických tlačí Slovenskej pedagogickej knižnice

Mgr. Katarína Bokrosová

Študovňa historických tlačí bola zriadená v roku 2003 v budove Slovenskej pedagogickej knižnice na Hálovej 6 v Bratislave – Petržalke v samostatnej miestnosti, kde sú uložené všetky knižné dokumenty od 16. storočia až po 19. storočie. Ich počet sa odhaduje na 7800 knižničných jednotiek. Knižnica získala tieto historické tlače buď priamo z učiteľskej knižnice bývalého rímskokatolíckeho lučeneckého gymnázia a iných školských zariadení, alebo postupne darom a cez antikvariáty počas niekoľkých desaťročí. Historický fond tvoria tlačené dokumenty z oblasti histórie, filozofie, politiky, práva, jazykovedy, literatúry, medicíny, matematiky, fyziky a iných prírodných vied. Obsahuje diela gréckych a rímskych autorov, učebnice základného, stredného a vysokoškolského vzdelania, rôzne lexikóny, odborné a jazykové slovníky, cestopisy, kalendáre a periodiká. Lístkový katalóg historického fondu je zdigitalizovaný a prístupný na webovom sídle knižnice (www.spgk.sk/katalogy).

V študovni sa nachádza aj samostatne spracovaný fond výročných školských správ, ktorý obsahuje približne 5600 knižničných jednotiek. Výročné školské správy pochádzajú väčšinou z druhej polovice 19. a z prvej polovice 20. storočia. Fond je prístupný iba prezenčne, tak ako aj celý historický fond. V samostatne spracovanom lístkovom katalógu sú výročné školské správy triedené podľa miest a v rámci miest aj podľa typu škôl. Lístkový katalóg je zdigitalizovaný a prístupný na webovom sídle knižnice.

V študovni historických tlačí sú vystavené staršie vydania všeobecných náučných lexikónov: Slovenský náučný slovník. Príručná encyklopédia vedomostí v 3 dieloch. Bratislava 1932 – 1933; Ottův slovník náučný. 1. – 28. díl, Praha 1888 – 1909; Révai Nagy Lexikona. 1. – 21. kötet, Budapest 1911 – 1935; Der Große Brockhaus Handbuch des Wissens in 20 Bänden, Leipzig 1928 – 1935; The Encyklopedia Britannica. 1. – 23. Volume, London 1929; The Encyklopedia Americana. 1. – 30. Volume, New York-Chicago 1940. Okrem všeobecných náučných slovníkov sú v študovni vyčlenené aj odborné slovníky a bibliografie staršej literatúry v rôznych jazykoch, ktoré slúžia používateľom ako pomôcky pri výskumných prácach (Ecyklopädie des gesammten Erziehungs- und Unterrichtswesens. 1. – 7. Band. Gotha 1859 – 1869; Magyarország bibliographiája 1712 – 1860. 1. – 4. kötet. Budapest 1888 – 1892; Stručný slovník paedagogický. Díl 1 – 6. Praha 1891 – 1909; Lexikon der Pädagogik. 1. – 5. Band. Freiburg im Breisgau 1913 – 1917; Rizner, L.: Bibliografia písomníctva slovenského. 1. – 6. diel, Turčiansky Sv. Martin 1929 – 1932).

V historickom fonde sa nachádzajú aj rukopisy (35 titulov) z 18. a 19. storočia. Z jazykovej analýzy vyplýva, že vyše polovica rukopisov je písaná v latinskom jazyku, ostatné v maďarskom a nemeckom jazyku, jeden titul je dvojjazyčný – slovensko-maďarský. Z obsahového hľadiska patria rukopisy do oblasti histórie, filozofie, práva, literatúry, jazykovedy a pedagogiky. Najčastejšie sú to prednášky alebo poznámky, či opisy kníh, sú medzi nimi aj odpisy snemových uznesení z 18. storočia, alebo dvojjazyčné, slovensko-maďarské zápisnice učiteľských konventov z 19. storočia.

Knižnica vlastní 40 historických kníh zo 16. storočia, z ktorých sa už podarilo zreštaurovať 15 knižničných jednotiek. Vzácne tlače zo 16. storočia boli v roku 2002 na základe rozhodnutia Ministerstva kultúry SR pod číslom MK 5332/3002-400 vyhlásené za historické knižné dokumenty a zaradené do evidencie historických knižničných dokumentov a fondov. Ministerstvo kultúry SR – sekcia kultúrneho dedičstva ako vecne príslušný orgán odôvodnil svoje rozhodnutie nasledovne: „Tlače svojím obsahom a formou vyhotovenia patria k najvýznamnejším dokumentom zachovaným na území Slovenska a predstavujú významnú časť kultúrneho dedičstva na Slovensku. Viaceré z nich patria do skupiny postinkunábulí, niektoré majú významný slovacikálny charakter“.

Zo 17. storočia vlastní knižnica 200 kníh, ktoré pochádzajú väčšinou zo západoeurópskych oficiín. Tieto tlače boli na základe rozhodnutia Ministerstva kultúry SR pod číslom MK-3817/2009-52/9415 v roku 2009 vyhlásené za historický knižničný fond. Ministerstvo kultúry SR – sekcia kultúrneho dedičstva ako vecne príslušný správny orgán svoje rozhodnutie odôvodnilo tým, že diela zo 17. storočia pochádzajú od významných autorov z uvedeného obdobia a jednotlivé tituly boli vydané a vytlačené vo významných európskych vydavateľstvách a tlačiarňach. Tematicky sú tieto tlače zamerané hlavne na prírodné vedy (fyzika, matematika, chémia), medicínu, filozofiu, teológiu, právo, antickú literatúru a mytológiu a jazykovedu.

Z 18. storočia vlastní knižnica približne 1300 knižných dokumentov, ktoré vznikli vo významných európskych tlačiarňach a vydavateľstvách. Veľké zastúpenie majú aj knihy vytlačené v bratislavských, trnavských a košických tlačiarňach. Vyše polovica kníh historického fondu pochádza z 19. storočia. Veľká časť týchto tlačených dokumentov sú učebnice alebo iné diela z oblasti pedagogických vied. Popri knihách vlastní knižnica aj zväzky periodickej tlače z 18. a 19. storočia. Z celého knižného fondu knižnice boli vyčlenené a umiestnené do Študovne historických tlačí aj staršie vydania diel od Jana Amosa Komenského a diela o ňom.

Od roku 2006 sa v študovni organizujú dvakrát do roka tematické výstavy z bohatého historického materiálu knižnice. Vybrané knihy sú niekoľko mesiacov umiestnené v štyroch sklenených vitrínach a na policiach určených na výstavné účely. Zaujemcovia si ich môžu pozrieť individuálne alebo skupinovo v rámci exkurzií vo vyhradených návštevnych hodinách.

Názvy tematických výstav v Študovni historických tlačí:

Bratislavské tlačiarne v 17. a 18. storočí (27. 3. – 28. 4. 2006)

Kniha v 16. storočí (26. 6. – 7. 7. 2006)

Šlabikára a čítanky našich predkov (1. 11. – 22. 12. 2006)

Slovaciká z 18. a 19. storočia; J. M. Hurban – 190. výročie narodenia; S. H. Vajanský – 160. výročie narodenia (1. 3. – 30. 4. 2007)

Diela slovenských spisovateľov z 18. a 19. storočia vo fonde SPK (1. 11. – 24. 12. 2007)

Knihy zo 17. storočia vo fonde SPK (10. 3. – 30. 4. 2008)

Učebnice pre slovenské školy do r. 1919 vo fonde SPK (1. 9. – 30. 11. 2008)

Trnavské tlačiarne v 17. a 18. storočí (2. 3. – 30. 4. 2009)

Prírodovedné knihy v Historickom fonde SPK (16. – 18. storočie) (1. 9. – 30. 11. 2009)

Mapy a geografické diela v Historickom fonde SPK (17. storočie – 1. polovica 19. storočia) (15. 3. – 5. 7. 2010)

Knižná produkcia tlačiarňí na Slovensku v 18. a 19. storočí (13. 9. – 15. 11. 2010)

Literatúra pre deti a mládež (18. a 19. storočie) (1. 3. – 15. 6. 2011)

Historické knižné dokumenty v SPK (16. – 19. storočie) – reprezentatívna výstava (13. 9. – 15. 12. 2011)

Knižná produkcia viedenských tlačiarňí (18. – 19. storočie) (5. 3. – 31. 5. 2012)

Diela antických autorov v tlačiach zo 16. až 18. storočia (14. 9. – 14. 12. 2012)

Lexikóny a slovníky v Historickom fonde SPK (16. – 19. storočie) (4. 3. – 31. 5. 2013)

Učebnice pre stredné a vysoké školy v latinskom jazyku (18. storočie – 1. pol. 19. storočia) (16. 9. – 29. 11. 2013)

J. A. Komenský (1592 – 1670) – komeniologická literatúra z fondov SPK (17. – 19. storočie) (19. 3. – 30. 6. 2014)

Autori slovenských učebníc (19. storočie – 1. pol. 20. storočia) (9. 9. – 28. 11. 2014)

Knihy z oblasti matematiky a fyziky v historickom fonde SPK (16. – 19. storočie) (16. 3. – 30. 6. 2015)

Tematické výstavy sú okrem publikačnej činnosti a odborných prednášok na konferenciách o historickom fonde ďalšou formou propagácie vzácnych knižných publikácií z minulých storočí, predovšetkým z oblasti pedagogiky a iných spoločenskovedných odborov.

Zbierka kníh zo 16. storočia

Knihy zo 16. storočia pochádzajú hlavne zo západoeurópskych oficín a sú písané v latinskom jazyku. Niektoré publikácie boli vytlačené v Trnave, v Prahe alebo v Debrečine. Najstaršia kniha zo 16. storočia je komentované vydanie slovníka antickej gréčtiny, ktorú vytlačili v roku 1530 v Bazileji.¹ Napísal ju francúzsky humanista, diplomat a filológ Guillaume Budé (1468 – 1540). Publikácia s názvom *Rerum Ungaricarum Decades Tres...* je z roku 1543 a bola vytlačená v Bazileji. Je to prvé tlačené vydanie významného diela s názvom *Dejiny Uhorska* v desiatich knihách od talianskeho humanistu a dejepisca Antonia Bonfiniho (1427 – 1502/1503), ktorý v roku 1486 prišiel do Budína na kráľovský dvor Mateja Korvína. Dielo obsahuje vzácne historické materiály a dobové svedectvá, ktoré mali veľký vplyv na uhorskú humanistickú historiografiu.² Bohato ilustrovaná kniha *Emblematum liber* z roku 1577 je najznámejšie dielo talianskeho právnika, filológa a básnika Andreasa Alciata (1492 – 1550), ktorý vo svojej „zbierke epigramov na symboly cností podľa antických epigramov s vyobrazovaním“ vytvoril základ pre knihy emblémového charakteru, ktoré boli v období renesancie a baroku veľmi populárne.³

V 16. storočí vznikli aj diela s tureckou tematikou, ktoré mali priblížiť európskej verejnosti poznatky o historickom vývoji a politickej situácii Osmanskej ríše a všeobecné vedomosti o islamskej viere. *Chronicorvm Tvrcicorvm* je rozsiahla a bohato ilustrovaná publikácia, ktorá vyšla vo viacerých vydaniach a obsahuje diela od viacerých autorov, zostavil ju nemecký historik a teológ Philipp Lonicer (1532 – 1599). V knižnici sa nachádza vydanie, ktoré bolo vytlačené vo Frankfurte nad Mohanom v roku 1578.⁴ Prvá časť obsahuje popis tureckých sultánov aj s portrétmi, druhá časť sa zaoberá vierou a životom Turkov. *Chronicorvm Turcicorvm* obsahuje aj dielo Johannes A Aventinusa (1477 – 1534) o príčinách tureckých vojen a dielo od Marina Barletiho (asi 1450 – 1512/13). Ďalšia publikácia o Turkoch zo 16. storočia pochádza od Johannes Löwenklaua (asi 1541 – 1594) pod názvom *Historiae Musulmanae Turcorum*.⁵ Autor knihy bol nemecký historik, orientalista a filológ.

Vzácnou publikáciou je aj druhé vydanie diela *Herbář aneb Bylinář...* od Andreja Petra Mattioliho (1501 – 1577), ktoré vzniklo v pražskej oficíne v roku 1596.⁶ Kniha o liečivých bylinách od významného renesančného lekára a botanika talianskeho pôvodu nadväzovala na poznatky starovekých lekárov, ktoré známy lekár počas svojho života doplnil vlastnými skúsenosťami a rozšíril o medicínske vedomosti svojich čias. Bohato ilustrovaný herbár

¹ BUDAEUS, G. *Commentarii linguae graecae...* Basileae : MDXXX [1530]. In aedibus Io. Bebelii. [54] s. 1424 stĺpcov, [4] s.

² BONFINIUS, A. *Rerum Vngaricarum Decades Tres...* Basileae : Ex Roberti Winter Officina [1543]. [12], 536, [60] s.

³ ALCIATUS, A. *Omnia...* V. C. *Emblemata : Cum commentariis...* Antverpiae : Ex officina Ch. Platini 1577. 732 s.

⁴ *Chronicorvm Tvrcicorvm*, In quibus Tvrcorvm origo, ... *Impresvm Francoforti ad Moenvm* 1578. [260], [6], [6], 255 s.

⁵ Ioannis Leunclavii *Historiae Musulmanae Turcorum, de Monumentis Ipsorum Exscriptae, Libri XVIII.* Opus Jo. Leunclavii Amelburni... Francofurti : Wechel, Marnius & Aubrius 1591. [17], [1], 19, [1], [449], [44] s. Chýba titulný list.

⁶ MATTIOLI, O. P. *Herbář aneb Bylinář...* Přeložený od Adama Huberta z Rysnbachu D. Danyele Adama z Waleslawjna... Tlačeno w Starém městě Pražském [1596]. [34], 478, [124] s.

z oficíny Daniela Adama z Veleslavína (1546 – 1599) je z obsahovej a polygrafickej stránky významným dielom českej botanickej a farmaceutickej literatúry.⁷

Knižné publikácie zo 17. storočia

Zbierka vyše 200 publikácií zo 17. storočia pochádza väčšinou zo západoeurópskych oficín, ale niektoré knihy boli vytlačené v stredoeurópskom regióne alebo sa obsahovo viažu k strednej Európe. 17. storočie bolo poznačené náboženskými vojnami medzi protestantskou a katolíckou cirkvou a to sa odzrkadľuje aj na obsahu niektorých publikácií z tohto storočia. Typickým znakom knižných publikácií zo 17. storočia je bohato ilustrovaný portálový titulný list. Knihy majú často aj jeden alebo viac príväzkov, ktoré pochádzajú niekedy od rôznych autorov, tiež uvedenie miesta alebo roku vydania sa občas odlišuje od uvedenia na titulnom liste.

Zbierku knižných dokumentov zo 17. storočia môžeme rozdeliť do viacerých tematických celkov. Historické dokumenty pochádzajúce zo stredoeurópskych tlačiarň alebo tie, ktoré sa tematicky viažu ku krajinám v strednej Európe, hodnoverne odzrkadľujú vtedajšiu spoločenskú situáciu, ktorá sa niesla v duchu náboženského boja medzi katolíckou a protestantskou cirkvou. Najväčším zástancam katolicizmu a výraznou osobnosťou protireformačných úsilí v Uhorsku bol arcibiskup Peter Pázmány (1570 – 1637), ktorý vo svojich kázňach ostro kritizoval reformačné snahy vtedajšej doby.⁸ V 17. storočí mali veľký význam aj protestantské úsilia. Zo zástancov protestantizmu môžeme spomenúť Györgya Komáromi Csipkésa (1628 – 1678), ktorý je tiež významným predstaviteľom maďarskej barokovej teologickej literatúry.⁹ Za vzácnu publikáciu možno považovať aj knihu malého formátu: prvú maďarskú encyklopédiu, ktorá bola vytlačená v Utrechte v roku 1653. Autorom a zostavovateľom knihy je filozof a pedagóg János Apáczai Csere (1625 – 1659), ktorý študoval na vysokých školách v Holandsku.¹⁰ Knihy zo 17. storočia obsahujú aj publikácie s právnickou a historickou tematikou. Také sú aj bohato ilustrované knižné publikácie o dejinách Uhorska, ktoré boli vytlačené v západoeurópskych tlačiarniach pod názvom *Mausoleum potentissimorum ac gloriosissimorum regni apostolici regum...* z roku 1654¹¹, alebo kniha od Nicolausa Istvánffihó *Regni Hungarici Historia...* z roku 1685.¹²

Knihy s náboženskou tematikou pochádzajú aj zo západoeurópskych oficín. Väčšinou sú to biblie v nemeckom alebo v latinskom jazyku. Zaujímavou publikáciou je ilustrovaná kniha o postavách z biblie, kde každý príbeh je znázornený a veršovanou formou vyrozprávaný v latinskom a nemeckom jazyku. (*Figuren Biblischer Historien Alten und Neuen Testaments...* Nürnberg, Buggel 1679).¹³

Medzi publikáciami zo 17. storočia sa nachádzajú aj diela z oblasti dobovej a antickej histórie. V tomto storočí sa európske štáty obávali invázií Turkov, a preto sa záujem verejnosti obrátil aj na historický a spoločenský vývoj a osobnosti v tom čase v Európe málo

⁷ DRÁBEK, J. Význam Mattioliho pro farmacii. In: Vědecká zasedání k dějinám biologie. Vývoj botaniky na Moravě. P. A. Mattioli. Praha 1979. S. 207-208.

⁸ PÁZMÁNY, P. *Hodoegus, Igazságra Vezerlő Kalauz...* Nagy Szombathban 1637. [1092] s.

⁹ KOMÁROMI CSIPKÉS, Gy. *Igaz hit az az, ...241 Magyar Predikaciok...* Szebenben : Szenczi Kertesz Abraham 1666. [34], 800, [13] s.

¹⁰ *Magyar Encyclopaedia, azaz minden igaz és hasznos...* Ultrajecti : Joannis a Waesberge 1653. [39], 487 s.

¹¹ *Mausoleum potentissimorum ac gloriosissimorum regni apostolici regum & primorum militantis Hungariae ducum...* Cum versione Operis Germanica. Norimbergae : Apud Michaellem & J. F. Endteros 1656. [418] s.

¹² ISTVÁNFFY, N.: *Regni Hungarici Historia...* Libris XXXIV. ab Anno 1490. gestarum locupletissimis descripta... Pannonio, ...Coloniae Agrippinae : Apud I. W. Friessem 1685. [6], 552, [2] s. s príväzkom s tureckou tematikou *Vienna Austriae a Turcis barbatare oppugnata, gloriose a christianis defensa, et victorioso liberata. 1683 ... Descripta Per I.K.K. S.C.V. (I. J. Ketteler). 44, [37] s.*

¹³ *Icones Biblicae Veteris Et Novi Testamenti = Figuren Biblischer Historien Alten und Neuen Testaments...* Nürnberg : Buggel 1679. [254] s.

známeho tureckého národa. Dielo *Legationis Turcicae Epistolae quattuor...* napísal humanista, diplomat a botanik Ogier Ghislain de Busbecq (1522 – 1592). Ferdinand I. ho v roku 1554 poslal ako veľvyslanca do Konštantínopolu do sídla Sulejmana I. (Nádherný), aby vyjednal prímerie. Busbecq svoje zážitky a pozorovania z čias pôsobenia na sultánovom dvore opísal v štyroch cestovných listoch v latinskom jazyku. Zápisky flámskeho humanistu sú jedinečné, lebo bol prvý, ktorý opísal Osmanskú ríšu bez predsudkov a pomerne detailne.¹⁴ Knižnica vlastní Busbecqove Turecké listy v dvoch vydaniach, jedno vydanie z roku 1629 (Hanoviae, oficína Clementa Schleichera) a jedno z roku 1689 (Lipsae, oficína Michaela Günthera). Medzi dielami s historickou tematikou nájdeme aj knihy o dejinách Francúzska alebo o germánskych kmeňoch, tlačiarne často vydávali aj diela rímskych a gréckych historikov v kritickom vydaní. Nemecký profesor pre rétoriku a históriu Christoph Cellarius (1638 – 1707) sa vo svojom diele *Historia universalis* pokúsil o periodizáciu a rozdelenie dejín sveta do troch etáp: antika, stredovek a novovek. Možno ho považovať za zakladateľa modernej historickej vedy.¹⁵

Knihy z oblasti filozofie a politológie odzrkadľujú vtedajšiu úroveň týchto vedných disciplín. Nájdeme tu diela od významného anglického filozofa a štátnika Francisa Bacona (1561 – 1626) (Bacon, F.: *Les osvvres morales et politiques...* Paris : P. Rocolet, F. Targa 1636) alebo viaceré publikácie od významného francúzskeho filozofa 17. storočia Reného Descarta (1596 – 1650), ktorý je považovaný za zakladateľa moderného novovekého racionalizmu (*Principia Philosophiae, Specimina Philosophiae, Meditationes de Prima Philosophia*).

Zo 17. storočia pochádzajú aj publikácie obsahujúce prozaické a básnické diela antických spisovateľov alebo diela dobových autorov. Okrem prác anglických autorov Johna Milтона (1608 – 1674) alebo Johna Barclayho (1582 – 1621) sú zastúpení aj rímski spisovatelia a básnici ako Seutonius, Terentius, Titus Petronius, Catullus alebo Seneca. V tomto období vychádzajú vo veľkom množstve aj knihy z oblasti jazykovedy. Publikácie z rétoriky a poetiky boli učebnými pomôckami na stredných a vysokých školách pri osvojovaní si rečníckych schopností a umenia básnictva (*Grammatica Latina*, 1613; *Rhetorices contractae*, 1647; *Thesaurus Phrasium Poeticarum*, 1665; *Grammatica Graeca harmonica*, 1684). Okrem rôznych príručiek vychádzali aj gramatiky jednotlivých jazykov (*Grammaire Espagnola*, 1660) alebo slovníky potrebné pri štúdiu latinčiny a gréčtiny. Impozantný je jedenást'jazyčný slovník z roku 1627 z bazilejskej oficíny Henricpetri, ktorého základ tvorí latinská časť slovníka vytvoreného talianskym rehoľníkom a učencom menom Ambrosius Calepinus (cca 1440 – 1510).¹⁶

Odborné knihy z oblasti medicíny, práva, geografie, matematiky a fyziky vyšli v západoeurópskych tlačiarňach hlavne v nemeckých mestách s vysokoškolskou tradíciou (Norinberg, Rostock, Jena, Kolín) alebo v hospodársky vyspelých holandských, francúzskych a talianskych mestách (Antverpy, Lyon, Paríž, Rím).

Medzi tlačami zo 17. storočia sa nachádzajú aj dve publikácie, ktorých väzby sa skladajú z fragmentov antifonárov z 15. storočia. Jeden fragment antifonára tvorí väzbu tlače *Regulae Fallentiae Juris Bartholomaei socini juris consulti...* (*Coloniae Agrippinae : Apud Joannem Busaem* 1663). Notácia zlomku pochádza z druhej polovice 15. storočia. Notačný systém prameňa je typický pre skriptoriá z územia Slovenska, najmä Východného (Spiš). Umiestnený je na 10 riadkov červenej 5-linajkovej notovej osnove s dvojitým červeným rámovaním. Na fragmente je časť prvého nokturna na sviatok viacerých mučeníkov (R. *Absterget Deus omnem lacrimam. V. Quoniam. R. Viri sancti gloriosum*). Predpokladá sa, že

¹⁴ Dostupné na internete: <<http://outis.info/busbecq/epistolae.html>>.

¹⁵ Christophori Cellarii smalcaldiensis *Geographia antiqva iuxta & nova, ...Jenae : I. Bielckij*, 1692. 31, [8], 453, [96] s.

¹⁶ CALEPINUS, A. *Dictionarivm vndecim lingvarvm...* Basileae : Apvd Henricpetrinos 1627. [6], 1582, 302 s.

zlomok pochádza z kódexu z konca 15. storočia, ktorý vznikol na území Slovenska. Druhý zlomok pravdepodobne z antifonára s kvadratickým notačným systémom tvorí väzbu tlače *Speculum Jesuiticum Pontificum Romanorum erga Imperatores Germanicos perfidiam, insolenti Joachimo Ursino Anti* – jesuita (Ambergae 1609). Podľa typu písma a spôsobu notácie sa dá fragment datovať do polovice 15. storočia. Systém je umiestnený na 4-linajkovú notovú osnovu červenej farby s použitím kľúčov c a f. Podľa samotných rozmerov prameňa sa dá usudzovať, že išlo o pôvodne veľkorozmerný kódex (napr. výška notovej osnovy je takmer 34 mm, medzera má približne 11,5 mm). Na zlomku sa zachovala časť liturgických spevov zo sviatku sv. Kláry. Preto sa predpokladá, že vlastníkmí kódexu mohli byť rehole sláviace tento sviatok (napr. františkáni, klarisky a pod.).¹⁷

Komeniologická literatúra

V Študovni historických tlačí sa nachádzajú diela Jana Amosa Komenského (1592 – 1670) v rôznych vydaniach a niektoré tituly aj vo viacerých exemplároch. Zbierka komenián zo 17. až 19. storočia sa skladá zo 72 titulov (93 exemplárov). Najviac kníh pochádza z pražských vydavateľstiev a tlačiarní z druhej polovice 19. storočia. Najzaujímavejšie sú vydania zo 17. storočia, z ktorých dve knihy vytlačili ešte počas života Komenského. Komeniologická literatúra nachádzajúca sa vo fondoch knižnice je bibliograficky spracovaná a sprístupnená aj na webovom sídle knižnice.¹⁸

Najstaršia kniha zo zbierky komenián pod názvom *Eruditionis Scholasticae Atrium, rerum*¹⁹ bola vytlačená v Norimbergu v roku 1659 v tlačiarni Michaela Endtera. *Atrium* je tretia časť z učebníc pre vyučovanie latinčiny, ktoré Komenský počas pobytu v Šarišskom Potoku napísal pre tunajšie školské triedy. Ďalšie vydanie zo 17. storočia je dvojjazyčná latinsko-nemecká učebnica *Janua linguarum reserata aurea*,²⁰ vytlačená v Lipsku v roku 1666. V knižnici sa nachádza aj pomerne rozsiahle a typograficky náročnejšie ženevské vydanie *Januy* z roku 1676, ktoré je štvorjazyčné (latinsko-nemecko-francúzsko-talianske).²¹ Z hľadiska dejín slovenskej typografie sú zaujímavé tie vydania *Januy*, ktoré sa tlačili na území Slovenska. V knižnici sa nachádza dvojjazyčné latinsko-maďarské levočské vydanie *Januy* z roku 1724, ktoré má pomerne jednoduché tlačiarske prevedenie.²²

Komenského najznámejšia učebnica *Orbis pictus* (Svet v obrazoch), ktorá slúžila na vyučovanie latinčiny pre mladších žiakov, sa nachádza v Študovni historických tlačí vo viacerých vydaniach. Knižnica vlastní napríklad dvojjazyčné (latinsko-nemecké) viedenské vydanie z roku 1792²³ a štvorjazyčné (latinsko-nemecko-maďarsko-české) bratislavské vydanie z roku 1798 z tlačiarnie Š. P. Webera.²⁴ *Orbis pictus* bola postupom času mnohokrát prepracovaná alebo doplnená podľa novších vedeckých objavov a teórií a prispôbena novým školským nariadeniam a učebným osnovám. Prepracované je aj norimberské latinsko-

¹⁷ VESELOVSKÁ, E. *Mittelalterliche liturgische Kodizes mit Notation in den Archivbeständen von Bratislava II*. Bratislava : Institut für Musikwissenschaft der Slowakischen Akademie der Wissenschaften 2006. S. 54.

¹⁸ Jan Amos Komenský (1592 – 1670). Komeniologická literatúra z fondov SPK. Bibliografia. Bratislava : SPK 2014. 104 s.

¹⁹ J. A. Comeni *Eruditionis Scholasticae Atrium, Rerum & Linguarum...* Noribergae : M. Endteri 1659. [16], 552 s.

²⁰ J. A. Comenii *Janua linguarum reserata aurea...* Lipsiae : J. Grossi et Soci 1666. [48], 376, [232], [139] s.

²¹ I. A. Comenii *Ianva Avrea Reserata qvator lingvarvm, ... Latinam, Germanicam, Gallicam et Italicam Linguam...* Genevae : Apud S. de Tournes 1676. [12], 531, 416 s.

²² J. A. Comenii *Janua Lingvae Latinae reserata aurea...* Leutschoviae 1724. [20], 185, [11] s.

²³ *Orbis pictus=Die Welt in Bildern...* Wien : J. T. Edlen von Trattnern 1792. 167 s.

²⁴ *Orbis pictus in hungaricum, germanicum et slavicum translatus et hic ibive emendatus...* = Swět namalowaný, do uherské, německé a slowenské řeči přeložen, a misty ponaprawen. Pozsony : Wéber S. P. 1798. 180, [4] s.

nemecké vydanie z roku 1780 (1. časť), ktoré je v druhej časti (2. časť z roku 1769) doplnené rôznymi remeslami. Tieto exempláre patrili podľa posesorských údajov do zbierky komenián známeho slovenského pedagóga, publicistu, prekladateľa a zberateľa Komenského diela Jána Zigmundíka (1846 – 1938). Do Zigmundíkovej zbierky patrilo aj päťjazyčné (latinsko-nemecko-česko-poľsko-francúzské) vydanie *Orbis pictus* z roku 1833, vytlačené v Hradeči Králové u J. H. Pospíšila, ako aj *Janua linguarum* z roku 1805, vydané v Prahe K. I. Thámom. Všetky knihy zo zbierky Zigmundíka kúpila knižnica v šesťdesiatych rokoch 20. storočia cez antikvariát. Z rôznych prepracovaných vydaní *Orbis pictus* môžeme spomenúť aj impozantné štvorjazyčné (latinsko-česko-nemecko-francúzské) pražské vydanie z roku 1883 od vydavateľa Jana Pospíšila. Na frontispise sa nachádza portrét Komenského, pri jednotlivých kapitolách sú vlepene farebné obrázky, text je zmodernizovaný a doplnený vynálezmi a predmetmi, ktoré odzrkadľujú dobu z konca 19. storočia.²⁵

Približne v rokoch 1792 – 1801 vytlačili v Bratislave u Jána Schauffa Komenského modlitebnú knižku *Každodennj Modlitby Křesťanské*, ku ktorej je pripojené aj *Renuntiatio Mundi to gest: Wýhost Swětu*.²⁶ Významný slovenský vydavateľ Karol Salva (1849 – 1913), ktorý v rokoch 1888 až 1909 prevádzkoval tlačiareň a vydavateľstvo v Ružomberku, vydal k 300. výročiu narodenia Komenského (1892) jeho známe dielo z oblasti predškolskej výchovy *Informatorium školy materskej*, ktoré pod pseudonymom Slavo Čebratský sám preložil do slovenčiny.²⁷ Ďalšie významné vydanie Komenského diela z ružomberskej tlačiarne je *Spicilegium Didacticum...* z roku 1895.²⁸ Dielo patrí medzi posledné didaktické diela Komenského.

Slovaciká z 18. a 19. storočia

V Študovni historických tlačí sa nachádzajú aj publikácie slovacikálneho charakteru. V 18. storočí vychádzala učebnicová a odborná literatúra predovšetkým v latinskom jazyku. Literatúra v dobe osvietenstva písaná v národnom jazyku mala predovšetkým osvetový a jazykovo-buditeľský charakter. Polyhistor, vlastivedný pracovník a pedagóg Matej Bel (1684 – 1749) bol jeden z najväčších uhorských a slovenských vedeckých postáv 18. storočia (*Veľká ozdoba Uhorska – Magnum decus Hungariae*). Knižnica vlastní niekoľko diel od M. Bela.²⁹ Slovenský spisovateľ, právny historik a knihovník Adam František Kollár (1718 – 1783) bol nazývaný aj „slovenským Sokratom“. Ako dvorský radca bol poradcom ministrov a cisárovnej. Svojimi názormi ovplyvnil školské reformy Márie Terézie (Kollar, A. F.: *De Dominio nobilium Hungariae, deque cladis ad Mochácsium causa, cum appendice in regis colomani decret... Posonii et Comaromii* : S. P. Weber 1790). Rímskokatolícky kňaz a jazykovedec Anton Bernolák (1762 – 1813) ako prvý kodifikoval slovenčinu, tzv. bernolákovčinu. Napísal základné gramatické diela (Bernolák, A.: *Gramatica Slavica. Editio prima. Posonii* : I. M. Landerer 1790) a zostavil rozsiahly päťjazyčný slovník slovensko-

²⁵ J. A. Comenii *Orbis pictus* = Svět v obrazích = Die Welt in Bildern = Le monde en tableaux. Hradec králové : J. Pospíšil 1883. 318, [6] s.

²⁶ KARŠAI, F. *Ján Amos Komenský a Slovensko*. Bratislava : SPN 1970. S. 255-256.

²⁷ J. A. Komenského *Informatorium školy materskej* : k oslave tristých narodenín pôvodcových. Ružomberok : K. Salva 1892. [9], 130 s.

²⁸ *Spicilegium didacticum : artium discendi...* Rosenbergae : C. Salva 1895. viii, 35 s.

²⁹ BEL, M. *Compendium Hungariae geographicum, ad exemplar Notitiae Hungariae novae historico-geographicae...* in partes IV. Editio tertia. Posonii et Cassoviae : J. M. Landerer, 1777. [16], 312, 47 s.

BEL, M. *Grammatica Latina facilitati restituta...* Leutschoviae : Typis Breverianis 1717. [24], 68, 68, [3], 52, [2], 16 s.

Matthiae Belii Institutiones Linguae Germanicae ingratiom... Halae Magdeburg : J. E. Fritschium 1730. [30], 192 s.

Meliboei ungarischer Sprachmeister in einer... 6. Aufl. Pressburg : J. M. Landerer 1779. [4], 316 s.

česko-latinsko-nemecko-maďarský, ktorý mal plniť nielen interpretačnú, ale aj normatívnu funkciu. Jur Palkovič (1763 – 1835), ostrihomský kanonik, veľký mecén slovenskej literatúry dokončil Bernolákov slovník, pripravil ho do tlače a vydal vlastným nákladom v šiestich zväzkoch.³⁰ Básnik, prekladateľ a literárny historik, evanjelický kňaz Bohuslav Tablic (1769 – 1832) písal verše a príležitostné básne, teologické, historické, hospodárske a právne knihy. Prekladal z nemčiny, angličtiny a maďarčiny. Jeho zbierka básní Poezye obsahuje rôzne básnické žánre klasicistickej poézie, jednak pôvodné, ako aj preklady rôznych básnikov.³¹ Básnik, novinár, prekladateľ a organizátor kultúrneho života Juraj Palkovič (1769 – 1850) v rokoch 1832 – 1842 vydával literárny časopis pod názvom Tatranka, s ktorým sa podieľal na formovaní národného povedomia.³² Básnik, historik, etnograf a slavista Pavol Jozef Šafárik (1795 – 1861) písal prevažne po nemecky alebo po česky. Slovanské starožitnosti je jeho hlavné dielo o kultúre a histórii Slovanov.³³ Básnik, spisovateľ a evanjelický kňaz Ján Kollár (1793 – 1852) bol ideológom slovenského národného obrodzenia. Jeho básnické diela sú medzníkom vo vývine českej a slovenskej literatúry. (Kollár, J.: Cestopis obsahujúci Cestu do horní Italie. Praha : I. L. Kober 1862). Básnik, prekladateľ a katolícky kňaz Ján Hollý (1785 – 1849) píšuci bernolákovčinou vo svojich básňach predstavil najmä hrdinskosť Slovákov a ich kresťanskú minulosť (Básne Gána Hollého. Zw. 3. W Budíne : Uher. Univers. Tiskárňa 1842). Z romantickej literatúry je vo fonde zastúpený aj politik, jazykovedec a spisovateľ, najvýznamnejší predstaviteľ slovenského národného života v prvej polovici 19. storočia Ľudovít Štúr (1815 – 1856). Vo svojom spise Náuka reči slovenskej³⁴ položil základy spisovnej slovenčiny. Politik, beletrista, básnik a publicista Viliam Pauliny-Tóth (1826 – 1877) svojou tvorbou sa radí do tzv. memorandovo-matičného obdobia. Okrem poézie³⁵ a krátkych próz publikoval aj články a novinárske seriály. Redigoval časopis Letopis Matice slovenskej.³⁶

V druhej polovici 19. storočia sa modifikuje ideologický program literatúry a v literárnej praxi vznikajú nové tematické prvky. Obnovilo sa aj literárne časopisectvo (Slovenské pohľady. Letopis Živeny. Letopis Matice slovenskej). Básnik, prozaik, dramatik, novinár a historik Jonáš Záborský (1812 – 1876) hľadal námety pre svoju dramatickú tvorbu nielen v slovenskej, ale aj v slovanskej histórii. Jeho dramatická tvorba vyšla už za jeho života v troch knižných súboroch. Jedným z nich je zbierka Básne dramatické (Pešť 1865). Centrálnou osobnosťou slovenskej jazykovedy a vývinu spisovnej slovenčiny bol Martin Hattala (1821 – 1903), ktorý ako druhý kodifikátor štúrovskej slovenčiny sa stal pokračovateľom Štúrovho zakladateľského činu. Venoval sa vedeckému opisu spisovného slovenského jazyka (Hattala, M.: Mluvnica jazyka slovenského. Pešť : V. Lauffer 1864). Jozef Karol Viktorin (1822 – 1874) vydával tri ročníky „národného zábavníka“ Lipa.³⁷ Jozef Miloslav Hurban (1817 – 1888) bol prozaikom, básnikom, publicistom a politikom, predstaviteľom slovenskej romantickej generácie. Jeho almanach Nitra svojím druhým ročníkom (1844) uviedol kodifikovanú spisovnú slovenčinu do praxe. V roku 1846 založil časopis Slovenske pohľady na vedy, umeňu a literatúru, stál pri zrode spolku Tatrín (1844). Jeho syn Svetozár Hurban Vajanský (1847 – 1916) bol básnikom, prozaikom, literárnym

³⁰ BERNOLÁK, A. Slowár slowenski-česko-latinsko-německo-uherski, seu Lexikon slavicum, bohemicolatio-germanico-ungaricum. Tomus I.-V. A-Z, Tomus VI. Repertorium lexicum. Budae : Typogr. Reg. Univers. Hungaricae 1825-1827.

³¹ TABLIC, B. Poezye. Díl třetí. We Wacowě : u A. Gotljbá 1809. [15], 212 s.

³² Tatranka. Spis pokračující rozličného obsahu... 1. roč. Sw. 2. Presspurk : Belnay 1832. 116 s.

Tatranka. Spis pokračující zvláště pro Slowáky, Čechy a Morawany. Sw. 2-4. Presspurk : A. Šmid 1842.

³³ ŠAFÁRIK, P. J. Slovanské starožitnosti. Díl 1-2. Praha : B. Tempsky 1862-1863. 600, x, 767 s.

³⁴ ŠTÚR, Ľ. Náuka reči slovenskej. Prešporok : Belnay d'ed'ičia 1846. xii, 214, [2] s.

³⁵ Básne Viliama Pauliny-Tótha. Turč. Sv. Martin 1877. 192, [6] s.

³⁶ Letopis Matice slovenskej. Ročník 1866 a 1867. B. Bystrica 1867. 160 s.

³⁷ Lipa. Národní zábavník. Budín 1860. [7], 406 s.

kritikom, publicistom a politikom. Jeho prvá básnická zbierka Tatry a more obsahuje verše z rokov 1873 – 1879. S Jozefom Škulétym v roku 1881 obnovili časopis Slovenské pohľady, ktorý v rokoch 1882 až 1889 sám redigoval. Bol redaktorom štyroch ročníkov Letopisu Živeny.

Slovaciká z 18. a 19. storočia patria medzi vzácne publikácie Študovne historických tlači a sú často súčasťou tematických výstav alebo exponátov menších výstav v rámci celej knižnice.

Učebnice a pedagogická literatúra pre slovenské školy z 18. a 19. storočia

Knižnica má vo svojich fondoch aj zbierku učebníc a pedagogickej literatúry pre slovenské školy z 18. a 19. storočia, ktoré sú aj bibliograficky spracované.³⁸ Tvorcovia slovenských učebníc pred rokom 1918 boli často nielen učiteľmi a kňazmi, ale aj osvetovými pracovníkmi, ktorí sa zapojili do kultúrno-vzdelávacej a národno-buditeľskej činnosti slovenských miest a dedín. Okrem učebníc písali aj náučno-zábavné a ľudovýchovné spisy. Učebnice pre slovenské školy z obsahovej stránky odzrkadľovali spoločenskú a národnostnú situáciu a z pedagogického hľadiska mali primeranú metodickú a didaktickú úroveň dobovej odbornej literatúry. Najviac učebnicovej literatúry vychádzalo pre štátne a katolícke ľudové školy a pre evanjelické školy augsburského vyznania. Autori učebníc písali učebnice aj pre slovenské gymnáziá a okrem slovenských pedagogických časopisov vznikali aj slovenské knižné publikácie z oblasti všeobecnej pedagogiky a metodiky s návodmi na vyučovanie odborných predmetov. Učebnice vydávali tlačiarne v Budapešti, v Turčianskom Sv. Martine, v Skalici, v Liptovskom Sv. Mikuláši, v Ostrihome, vo Viedni, v Békešskej Čabe a v iných mestách. Systematickejšie vydávanie školských príručiek a čítaniek pre ľudové školy sa začalo od roku 1869 – 1870. Slovenské pedagogické časopisy z tohto obdobia pravidelne informovali o učebniciach, ktoré sa používali na slovenských školách prvého a druhého stupňa.

Slovenská učebnica aritmetiky s názvom Umenj počtůw...³⁹ bola vytlačená v Bratislave v roku 1775, napísal ju Juraj Lesák (1740 – 1803), ktorý bol učiteľom a organistom jedinej slovenskej školy v Bratislave na Suchom Mýte. Kniha bola určená pre školské potreby ale aj pre široké vrstvy obyvateľstva. V exemplári, ktorý vlastní knižnica, sú chýbajúce strany doplnené rukou písaným textom. Pedagóg, historik, geograf a prírodovedec Ladislav Bohuslav Bartolomeides (1754 – 1825) písal a vydával náučno-populárne vedecké diela. Je aj autorom prvých slovenských učebníc zemepisu⁴⁰ a prírodovedy. Od evanjelického farára augsburského vyznania, učiteľa a ľudovýchovného pracovníka Jána Šuleka (Schulek) (1774 – 1837) pochádza Latinská gramatika z roku 1801.⁴¹ V historickom fonde nájdeme od Juraja Palkoviča (1769 – 1850) viaceré diela. Výchovné poslanie plnila jeho zemepisná príručka Známost vlasti...⁴² Zo starších učebníc možno spomenúť učebnicu Fyzika, aneb Učenj o Přirozenj...⁴³ od pedagóga a osvetového spisovateľa Pavla Michalka (1752 – 1825). Učebnica fyziky z roku 1819 bola prvou príručkou – učebnicou fyziky napísanou vo

³⁸ Učebnice pre slovenské školy a publikácie z oblasti pedagogiky do roku 1919 z fondov SPK. Tematická bibliografia. 3. vyd. Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica 2012. 52. s.

³⁹ LESÁK, J. Umenj počtůw : to gest tak snadný způsob... Presspurk : F. A. Patzko 1775. 254 s.

⁴⁰ BARTOLODEIDES, L. Geográfia aneb Wypsánj Okrssu Zemského... B. Bystřica : J. Sstěfany 1789. 109, [3] s.

⁴¹ SCHULEK, J. Latinská grammatyka k dobrému slowenské mládeže slowenským jazykem. B. Bistřica : J. Sstěfany 1801. 104 s.

⁴² PALKOVIČ, J. Známost vlasti : neywjc pro sskoly Slowenské w Uhřjch. Odd. 1. Známost geografická. Presspurk : S. P. Weber 1804. 139 s.

⁴³ MICHALKO, P. Učenj o Přirozenj (Nature,...) Budjn : A. Landerer 1819. 512 s.

vtedajšom kultúrnom jazyku Slovákov. Pred uzákonením spisovnej slovenčiny písali autori učebníc buď češtinou alebo slovakizovanou češtinou.

Slovenské šlabikáre boli spočiatku upravované podľa vzoru maďarských šlabikárov, najmä podľa metódy Ignáca Báránya (1833 – 1882), riaditeľa učiteľského ústavu v Budapešti. Tieto šlabikáre upravoval a prekladal do slovenčiny Jozef Zelliger (1837 – 1886). Písal metodické príručky a abecedáre pre slovenské školy,⁴⁴ rôzne učebnice (27 príručiek a učebníc) a desiatky pedagogických článkov v časopisoch. Ďalším dôležitým autorom slovenských učebníc bol Ján Bežo (1842 – 1905), ktorý pôvodne učil na evanjelickej škole v Senici. Neskôr ako kníhtlačiar vydával šlabikáre a čítanky pre evanjelické školy.⁴⁵ Ján Bella (1836 – 1924) bol učiteľom v Békešskej Čabe a autorom veľmi rozšíreného šlabikára medzi dolnozemskými Slovákami.⁴⁶ Na ľudových školách v tomto období kládli veľký dôraz na náboženskú výchovu, k tomu primerane vznikli a boli vydávané rôzne katechizmy a publikácie o dejinách cirkvi. Pedagóg, farár a publicista Ján Galbavý (1800 – 1884) zostavil náboženské príručky pre ľudové školy a školské učebnice.⁴⁷ Autor náboženských učebníc, príručiek a mravoučných kníh František Richard Oswald (1845 – 1926)⁴⁸ pôsobil ako vydavateľ, redaktor, publicista a cirkevný hodnostár. Bol organizátorom literárnych podujatí a aktivizoval slovenský vedecký život. Jozef Miloslav Hurban (1817 – 1888) písal aj teologické diela a učebnice s náboženskou tematikou.⁴⁹

Pred rokom 1918 vychádzali slovenské učebnice aj v šarišskom nárečí. Jeden z ideológov a spoluorganizátorov východoslovenského národného a jazykového separatizmu bol učiteľ a cirkevný hodnostár Štefan Leško (Lesskó) (1835 – 1918). Už v roku 1875 rozpracoval na základe šarišštiny tzv. spisovný jazyk pre východných Slovákov, preložil do šarišského nárečia aj učebnice.⁵⁰

Učebnice vznikali aj pre slovenské stredné školy, hlavne pre gymnáziá nižších a vyšších tried. Jeden z významných stredoškolských profesorov a autorov učebníc bol Ivan Branislav Zoch (1843 – 1921), ktorý pôsobil ako profesor na revúckom gymnáziu. Napísal niekoľko učebníc, metodických návodov, vedeckých štúdií a článkov. Z obdobia pôsobenia v Revúcej pochádza jeho učebnica fyziky s názvom Physika čili Silozpyt pre slovenské gymnásia, reálky (Zošit 1. – 3. Skalica : Škarnicl 1869-1870). Jazykovedec, lexikograf a pedagóg Jozef Lós (Loos) (1839 – 1878) pôsobil ako profesor cudzích jazykov na stredných školách. Okrem lexikografických prác zostavoval učebnice a čítanky, zaoberal sa slovenskou mytológiou a je autorom národnobuditeľských veršov (Slovenská čítanka pre gymnasia. Pešť : W. Lauffer 1869). Pedagóg, publicista a stredoškolský profesor Emil Černý (1840 – 1913) v roku 1868 vypracoval náčrt stavu slovenského školstva v Uhorsku. Napísal odborné práce, stredoškolské učebnice, cvičebnice a chrestomatie, bol zostavovateľom slovenskej čítanky pre nižšie gymnáziá.⁵¹ Jazykovedec a pedagóg František Mráz (1835 – 1884) na základe kodifikácie spisovnej slovenčiny Martina Hattalu v roku 1864 vydal učebnicu slovenčiny,

⁴⁴ ZELLIGER, J. Zemepis pre IV. A V. triedu. Skalica : Škarnicl synov 1874. 39 s.

ZELLIGER, J. Abecedár a prvá čítanka pre katolícke počiatkové školy. Budapešť : Spol. Sv. Štefana, 1896. 64 s.

⁴⁵ BEŽO, J. Silozpyt čili fyzika pre národné školy. Senica : J. Bežo 1873. 42 s.

Prvá počtovnica pre ľudové školy. Vídeň : J. Bežo 1884. 50 s.

⁴⁶ BELLA, J. Druhá čítanka pre 2. a 3. triedu... Békéš-Čaba : L. Lepág 1893. 97 s.

BELLA, J. Slovenský abecedár a prvá čítanka... Budapešť : V. Hornyanszky 1896. 96 s.

⁴⁷ GALBAVÝ, J. Názorné vyučovanie pre školy elementárne náboženské... Skalica : J. Galbavý 1871. 42, [2] s.

⁴⁸ Príprava k prvej sv. zповedi v hotových katechesách / E. Huck ; poslov. Fr. R. Oswald. Skalica 1890. 115 s.

⁴⁹ HURBAN, J. M. Nauka náboženství křesťanského... 2. opr. vyd. Turč. Sv. Martin : J. M. Hurban 1879. 117 s.

⁵⁰ GROÓ, V. Návodná kniha k vyučovaniu uherskej reči v národných školách pre učiteľov : Perša časťka I. a II. Klasa. Na saritko slovenski jazik preložil S. Lesskó. Budapešť : Vlastnosc Kráľovsko-uhorského štátu, 1880. 135 s.

⁵¹ ČERNÝ, E. Latinská mluvnica : Tvaroslovie. Pešť : V. Lauffer 1865. 318 s.

ČERNÝ, E. Slovenská čítanka pre nižšie gymnasia. Diel II. B. Bystrica : Matica slovenská 1865. VIII, 518 s.

ktorá sa používala na slovenských stredných školách (Slovenská mluvnica pre gymnasia. Pešť : W. Lauffer 1872).

Učebnice pre slovenské deti vznikali aj medzi slovenskými krajanmi v Spojených štátoch amerických. Jeden z nich bol aj krajanský činiteľ v USA, redaktor a spisovateľ Štefan Furdek (1855 – 1915). Najprv pôsobil ako učiteľ v Strážnici, v roku 1882 ako kaplán a od roku 1883 bol farárom v Clevelande. Stal sa vedúcim činiteľom slovenských organizácií v USA. Pre slovenské školy v USA napísal niekoľko učebníc a čítaniek. Knižnica vlastní Druhú čítanku pre slovenské školy v Amerike (Cleveland 1913).

V študovni sa nachádzajú aj rôzne pedagogické diela a metodické príručky, ktoré pomáhali učiteľom pri vyučovaní jednotlivých predmetov. Z prvej polovice 19. storočia možno spomenúť pedagogické dielo Jána Štefana Majera (Májer István) (1813 – 1893), ktoré do slovenčiny preložil Ondrej Caban (1813 – 1860), pod názvom Prostonárodné Wichowoslowí čili Paedagogia Populárna, vydané v roku 1846 v Budíne. Významné je aj dielo od Samuela Ormisa (1824 – 1875) Výchovoveda pre seminaristov a rodičov (Veľká Revúca 1874), v ktorom aplikoval pedagogické názory Komenského a prejavil sa ako pokrokovito zmýšľajúci pedagóg. Rôzne návodné knihy k metodickému vyučovaniu písali aj Gustáv Kordoš (1836 – 1908)⁵² a Vilmos Groó (1843 – 1906).⁵³

Literatúra pre deti a mládež v 18. a 19. storočí

Knižné publikácie pre deti a mládež v 18. a 19. storočí odzrkadľujú spoločenské, vedomostné a výchovné tendencie doby, v ktorej vznikli. Z polygrafického hľadiska prezentujú rôzne tlačiarenské a ilustračné trendy a žánrovú rôznorodosť knižných publikácií pre deti a mládež v spomínanom období. V minulosti sa nevydávalo toľko knižných publikácií pre deti a mládež ako v súčasnosti, boli to skôr ľahké žánre pre dospelých alebo náboženská literatúra, ktorú čítali alebo počúvali aj deti a dospievajúca mládež. Až koncom 18. storočia za vlády Márie Terézie v duchu osvietenstva sa zreformovalo školstvo a postupne sa menili aj názory na výchovu detí a mládeže. Poznávacia hodnota pôvodnej literatúry pre deti a mládež bola obmedzená a jednostranná, autori kníh kládli dôraz na morálne vlastnosti. Umelecké hodnoty jednotlivých diel boli nízke, cieľom bolo uskutočňovať výchovné úlohy, ktoré určovala doba a oficiálny výchovný systém. Vydavateľstvá a tlačiarne vydávali rôzne druhy kníh pre deti a mládež, hlavne veršiky, rozprávky, bájky, poučné historky, dobrodružné knižky alebo príručky (vedomostné, moralizujúce alebo obsahujúce pravidlá správania sa).

V prvej polovici 19. storočia boli medzi slovenskou školskou mládežou veľmi populárne aj mládežnícke romány od nemeckého spisovateľa, jazykovedca a pedagóga Joachima Heinricha Campeho (1746 – 1818). Prekladateľom týchto kníh bol Ján Geguš (1793 – 1855).⁵⁴ Kniha o Krištofovi Kolumbovi svojimi filantropickými ideálmi a sokratovskou metódou spracovania vo veľkej miere ovplyvnila spolu s ďalšími jeho výchovno-vzdelávacími dielami slovenskú literatúru pre mládež. Básnik a ľudovýchovník Juraj Rohoň (Rohoni) (1773 – 1831) napísal bohemizovanou slovenčinou v slabično-prízvučnom metre zbierku básní pre roľnícku mládež Kratochvílne zpěvy pro mládež rolnickou,⁵⁵ v ktorej v osvieteneckom duchu prevažne inštruktážnym štýlom ospevoval roľnícke práce a roľnícky spôsob života. Knižka v malom formáte s názvom Pravdomluvné

⁵² KORDOŠ, G. Metodický návod ku počtovaniu v metrických mierach... pre slovenských učiteľov, rodičov a vychovávateľov. B. Štiavnica : A. Joerges 1875. 88 s.

⁵³ GROOÓ, V. Návodná kniha k vyučovaniu uhorskej reči v pospolitých školách pre učiteľov. 2. diel. Budapešť 1881. 120 s.

⁵⁴ CAMPE, J. H. Kolumbus aneb Wynalezení Západnj Indye : ke čtenj přigemná a užitečná kniha pro djtky a mladých lidj. / do slowenského přeložená od Jana Geguš. W B. Bystřicy : Wytisstena u Zuzanny Sstefáni 1825. 229, [6] s., 1 mp.

⁵⁵ ROHOŇ, J. Kratochvílné zpěvy : pro mládež rolnjckau. W Pessti : J. M. Trattner 1829. 112 s.

ústa vyšla v Pešti v roku 1876 v tlačiarni V. Hornyánskeho.⁵⁶ Vo výchove detí a mládeže v spomínanom období hrala rozhodujúcu úlohu náboženská výchova. Učiteľ mal nadviazať na biblický príbeh, na katechizovanie, mravouka mala vštípiť mládeži zásady vyvedené za pomoci vierouky z biblie (Deje biblické pre dietky, 1895).⁵⁷

Slovenskí autori učebníc písali a vydávali aj rôzne publikácie pre deti a mládež, hlavne zábavno-náučné a výchovno-populárne. Jeden z nich bol aj pedagóg, publicista a zberateľ ľudovej slovesnosti Adolf Peter Záturský (1837 – 1904) (pseudonym Borovohájsky). Autor pedagogických a ľudovýchovných článkov, ktoré publikoval v dobových novinách a časopisoch. Zostavil okrem pedagogických učebníc aj didaktizujúce a gratulačné verše pre deti.⁵⁸ Daniel Gabriel Lichard (1812 – 1882) bol publicista, vydavateľ a učiteľ, prvý slovenský profesionálny novinár, priekopník ľudovýchovy. Napísal prvú slovenskú učebnicu taliančiny, viaceré ľudovýchovné hospodárske príručky a propagačné brožúry.⁵⁹

V 19. storočí s rozvojom kníhtlačiarstva a vydavateľstiev postupne vychádzali aj rôzne časopisy a almanachy pre deti a mládež, ktoré boli niekedy aj ilustrované a obsahovali rôzne veršované a prozaické diela určené pre túto vekovú skupinu (Zornička. Obrázkový zábavník pre dietky; Noviny malých).

Literatúra pre deti a mládež do roku 1918 v slovenskom jazyku je aj bibliograficky spracovaná (Literatúra pre deti a mládež do roku 1918 vo fonde SPK. Tematická bibliografia. Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica 2011. 15 s.).

Bohemikálna tlač v historickom fonde

V Študovni historických tlačí sa nachádzajú aj publikácie v českom jazyku od 16. do 19. storočia a české periodiká z 19. storočia. Zbierka bohemikálnej tlače sa skladá z 550 knižných jednotiek, z ktorých niektoré tituly sa nachádzajú vo viacerých exemplároch. Okrem knižných publikácií vlastní knižnica aj 29 titulov (266 zväzkov) českých periodík, z nich 22 titulov s pedagogickou tematikou. Bohemikálne tlače získala knižnica postupne buď darom od fyzických osôb a organizácií, alebo pravidelnou kúpou cez antikvariáty.

Najpočetnejšiu skupinu zbierky (90 %) tvoria vydania z 19. storočia, z toho 72 kníh vzniklo v prvej polovici 19. storočia. 16. storočie je zastúpené iba jedným titulom (Mattioliho Herbář aneb Bylinář). Približne 40 % bohemík tvoria odborné knihy s pedagogickou tematikou, 15,5 % sú učebnice pre základné (obecné) a stredné školy, 14 % publikácií má beletristický obsah, 8 % tvoria slovníky a encyklopédie. 7 % kníh má náboženskú tematiku, z toho väčšinu tvoria diela od Komenského. Ostatné knihy sú z oblasti jazykovedy, literárnej vedy, filozofie, dejiny, geografie a z iných oblastí. Najväčšiu skupinu zbierky tvoria knihy, ktoré vznikli v pražských tlačiarniach a nakladateľstvách (420 kníh), vo Viedni vyšlo 21 titulov, ostatné mestá sú zastúpené v malom počte.

Zo 17. storočia pochádza 5 titulov, okrem troch diel od Komenského (Eruditionis Scholasticae Atrium, rerum, Norimberg 1659; Janua linguarum reserata aurea, Lipsko 1666; Ianva Avrea Reserata qvator lingvarvm, Geneva 1676), ďalšie dve tlače sú básnické zbierky spojené do jednej väzby. Autorom prvej zbierky je francúzsky jezuita a básnik Pierre-Juste Satuel (1613 – 1662), kniha vyšla v roku 1684 v pražskej jezuitskej tlačiarni pod názvom Lusur Poetici Allegorici. Druhé dielo je zbierka epigramov Epigrammatum Selectorum Libri

⁵⁶ Pravdomluvné ústa. V Pešti : Viktor Hornyánsky 1876., 22 s.

⁵⁷ RÓDER, A. Deje Biblické pre dietky. V Budapešti : Spolok Sv. Štefana 1895. 80 s

⁵⁸ ZÁTURSCKÝ, A. P. Výstrahy pre deti. Ružomberok : K. Salva 1901. 7 s.

⁵⁹ LICHARD, D. G. Malý gazda. Počiatky hospodárskych wedomostí... 4. vyd. Skalica : J. Škarnicl 1890. 36 s. LICHARD, D. G. Malý účtovník... Skalica : J. Škarnicl. 36 s.

V. od jezuitského básníka Bernarda Bauhüisa (1575 – 1614), která vyšla v tej istej pražskej tlačiarni v roku 1685.

Z 18. storočia pochádza 37 knižných publikácií, väčšina z nich vyšla v nemeckom a latinskom jazyku. Najimpozantnejšia a bohato ilustrovaná je kniha pod názvom *Historia de Ducibus ac Regni Bohemiae...* od Bohuslava Balbína (1621 – 1688) z roku 1735, ktorá bola vytlačená v pražskej tlačiarni *Typis Universitatis Carolo-Ferdinandae, in Collegio Soc. Jesu*. Medzi bohemikami z konca 18. storočia nájdeme aj prvý český preklad Shakespeareovej tragédie pod názvom *Macbeth*. Truchlohra v päti jednaniách od Šakespaera. Preložil ju Karel Hynek Thám (1763 – 1816) a bola vytlačená v roku 1786 v Prahe u Jana Ferdinanda Schönfelda.

Väčšina bohemikálnej tlače z 19. storočia je z oblasti pedagogiky. Medzi titulmi nájdeme učebnice pre základné (obecné) školy a gymnáziá, rôzne metodické a teoretické diela od významných pedagógov, niekoľko kníh z oblasti špeciálnej pedagogiky, základné diela českej komeniologickej literatúry, ale aj literatúru pre deti a mládež.

V prvej polovici 19. storočia vyšli knižné publikácie s pedagogickou tematikou v českom jazyku v pomerne malom množstve, autormi týchto kníh boli často kňazi, ktorí aj vyučovali na rôznych školách. Od Aleša Vincenca Pařízka (1748 – 1822), pedagóga a dominikána pražského pôvodu z doby osvietenstva pochádzajú štyri tituly: *O pravém způsobu cvičení mládeže* (1797), *Über Lehrmethode in Volksschulen* (1810), *Obraz dokonalého učitele* (1822), *Pravidlá českého dobropísemnosti* (1831). Pražský učiteľ a riaditeľ školy nemeckého pôvodu Amand Schindler (1742 – 1782) svoje názory na zmodernizovanie vyučovania napísal vo svojom diele *Der Hauslehrer oder Beyträge zum Privatunterrichte...*, ktoré vyšlo v Prahe v roku 1778. Český pedagóg a priekopník v oblasti predškolskej výchovy Jan Vlastimír Svoboda (1803 – 1844) po založení „opatrovne“, čiže materskej školy v pražskom Novom Měste, svoje skúsenosti zhrnul v knihe *Školka čili prwupočátečnj, praktické, názorné, všestranné vyučowánj malých djtek ... pro učitele, pěstouny a rodiče*, ktorá vyšla v Prahe v roku 1839.

V prvej polovici 19. storočia začala vychádzať aj literatúra pre deti a mládež v českom jazyku, ktorá mala ešte veľmi poučný a výchovný ráz. Knihu z roku 1807 pod názvom *Ladislav a djtky geho*. Příběh pro mládež napísal kňaz a vlastenecký spisovateľ Vojtěch Nejedlý (1772 – 1844). Malá knižka pod názvom *Mrawné a krátké propowjdy a podobenstwj...* vyšla v roku 1824 nákladom Jana Pospíšila v Hradci Králové, autorom je kňaz, jazykovedec a obrodenecký spisovateľ Matěj Josef Sychra (1776 – 1830).

V druhej polovici 19. storočia sa v čoraz väčšom počte tlačili učebnice a metodické knihy v českom jazyku. Veľké české tlačiarne a nakladateľstvá vydávali aj periodiká ako *Vesmír*. *Obrázkový časopis pro šíření věd přírodních* (Eduard Grégr), *Osvěta*. *Listy pro rozhled v umění, vědě a politice* (V. Vlček), *Věstník českých profesorů* (J. Otto), *Paedagogium*. *Měsíčník pro zájmy vychovatelské* (Fr. A. Urbánek).

Medzi úspešné pražské vydavateľstvá a kníhkupcov patril aj František Řivnáč (1807 – 1888), u ktorého vyšlo aj dvojdielne dielo od Karla Jaromíra Erbena (1811 – 1870) *Wýbor z literatúry české*. Díl 1, 2. (1845, 1868), diela Františka Ladislava Čelakovského (1799 – 1852) alebo v roku 1853 od Ľudovíta Štúra (1815 – 1856) *O národních písních a pověstech plemen slovanských*.

Ignác Leopold Kober (1825 – 1866) bol ďalším pražským tlačiarom, vydavateľom a kníhkupcom, ktorý sa nebál ani veľkých knižných projektov ako sú encyklopédie alebo slovníky. U neho vychádzali aj súborné diela veľkých českých spisovateľov a básnikov (J. K. Tyl, K. H. Mácha, Fr. L. Čelakovský, B. Němcová). Vydával aj učebnice a metodické knihy od významných českých pedagógov. V jeho nakladateľstve vyšli aj diela slovenských spisovateľov a básnikov ako v roku 1878 zbierka *Spisy básnické* od Andreja Sládkoviča (1820 – 1872) alebo diela Jána Kollára (1793 – 1853).

Český kníhkupec a neskôr aj hudobný vydavateľ František Augustín Urbánek (1842 – 1919) v roku 1872 otvoril v Prahe vlastné nakladateľstvo a kníhkupectvo a stal sa významným českým vydavateľom. Na začiatku svojho podnikania sa zameriaval hlavne na pedagogickú literatúru a na knihy pre mládež.⁶⁰ Vydával aj pedagogické časopisy (Paedagogium. Posel z Budče. Učiteľské listy. Komenský), z ktorých niektoré ročníky sa nachádzajú aj v časopiseckom fonde knižnice.

Jan Otto (1841 – 1916) patrí medzi českých veľkopodnikateľov v oblasti kníhkupectva a vydavateľstva. Okrem veľkých projektov ako bol Ottův slovník naučný, ktorý vychádzal v 27 zväzkoch v rokoch 1888 až 1908, vydával časopisy a publikácie z rôznych odborov.⁶¹ V knižnici nájdeme aj knihy z oblasti pedagogiky ako Vyšší výchova dívčí ve Francii od Fr. Drtinu z roku 1899, Život J. A. Komenského od Fr. J. Zoubku z roku 1892 alebo diela českého pedagóga, komeňiológa a psychológa Jana Nepomuka Karpasa (1847 – 1931) Duševěda zkušebná pro střední školy z roku 1884 (prvá česká učebnica psychológie v modernejšom zmysle slova) alebo Nástin filosofie J. A. Komenského (1894) a ďalšie.

Digitálna knižnica SPK

Slovenská pedagogická knižnica v roku 2015 začala sprístupňovať časť svojho historického fondu a výročné školské správy vybraných slovenských stredných škôl v digitalizovanej podobe pod názvom Digitálna knižnica SPK. Naskenované dokumenty si môžu používatelia prezrieť v PDF formáte: v menšom rozlíšení na webovom sídle knižnice (www.spgk.sk) a vo väčšom a kvalitnejšom rozlíšení na osobitne vyhradenom počítači v priestoroch knižnice (Hálova 6, Bratislava–Petržalka). Digitalizované dokumenty si môžu používatelia aj skopírovať alebo vytlačiť.

Digitálna knižnica SPK obsahuje nasledovné dokumenty:

- Literatúra pre deti a mládež (14 titulov od 18. storočia do r. 1918)
- Pedagogika do roku 1918 (29 titulov od 19. storočia do r. 1918)
- Rukopisy (26 dokumentov z 18. – 19. storočia z historického fondu SPK)
- Učebnice do roku 1918 (149 titulov od 18. storočia do r. 1918)
- Výročné školské správy: Výročné školské správy – 19. storočie (19 dokumentov) a výročné školské správy vybraných stredných škôl (360 dokumentov z 20. storočia).

Literatúra:

1. BOKROSOVÁ, Katarína. 2015. Bohemiká v Slovenskej pedagogickej knižnici v Bratislave od 16. do 19. storočia. In: Bibliotheca Antiqua 2015 : sborník z 24. konferencie, 4. – 5. listopadu 2015, Olomouc. Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci ; Praha : Sdružení knihoven České republiky 2015. S. 87-94. ISBN 978-80-7053-309-3 (VKOL), 978-80-86249-74-2 (SDRUK)
2. BOKROSOVÁ, Katarína. 2013. Calepinov polyglotný slovník z roku 1627 z bazilejskej officíny Henricpetri. In: Bibliotheca Antiqua 2013 : sborník z 22. konferencie, 30. – 31. října 2013, Olomouc. Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci ; Brno : Sdružení

⁶⁰ Nadace Fr. A. Urbánka. Dostupné na internete: <(http://www.nadacefaurbánka.com)>.

⁶¹ KOLÁŘ, F. Osobnosti české minulosti. Jan Otto – knihtiskař a nakladatel. In: Historický obzor, 1997. Roč. 8. Č. 3-4. S. 91-93.

- knihoven České republiky 2013. S. 177-182. ISBN 978-80-7053-301-7 (VKOL), 978-80-86249-69-8 (SDRUK)
3. BOKROSOVÁ, Katarína. 2014. Jan Amos Komenský (1592 – 1670). Komeniologická literatúra z fondov Slovenskej pedagogickej knižnice: Bibliografía. 1. vyd. Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2014. 104 s.
 4. BOKROSOVÁ, Katarína. 2012. Knihy s tureckou tematikou v Študovni historických tlačí Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave. In: Bibliotheca Antiqua 2012 : sborník z 21. konferencie, 7. – 8. listopadu 2012, Olomouc. Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci ; Brno : Sdružení knihoven České republiky 2012. S. 231-238. ISBN 978-80-7053-298-0 (VKOL), 978-80-86249-66-7 (SDRUK)
 5. BOKROSOVÁ, Katarína. 2011. Literatúra pre deti a mládež do roku 1918 vo fonde Slovenskej pedagogickej knižnice : tematická bibliografía. 1. vyd. Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica 2011. 15 s.
 6. BOKROSOVÁ, Katarína. 2011. Publikácie pre deti a mládež v 19. storočí. In: Problematika historických a vzácných knižných fondů : sborník z 20. odbornej konferencie, Olomouc 20. – 21. září 2011. V Olomouci : Vědecká knihovna v Olomouci ; Brno : Sdružení knihoven České republiky 2012. S. 199-207. ISBN 978-80-7053-296-6 (VKOL), 978-80-86249-63-6 (SDRUK)
 7. BOKROSOVÁ, Katarína. 2010. Slovenské učebnice do roku 1918 v historickom fonde Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave. In: Problematika historických a vzácných knižných fondů 2011. Sborník z 19. odbornej konferencie Olomouc, 20.-21. října 2010. Připravil Rostislav Krušínský. Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci 2010. S. 145-152.
 8. BOKROSOVÁ, Katarína. 2012. Učebnice pre slovenské školy a publikácie z oblasti pedagogiky do roku 1919 vo fondoch Slovenskej pedagogickej knižnice. Tematická bibliografía. 3. vyd. Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica 2012. 52. s.
 9. BOKROSOVÁ, Katarína. 2014. Zbierka komenián zo 17. až 19. storočia v Študovni historických tlačí Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave. In: Bibliotheca Antiqua 2014 : sborník z 23. konferencie, 5. – 6. listopadu 2014, Olomouc. Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci ; Ostrava : Sdružení knihoven České republiky 2014. S. 30-36. ISBN 978-80-7053-306-2 (VKOL), 978-80-86249-72-8 (SDRUK)
 10. REPČÁK, Jozef. 1948. Prehľad dejín kníhtlače na Slovensku. Bratislava : Tlač, 1948.
 11. RUŽIČKA, Vladislav. 1966. Dejiny slovenského šlabikára. Bratislava: SPN, 1966. 190 s.
 12. VALACH, Július. 1987. Staré tlačiarnie a tlačiari na Slovensku. Martin : Matica slovenská, 1987.
 13. VESELOVSKÁ, Eva. 2006. Mittelalterliche liturgische Kodizes mit Notation in den Archivbeständen von Bratislava II. Bratislava : Institut für Musikwissenschaft der Slowakischen Akademie der Wissenschaften. 2006. 118 s.+ 143 s. obr. príl.
 14. Dostupné na internete: <<http://sk.wikipedia.org>>.
 15. Dostupné na internete: <<http://www.osobnosti.sk>>.

Metodická práca pre sieť školských knižníc

2005 – 2015

Mgr. Rozália Cenigová

Stručná história

Poskytovanie metodickej pomoci školským knižniciam stanovil už Štatút Slovenskej pedagogickej knižnice z roku 1956, a to vo forme návštev a prieskumov vo vybraných školských knižniciach. V šesťdesiatych rokoch bolo vytvorené samostatné oddelenie, ktoré na celoslovenskej úrovni poskytovalo metodickú pomoc školským knižniciam. V roku 1993 došlo k rozpusteniu uvedeného metodického oddelenia. Od tohto roku až do roku 1996 bola vykonávaná metodická činnosť len zamestnancom na polovičný úväzok. V dôsledku priaznivých okolností bolo v roku 1996 vytvorené jedno pracovné miesto na plný úväzok pre metodika pre školské knižnice, v dôsledku čoho došlo k oživeniu metodickej činnosti. Napríklad v Príručke pre knihovníka malej knižnice, ktorú vydala Slovenská národná knižnica v roku 2003, boli publikované základné informácie o školskej knižnici ako knižnično-informačnom centre modernej školy. Model školskej knižnice bol vypracovaný na základe medzinárodných odporúčaní a platných legislatívnych noriem na Slovensku. Vo webovom rozhraní Slovenskej pedagogickej knižnice bola vytvorená samostatná sekcia pre školské knižnice.

V roku 2006 bola schválená **smernica Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 8/2006 o činnosti školských knižníc**, ktorá upravovala podrobnosti o zriaďovaní, zlučovaní, zrušovaní, činnosti a prevádzke školských knižníc a zároveň poverila Slovenskú pedagogickú knižnicu metodickým riadením školských knižníc v oblasti tvorby metodických materiálov a odborného poradenstva. Následne svoje strategické poslanie začalo plniť metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice (ďalej len „metodické centrum pre školské knižnice“) viacerými spôsobmi a formami.

Prehľad hlavných činností metodického centra pre školské knižnice v rokoch 2005 – 2015

Hlavné činnosti:

1. Odborné poradenstvo pre školské knižnice
2. Priebežná aktualizácia informácií a dokumentov vo webovom prostredí Slovenskej pedagogickej knižnice
3. Tvorba a aktualizácia metodických materiálov
4. Vedenie *Adresára školských knižníc v Slovenskej republike*
5. Organizovanie projektov na podporu čítania
6. Vzdelávacia činnosť
7. Prednášková činnosť
8. Publikačná činnosť
9. Propagačná činnosť
10. Edičná činnosť
11. Iné činnosti

1. Odborné poradenstvo pre sieť školských knižníc

Odborné poradenstvo pre sieť školských knižníc je vykonávané formou:

- **elektronickej pošty** (napr. za roky 2009 až 2015 bolo poskytnutých 10 346 písomne evidovaných konzultácií),
- **telefonicky** (napr. za roky 2009 až 2015 bolo poskytnutých 1 971 písomne evidovaných konzultácií),
- **osobne** (metodické návštevy vykonávané na pozvanie v školských knižniciach alebo návštevy zriaďovateľov školských knižníc a školských knihovníkov v Slovenskej pedagogickej knižnici, napr. za roky 2009 až 2015 bolo vykonaných 62 osobných návštev).

Hlavné oblasti odborného poradenstva sú zamerané najmä na:

- zriadenie, zlúčenie alebo zrušenie školskej knižnice,
- výkon odborných knižničných činností,
- zber štatistických údajov o školskej knižnici,
- podpora a rozvoj čitateľskej gramotnosti a informačnej gramotnosti.

2. Priebežná aktualizácia informácií a dokumentov vo webovom prostredí Slovenskej pedagogickej knižnice

Vo webovom rozhraní Slovenskej pedagogickej knižnice v časti *Školské knižnice*, sa pravidelne sprístupňujú aktuálne informácie a dokumenty, ktoré sú potrebné pre zriaďovateľov školských knižníc, vhodné pre činnosť školských knižníc a ktoré zároveň uľahčujú prácu školským knihovníkom (<http://www.spgk.sk/?aktuality>). Uvedené webové rozhranie je rozdelené na kategórie: *Aktuality*, *Štatistika školských knižníc*, *Zriadenie školskej knižnice*, *Príručka pre školského knihovníka*, *Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc*, *Medzinárodná konferencia Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl*, *Podujatia na podporu a rozvoj čitateľskej gramotnosti*, *Celoslovenský projekt pre stredné školy Záložka do knihy spája slovenské školy*, *Česko-slovenský projekt pre základné školy a osemročné gymnáziá Záložka do knihy spája školy*, *Celoslovenský projekt Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*, *Adresár školských knižníc v Slovenskej republike*, *Kontakty*. Jednotlivé kategórie sa ďalej členia na podkategórie. Napríklad kategória *Zriadenie školskej knižnice* sa člení na podkategórie: *Legislatíva*, *Koncepcia vybavenia školských knižníc*, *Metodické materiály*, *Medzinárodné odporúčania*, *Informačná výchova*, *Automatizované knižnično-informačné systémy*.

3. Tvorba a aktualizácia metodických materiálov

Metodické centrum pre školské knižnice vypracúva a aktualizuje metodické materiály pre zriaďovateľov školských knižníc a školských knihovníkov v súlade s platnou legislatívou a s cieľom pomôcť im zorientovať sa v právnych a odborných otázkach týkajúcich sa zriadenia, zrušenia, zlúčenia, riadenia, činnosti a prevádzky školskej knižnice. Napríklad v rokoch 2011 až 2015 metodické centrum pre školské knižnice vypracovalo 29 metodických materiálov a aktualizovalo 21 metodických materiálov.

Metodická pomoc pri zriadení školskej knižnice alebo pri zrušení školskej knižnice alebo zlúčení školskej knižnice s verejnou knižnicou bola poskytovaná napríklad v roku 2015 vo forme týchto metodických materiálov:

- Príručka pre školského knihovníka

(CENIGOVÁ, Rozália: *Príručka pre školského knihovníka*. 1. vyd. Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2008. 1 CD-ROM; 12 cm. ISBN 978-80-97-0092-0-5)

- Štatút školskej knižnice – vzor
- Knižničný a výpožičný poriadok – vzor
- Metodické usmernenie k zlúčeniu školskej knižnice a obecnej knižnice (verejnej knižnice) do integrovanej školskej knižnice
- Vzorový delimitačný protokol o odovzdaní a prevzatí obecnej knižnice (verejnej knižnice) v.....
- Metodický pokyn pri zrušení školskej knižnice
- Metodický pokyn k zákonu č. 126/2015 Z. z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z.

Metodická pomoc pri vykonávaní odborných knižničných činností bola usmerňovaná napríklad v roku 2015 metodickými materiálmi, ako sú:

- metodické usmernenie k povinným evidenciám školskej knižnice,
- metodický pokyn k oživeniu akvizičnej činnosti školskej knižnice a všetkých odborných činností,
- metodický pokyn k uzatvoreniu povinných evidencií školskej knižnice k 31. 12. 2015 a k autorizácii čiastkového prírastkového zoznamu,
- metodické usmernenie k obsahu výkazu o školskej a akademickej knižnici za rok 2015 Škol (MŠVVŠ SR) 10 – 01,
- metodický pokyn k vyplňovaniu štátneho štatistického výkazu o školskej a akademickej knižnici Škol (MŠVVŠ SR) 10 – 01 určeného na automatizované spracovanie (pokyny pre školské knižnice).

Aktualizácia metodických materiálov v roku 2015 sa týkala najmä:

- metodický materiál *Automatizované knižnično-informačné systémy*,
- metodický materiál *Podujatia na rozvoj čitateľskej gramotnosti*,
- metodický materiál *Zoznam škôl s knižnično-informačnými systémami zakúpenými v rámci rozvojového projektu Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky*,
- metodický materiál *Zoznam regionálnych knižníc poskytujúcich metodickú pomoc školským knižniciam*.

4. Vedenie Adresára školských knižníc v Slovenskej republike

Adresár školských knižníc v Slovenskej republike vypracovalo metodické centrum pre školské knižnice v roku 2007. Adresár obsahuje základné identifikačné údaje o zriadených školských knižniciach od roku 2000. Aktualizuje sa v mesačných intervaloch, a to na základe zaslaných formulárov o zriadených školských knižniciach, oznámení o zrušených školských knižniciach a žiadostí o aktualizáciu údajov o školských knižniciach. V roku 2012 bol adresár doplnený o kód okresu, druh školy, formu zriaďovateľa, evidenčné číslo zo *Zoznamu knižníc Slovenskej republiky*, ktorý vedie Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, názov knižnično-informačného systému a v roku 2014 o meno a priezvisko školského knihovníka, jeho mailovú adresu.

Adresár školských knižníc v Slovenskej republike sa realizuje týmito formami:

- mesačná aktualizácia údajov vo webovom prostredí Slovenskej pedagogickej knižnice – <http://www.spgk.sk/?adresar-skolskych-kniznic-v-sr>,
- porovnávanie údajov so *Zoznamom knižníc Slovenskej republiky* (na základe osobnej návštevy na Ministerstve kultúry Slovenskej republiky – vzájomné porovnanie zaslanej korešpondencie zriaďovateľmi školských knižníc),
- vytvorenie webového registra pre zber údajov o školských knižniciach pre Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky za príslušný kalendárny rok.

5. Organizovanie projektov na podporu čítania

Metodické centrum pre školské knižnice organizuje tieto národné a zahraničné októbrové projekty na podporu čítania:

- Celoslovenský projekt ***Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*** k Medzinárodnému dňu školských knižníc – určený len pre školské knižnice
Cieľom celoslovenského projektu je zábavnými formami práce s knihou podporiť u žiakov dobrý a trvalý vzťah ku knihe, školskej knižnici, k čítaniu a poznávaniu nového. Osobnú záštitu nad celoslovenským projektom každoročne preberá minister školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Od roku 2005 sa zrealizovalo jedenásť ročníkov na tému, ktorú každoročne vyhlasuje Medzinárodná asociácia školského knihovníctva (International Association of School Librarianship). Napríklad boli už vyhlásené tieto témy: *Objavovanie dobrodružstva* (2005); *Čítanie. Poznávanie. Konanie* (2006); *Vzdelávanie podporované školskou knižnicou* (2007); *Čitateľská gramotnosť a vzdelávanie vo vašej školskej knižnici* (2008); *Školské knižnice: Veľký obraz – divadelné stvárnenie najzaujímavejšieho príbehu* (2009); *Rozmanitosť, náročnosť, pružnosť: Školské knižnice majú všetko – zorganizovanie najzaujímavejšieho vyučovacieho dňa* (2010); *Školské knižnice pripravujú žiakov na život* (2011); *Školské knižnice: Kľúč k minulosti, prítomnosti a budúcnosti* (2012); *Školské knižnice: Brána do života* (2013); *Školské knižnice: Sila prostredníctvom spoločenstva – kolegiálna, rozmanitosť, vízia* (2014); *Žiaci v školskej knižnici – v centre vzdelávania* (2015). Doteraz sa zúčastnilo celoslovenského projektu 3 028 školských knižníc. Z uvedeného počtu bolo 81 školských knižníc odmenených knižnými darmi, a to podľa vlastného výberu do svojich knižničných fondov v celkovej hodnote 39 604 €. Od roku 2007 prvé tri ocenené školské knižnice majú možnosť prezentovať činnosť svojej školskej knižnice i víťazné podujatie na každoročnej májovej medzinárodnej konferencii *Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl* a takisto i v elektronickom zborníku z uvedenej medzinárodnej konferencie. Vyhodnotenie celoslovenského projektu je sprístupnené na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice www.spgk.sk, a to v časti *Školské knižnice*, link ***Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice***.
- Česko-slovenský projekt ***Záložka do knihy spája školy*** k Medzinárodnému mesiacu školských knižníc – určený pre české a slovenské základné školy a osmeročné gymnáziá
Cieľom česko-slovenského projektu je podpora čítania prostredníctvom výmeny záložky do knihy a nadviazanie kontaktov medzi českými a slovenskými školami. Žiaci môžu vyrobiť záložky ľubovoľnou technikou na vopred vyhlásenú tému, ktorú určí buď metodické centrum pre školské knižnice, alebo Centrum pre školské knižnice, v spolupráci s ktorým sa česko-slovenský projekt do roku 2015 organizoval. Centrum

pre školské knižnice je súčasťou Národného pedagogického múzea a knižnice J. A. Komenského v Prahe. Od roku 2013 boli vyhlásené tieto témy: *Namaľuj mi svojho obľúbeného literárneho hrdinu*, *Moja obľúbená kniha*, *Múdrosť ukrytá v knihách*. Do šiestich ročníkov česko-slovenského projektu sa zapojilo spolu 3 775 škôl s celkovou účasťou 450 809 žiakov (z toho účasť za Českú republiku – 933 škôl, 101 466 žiakov, účasť za Slovenskú republiku – 2 842 škôl, 349 343 žiakov). Oficiálne vyhodnotenie česko-slovenského projektu i výber z dobrovoľného vyhodnotenia zúčastnených partnerských škôl býva každoročne zverejnené na webových stránkach spoluorganizujúcich národných inštitúcií. Vyhodnotenie za slovenské školy je sprístupnené na webovej adrese www.spgk.sk, časť *Školské knižnice*, link **Česko-slovenský projekt Záložka do knihy spája školy**.

- Celoslovenský projekt ***Záložka do knihy spája slovenské školy*** – určený pre stredné školy

Cieľom celoslovenského projektu je nadviazanie kontaktov medzi slovenskými strednými školami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek do kníh, ktoré žiaci vyrobia ľubovoľnou technikou. Doteraz sa realizovali štyri ročníky celoslovenského projektu, do ktorých sa prihlásilo 879 škôl s celkovým počtom 79 806 žiakov. Kým v prvých dvoch ročníkoch žiaci vyrábali záložku na ľubovoľnú tému, tak v rokoch 2014 a 2015 boli už vopred vyhlásené témy, a to *Moja škola, môj študijný odbor* a *Múdrosť ukrytá v knihách*. Vyhodnotenie celoslovenského projektu spolu s hodnoteniami od školských koordinátorov býva takisto každoročne zverejnené na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice www.spgk.sk, a to v časti *Školské knižnice*, link **Celoslovenský projekt Záložka do knihy spája školy**.

Pridanou hodnotou uvedených projektov na podporu čítania je najmä aktívna účasť žiakov pochádzajúcich zo sociálne alebo jazykovo znevýhodneného prostredia a žiakov s mentálnym postihnutím. Uvedené projekty zároveň nepriamo vplyvajú aj na vytvorenie pozitívnej klímy v triedach a v škole. Rovnako sú projekty osožné pre oživenie vyučovania, pre podporu medzipredmetných vzťahov a prehĺbenie vzťahu k literatúre. A v neposlednom rade umožňujú, aby sa prostredníctvom ich propagácie v regionálnych či celoslovenských printových či moderných elektronických médií dozvedela o nich aj široká verejnosť.

6. Vzdelávacia činnosť

Metodické centrum pre školské knižnice organizuje nasledovné vzdelávacie akcie:

- **Medzinárodná konferencia *Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl***

Cieľom medzinárodnej konferencie je charakterizovať špecifiká a úskalia činnosti školských knižníc, nadviazať nové pracovné kontakty, odovzdávať si praxou overené dobré skúsenosti a vzájomne sa motivovať pri podpore čítania a rozvoji informačných schopností, zručností a návykov žiakov základných a stredných škôl. Určená je predovšetkým pre zriaďovateľov školských knižníc, školských knihovníkov a pre ostatnú pedagogickú a knihovnícku verejnosť zo Slovenskej republiky a z Českej republiky. Osobnú záštitu nad medzinárodnou konferenciou každoročne preberá minister školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Na deviatich medzinárodných konferenciách odznelo 81 prednášok a zúčastnilo sa ich 1 050 účastníkov. Hlavnými témami jednotlivých konferencií boli napríklad: analýza stavu školských knižníc, funkcie a úlohy školských knižníc, možnosti rozvoja a upevňovania čitateľských zručností žiakov, celoslovenské a zahraničné projekty

zamerané na podporu žiakov základných a stredných škôl, informačná výchova, mediálna výchova, vzdelávanie školských knihovníkov, využívanie školských knižníc pri plnení školských vzdelávacích programov, prezentácie zmodernizovaných školských knižníc. Výstupom z medzinárodnej konferencie je elektronický zborník, ktorý je sprístupnený vo formáte pdf aj širokej verejnosti na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice www.spgk.sk, a to v časti *Školské knižnice*, link **Medzinárodná konferencia Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl**.

- **Celoslovenský odborný seminár zameraný na vedenie odborných evidencií a na elektronizáciu školskej knižnice**
Cieľom celoslovenského odborného seminára je skvalitnenie vedenia základnej odbornej evidencie a pomocnej odbornej evidencie a realizácia elektronizácie školskej knižnice. Určený je zriaďovateľom školských knižníc a školským knihovníkom. Odborný seminár sa od roku 2007 každoročne organizuje buď v priestoroch Slovenskej pedagogickej knižnice, alebo v priestoroch spoluorganizujúcej knižnice (napr. Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove, Krajská knižnica v Žiline, Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, Knižnica pre mládež mesta Košice). Do roku 2015 bolo zorganizovaných 16 odborných seminárov, ktorých sa zúčastnilo 865 účastníkov.
- **Odborný seminár zameraný na vedenie odborných evidencií a na štatistické vykazovanie údajov o školskej knižnici**
Odborný seminár sa realizoval na pozvanie samotných škôl na úrovni daného okresu.
- **Odborný seminár zameraný na skvalitnenie štatistického vykazovania**
Cieľom uvedeného odborného seminára, ktorý bol určený štatistikom – zamestnancom odborov školstva okresných úradov v sídle kraja, bolo skvalitnenie zberu štatistických údajov o školskej knižnici a poskytovanie odborného poradenstva vykazujúcim štatistickým jednotkám – školským knižniciam. Odborný seminár sa konal v rokoch 2011 – 2012.

7. Prednášková činnosť

Prednášková činnosť bola zameraná najmä na skvalitnenie a zefektívnenie činnosti školských knižníc, na prezentáciu projektov na podporu čítania žiakov základných a stredných škôl a predstavenie aktivít metodického centra pre školské knižnice na odborných podujatiach v Slovenskej republike a na zahraničných odborných podujatiach. Napríklad za rok 2007 – 2015 bolo odprednášaných 34 prednášok zameraných na uvedené témy.

8. Publikačná činnosť

Publikačná činnosť bola zameraná na propagáciu činnosti školských knižníc a aktivít metodického centra pre školské knižnice v printových v slovenských periodikách a zborníkoch (napr. *Knižnica*, *Učiteľské noviny*, *ITlib*, *Informačné technológie a knižnice*, *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*; zborník *Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl*) a v zahraničných periodikách a zborníkoch (napr. *Čtenář*, *Duha*; zborník *Informační gramotnost*). Napríklad od roku 2007 bolo publikovaných 92 článkov a vydaných 9 elektronických zborníkov.

9. Propagačná činnosť

Činnosť školských knižníc, projekty na podporu čítania žiakov základných a stredných škôl a aktivity metodického centra pre školské knižnice boli propagované v slovenských elektronických médiách a tlačených médiách (napr. Slovenský rozhlas, televízia TA3, regionálne televízie, informačný portál MŠVVaŠ SR, informačný portál TASR, informačný portál InfoLIB; denník SME, Knižná revue) a v zahraničných elektronických médiách (napr. informačný portál Národnej knižnice Českej republiky – elektronická konferencia Drtina).

10. Edičná činnosť

Edičná činnosť spočívala v zostavovaní a vydávaní elektronických zborníkov z jednotlivých ročníkov medzinárodnej konferencie *Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl* (každý zborník z rokov 2007 – 2015 vyšiel v náklade 150 cédečiek), napísaním a vydaním odbornej elektronickej publikácie *Príručka pre školského knihovníka* v náklade 500 cédečiek.

11. Iné činnosti

Do tejto oblasti patria napríklad činnosti:

- pre **Slovenskú pedagogickú knižnicu**
Spolupráca na vypracovaní oficiálnych materiálov, vyplňanie ročných štatistických výkazov o knižnici a o neperiodických publikáciách a iné.
- pre **Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky**
Napríklad vypracovanie informatívnych a hodnotiacich materiálov, ako sú: *Správa o stave školských knižníc za rok...* (informatívny materiál sa predkladal v rokoch 2005 až 2014), *Vyhodnotenie aktivít na zlepšenie úrovne čitateľskej gramotnosti a návrh opatrení na nasledujúce obdobie* (hodnotiaci materiál sa každoročne predkladá od roku 2012), administrácia a hodnotenie rozvojového projektu *Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc* v rokoch 2006 – 2009, 2011 a 2013, pripomienkovanie rôznych oficiálnych dokumentov, práca v komisiách (napr. v rokoch 2015 bola ústredná metodička pre školské knižnice členkou v dvoch pracovných komisiách, a to ako členka komisie ministerstva školstva pre posudzovanie žiadostí o poskytnutie podpory na vydávanie odborných časopisov a ako členka expertnej skupiny zameranej na vytvorenie *Národnej stratégie zvyšovania úrovne a kontinuálneho rozvíjania čitateľskej gramotnosti*) a iné.
- pre **Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky**
Napríklad vypracovanie hodnotiacich materiálov, ako sú: *Odpočet stratégie rozvoja slovenského knihovníctva do roku 2006*, vyplnenie dotazníka *Informácia o stave realizácie stratégie za roky 2008 – 2009*, *Odpočet stratégie rozvoja slovenského knihovníctva za roky 2008 – 2013*, pripomienkovanie návrhu nového zákona o knižniciach a iné.

Na záver je vhodné uviesť, že Spolok slovenských knihovníkov, pobočka Bratislavského kraja, 12. decembra 2007 udelil ocenenie **Knihovník roka 2007** ústrednej metodičke pre školské knižnice Mgr. Rozálii Cenigovej za mimoriadny prínos v rozvoji školských knižníc, najmä v súvislosti s ich elektronizáciou a revitalizáciou.

Fotogaléria

**Absolútni víťazi celoslovenského projektu *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*
k Medzinárodnému dňu školských knižníc 2011 – 2015**

*„Flash mob“ na námestí pred Slovenským orlojom
Základná škola s materskou školou v Starej Bystrici (2011)*

*Čítanie v školskej knižnici
Stredná odborná škola záhradnícka, Piešťany (2012)*

*Mapa, erb a vlajka Lutiše
Základná škola s materskou školou Lutiše (2013)*

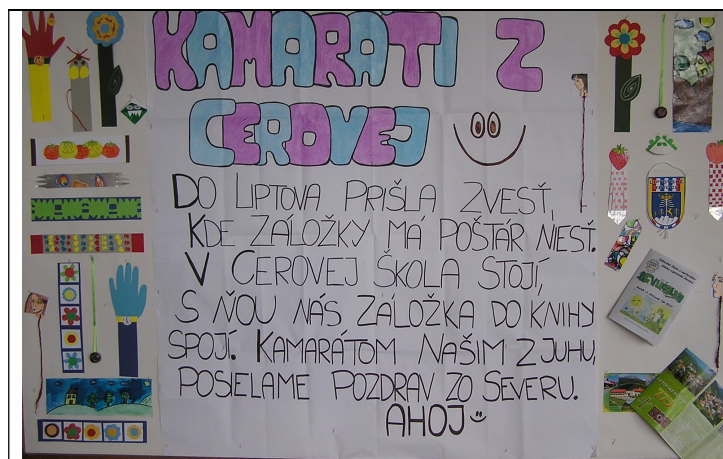
*Živá knižničná reťaz
Základná škola v Župkove (2014)*

*Čítanie rozprávky v bratislavskej električke
Škola pre mimoriadne nadané deti a gymnázium v Bratislave (2015)
Česko-slovenský projekt **Záložka do knihy spája školy** (2011 – 2015)*

Základná škola, Raková (2011)

Základná škola s materskou školou, Cerová (2012)

Základná škola s materskou školou, Veľká Lehota (2013)

Osemročné gymnázium, Partizánske (2014)

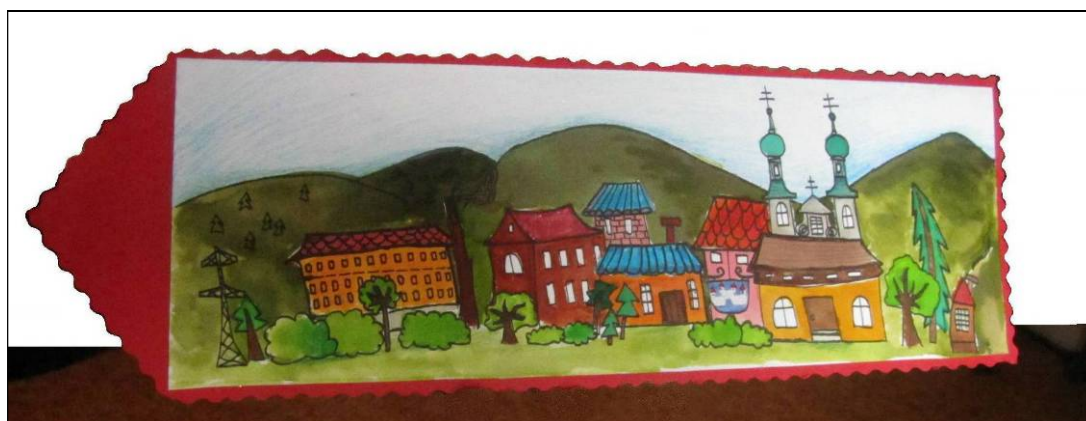

Základná škola, Fričovce (2015)

Celoslovenský projekt *Záložka do knihy spája slovenské školy (2011 – 2015)*

Súkromné športové gymnázium, Užhorodská, Košice (2012)

Obchodná akadémia, Ilava (2013)

Stredná odborná škola pre žiakov s telesným postihnutím, Bratislava (2014)

Spojená škola, Veľká Lomnica (2015)

**Medzinárodná konferencia *Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl*
(2011 – 2015)**

Slávnostné otvorenie 5. medzinárodnej konferencie riaditeľom Slovenskej pedagogickej knižnice PhDr. Vladimírom Grigarom (2011)

Prednáška školskej knihovničky Mgr. Edity Vaničkovej Makosovej z Gymnázia, Příbram, Česká republika (2012)

Slávnostné otvorenie 8. medzinárodnej konferencie ministrom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky Dušanom Čaplovičom (2014)

Metodické centrum SPK pre akademické knižnice

PhDr. Daniela Džuganová – PhDr. Mária Kadnárová

Cieľom úseku metodiky akademických knižníc SPK (ďalej AK) je sledovať, analyzovať a usmerňovať odbornú prácu akademických knižníc rezortu. Návrhmi legislatívnych opatrení, koncepčnými materiálmi, publikačnou, prednáškovou, školiacou a propagačnou činnosťou a ostatnými formami metodickej činnosti vytvárať predpoklady pre rozvoj, integráciu a spoluprácu slovenských akademických knižníc ako významných vzdelávacích súčastí verejných vysokých škôl.

Východiskom pre stanovenie hlavných okruhov metodickej činnosti na úseku akademických knižníc bola *Analýza súčasného stavu akademických knižníc Slovenskej republiky*, ktorá bola vypracovaná v spolupráci so Slovenskou asociáciou knižníc (ďalej SAK) (Pangrácová, 1999). Analýza kriticky popisovala neutešený stav AK v personálnom, priestorovom a materiálnom zabezpečení, organizačnej štruktúre, ale aj v rozsahu a obsahu poskytovaných knižnično-informačných služieb, ktoré nemohli uspokojovať požiadavky akademických inštitúcií. V záveroch analýzy boli načrtnuté možnosti na odstránenie tohto stavu a návrhy na riešenie.

Výsledky analýzy sa premietli do hlavných cieľov metodiky AK v období rokov 2000 – 2006: analýza činnosti AK na základe ich štatistického sledovania, vytvorenie platformy na spoluprácu a výmenu odborných informácií vo forme online diskusnej skupiny, rozvoj spolupráce s profesijnými združeniami, najmä so SAK, organizáciu odborných podujatí k najaktuálnejším problémom AK. V roku 2003 vznikol aj na základe iniciatívy SAK a SPK samostatný projektový program (v rámci MŠ SR) *Rozšírenie používania informačných technológií v AK*. V rámci tohto programu sa riešili dlhodobé centrálné projekty AK ako napr.: *Elektronizácia a digitalizácia publikačnej činnosti zamestnancov vysokých škôl, Jednotná informačná brána akademických knižníc, Koordinácia akvizície elektronických informačných zdrojov pre potreby akademických knižníc, Projekt budovania digitálnych elektronických knižníc v oblasti záverečných prác – ETD. SK, a iné*. AK sa stali koordinátormi prístupu k vybraným elektronickým informačným zdrojom (ďalej EIZ), čím sa začali približovať k vyspelým pracoviskám materských akademických inštitúcií v rámci EÚ v oblasti informačného zabezpečenia výskumu a vývoja. Na tieto aktivity AK v oblasti koordinácie akvizície elektronických informačných zdrojov nadviazal národný projekt *Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom* (ďalej NISPEZ) (2008-2013) a jeho pokračovanie NISPEZ II (2013-2015), ktorých hlavným zámerom bolo zabezpečiť prístup k EIZ pre výskum a vývoj na Slovensku s finančnou podporou Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Postupujúca elektronizácia a digitalizácia vo všetkých oblastiach činnosti AK vytvorili požiadavky na systémový a koncepčný prístup, koordináciu a stanovenie kompetencií pre AK. Pred rokom 2009 bola metodická činnosť SPK orientovaná väčšinou na problematiku školských knižníc, čo bolo dané okrem iného aj nedostatočným personálnym pokrytím metodickej činnosti pre sieť akademických knižníc. Systematická spolupráca so sekciou akademických knižníc SAK, na podujatiach ktorej sa pravidelne zúčastňovali zástupcovia SPK vyústila do vytvorenia samostatného pracovného miesta pre oblasť metodiky AK. Od roku 2009 zabezpečujú túto činnosť externé pracovníčky z prostredia akademických knižníc, čo sa prejavilo zintenzívnením pôsobnosti SPK aj v tejto oblasti.

Metodické centrum pre akademické knižnice SPK je od svojho vzniku zamerané na nasledujúce oblasti:

- legislatíva
- štatistika
- tvorba metodických usmernení
- informačné vzdelávanie používateľov akademických knižníc
- spoluprácu so sekciou akademických knižníc Slovenskej asociácie knižníc (SAK)
- centrálny registre MŠVVaŠ SR: CREPČ, CREUČ a CRZP
- edičná činnosť

Legislatíva

Pre činnosť akademických knižníc je kľúčovým legislatívnym dokumentom **Zákon č. 455/2012 z 13. decembra 2012, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a ktorým sa mení zákon č. 455/2004 Z. z. o zriadení Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, o zlúčení Vojenskej leteckej akadémie generála Milana Rastislava Štefánika v Košiciach s Technickou univerzitou v Košiciach, o zriadení Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 144/2008 Z. z. V uvedenom zákone o vysokých školách sú exaktne uvedené akademické knižnice ako informačné pracoviská verejných vysokých škôl (§ 21, odsek 2). Ich postavenie a úlohy sú upravené **Zákomom o knižniciach č. 126/2015 Z. z.** Pozície AK sa upevnili aj prijatím rezortnej **Vyhlášky 456/2012-R z 18. decembra 2012 o centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti a centrálnom registri evidencie umeleckej činnosti.** Za zmienku stojí fakt, že pôvodná **Smernica č. 13/2005 o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti a ohlasov** bola vyústením niekoľkoročnej spolupráce občianskeho združenia ProScientia a Akreditačnej komisie, poradného orgánu MŠ SR. Vyhláška ukladá AK povinnosť bibliografickej registrácie publikačnej činnosti a umeleckej činnosti vysokoškolských učiteľov, výskumných pracovníkov a doktorandov verejných vysokých škôl (ďalej VVŠ). AK zohrávajú dôležitú úlohu aj v evaluačných a akreditačných procesoch VVŠ, pre ktoré dodávajú výstupy o výsledkoch publikačnej činnosti ich zamestnancov. Zmenami vo financovaní VVŠ iniciovanými potrebou objektivizovať výsledky ich vedeckej činnosti sa oblasť bibliografickej registrácie a evidencie publikačnej činnosti a umeleckej činnosti dostáva do centra pozornosti celej akademickej obce. Vytvorenie **centrálnych registrov evidencie publikačnej činnosti (ďalej CREPČ) a umeleckej činnosti (ďalej CREUČ)**, ako aj **záverečných a kvalifikačných prác (ďalej CRZP)** podnietilo vznik nových legislatívnych materiálov (novela Smernice č.13/2008-R o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti, umeleckej činnosti a ohlasov a Metodické usmernenie MŠ SR 14/2009-R o náležitostiach záverečných prác, ich bibliografickej registrácii, kontrole originality, uchovávaní a sprístupňovaní), ktoré boli pripomienkované aj prostredníctvom diskusnej skupiny AK. Sledovanie a pripomienkovanie nových legislatívnych dokumentov a opatrení, ktorých obsah sa dotýka odbornej činnosti AK je jednou z priorit metodickej činnosti AK.

Štatistika akademických knižníc

Štatistické výkazníctvo AK tvorí súčasť štatistického sledovania, ktoré v rezorte MŠVVaŠ SR zabezpečoval jej bývalý Ústav informácií a prognóz školstva (UIPŠ). Slovenská pedagogická knižnica v rámci svojho metodického pôsobenia pre oblasť akademických

knižníc zabezpečuje koordináciu štatistického výkazníctva AK a pravidelne analyzuje ich činnosť práve na základe štatistických výkazov. Od roku 2003 sa stali štatistické sumáre za akademické knižnice súčasťou Štatistického prehľadu činnosti knižníc SR, odštartoval sa proces zjednocovania štatistických výkazov všetkých typov knižníc v SR. Sieť akademických knižníc verejných (26 AK) a štátnych vysokých škôl (3 AK) sa rozšírila o vznikajúce knižnice súkromných vysokých škôl (11 AK). V roku 2015 knižničný fond všetkých AK predstavoval 6 299 352 kn.j., 204 217 používateľov a 3 150 328 absenčných a prezenčných výpožičiek. Na základe pripomienok zo strany AK podporených vydaním aktualizovanej normy STN ISO 2789 Medzinárodná knižničná štatistika (2009) sa do štatistického výkazu začlenili nové štatistické položky, ktoré umožňujú sledovať výkony AK v oblasti nadobúdania a evidencie elektronických dokumentov a poskytovania elektronických služieb (v roku 2015 bolo realizovaných 1 703 791 vstupov do online katalógov AK, 5 220 890 vyhľadávaní v licencovaných elektronických informačných zdrojoch, stiahnutých 2 655 056 elektronických dokumentov a poskytnutých 74 857 elektronických referenčných služieb). Finančné náklady na činnosť AK boli rozšírené o položky na nákup licencovaných elektronických informačných zdrojov a príjmy z grantov. V roku 2009 prišlo z iniciatívy MŠVVaŠ SR k zlúčeniu štatistických výkazov akademických a školských knižníc a k prechodu na elektronické vykazovanie, čo sa neobišlo bez problémov v ich vyplňaní a následnom spracovaní. Opatrením úseku metodiky AK sa eliminovali najvypuklejšie problémy a opätovne sa nastolila požiadavka na zabezpečenie jednotného vykazovania konkrétnych položiek, ako aj rozšírenie položiek, ktoré by mapovali nové služby a zmeny v činnosti AK.

V súčasnosti sa Štatistické zisťovanie riadi programom štátnych štatistických zisťovaní, ktorý zostavuje Štatistický úrad Slovenskej republiky v súčinnosti s ministerstvami poverenými zberom štatistických údajov (MK SR a MŠ VVŠ SR) na obdobie troch rokov 2015-2017.

Tvorba metodických usmernení

Podnety z diskusnej skupiny AK a individuálnych metodických konzultácií a vyžiadaných metodických návštev iniciovali vytvorenie metodických usmernení, ktoré sa týkali základných dokumentov a povinností a činnosti AK (napr. vzorový štatút AK, ohlasovacia povinnosť AK voči MK SR, oceňovanie darov v AK, prieskum výmeny publikácií a i.). Uzavretá diskusná skupina AK plní dôležitú funkciu pri vzájomnom informovaní sa, výmene skúseností pri riešení aktuálnych požiadaviek AK, ktoré sa týkajú ich každodenného života (či už išlo o projektové výzvy pre vysoké školy, vzorové štatúty academickej knižnice, usmernenia MŠVVaŠ SR k náležitostiam Centrálnemu registra záverečných a kvalifikačných prác, k otázkam digitalizácie študijnej literatúry, k otázkam autorského zákona, ochrany knižničného fondu, prípravy novej vyhlášky o Centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti a Centrálnom registri umeleckej činnosti, projektom AK v rámci Fondu na podporu umenia, verejného obstarávania v akvizičnom procese AK, budovania repozitárov, aktivít Open Access alebo mnohé ďalšie odborné konzultácie pre jednotlivé oblasti knižničnej činnosti). Dôležitú úlohu pri aktualizácii informácií o stave AK, zverejňovaní noviniek týkajúcich sa života AK plní webová stránka SPK. Priestor je venovaný aj otázkam spolupráce AK aj v rámci sekcie akademických knižníc SAK, novinkám Agentúry MŠVVaŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ, či sekcii pre vysoké školy MŠVVaŠ SR.

Informačné vzdelávanie používateľov akademických knižníc

V podmienkach slovenských vysokých škôl sa problematike informačného vzdelávania dlhodobo venujú práve AK. Po rokoch samostatných iniciatív a programov AK vznikla spoločenská požiadavka na koordináciu a stanovenie jednotného programu v oblasti informačného vzdelávania. Práve riešenie týchto dvoch okruhov problémov sa stalo predmetom záujmu sekcie AK SAK ktorá, podobne ako ďalšie knižničské asociácie a združenia vo svete, rieši a podporuje informačné vzdelávanie a zvyšovanie informačnej gramotnosti používateľov akademických knižníc.

Prvým pokusom o systematické zmapovanie aktivít AK v tejto oblasti sa stal elektronický informačný prieskum v roku 2006. Realizovaný bol v SPK v prostredí diskusnej skupiny AK, čiastočné výsledky boli prezentované na seminári AK v máji 2006 v Žiline. Cieľom prieskumu bolo zistenie existencie prepracovaných programov informačného vzdelávania (ďalej len IV), ktoré by boli schválené na úrovni vedenia fakulty/univerzity, orientácie na konkrétne formy štúdia, rozsah, formy a obsahové zameranie realizovanej IV. Prieskum sa týkal aj zistení nakoľko sa IV dotýka i špeciálnej skupiny používateľov, ktorou sú vysokoškolskí pedagógovia. Záver prieskumu bol venovaný otázke personálneho zabezpečenia IV, t.j. ktorí zamestnanci knižníc zabezpečujú jednotlivé formy IV a ako sú zaradení v rámci personálnej štruktúry knižnice. Prvý samostatný seminár venovaný problematike informačného vzdelávania AK, na ktorom AK prezentovali vlastné vzdelávacie aktivity sa uskutočnil v novembri 2006 na pôde SPK. Zo záverov seminára vzišiel návrh na vytvorenie ad hoc pracovnej skupiny v rámci SAK, ktorá by sa venovala problematike informačného vzdelávania, ale aj problematike elektronických informačných zdrojov v prostredí AK. Z iniciatívy prezentovanej na seminári AK sa uskutočnili dva celoštátne prieskumy informačnej gramotnosti na slovenských vysokých školách (2007, 2009). Hlavným cieľom prieskumov bolo získať dostatok argumentov a empirických údajov, ktoré by umožnili formulovať požiadavky začlenenia systematického informačného vzdelávania do procesu výučby na vysokých školách ako nevyhnutnej súčasti prípravy vysokoškolsky kvalifikovaných odborníkov vo všetkých vedných oblastiach. Prieskumy realizovala sekcia AK SAK. Skúsenosti AK ako realizátorov informačného vzdelávania mali prispieť k objektivizácii pohľadu na stav informačného vzdelávania v podmienkach vysokých škôl v SR. Prieskum realizovaný v roku 2010 mal za úlohu zistiť ako a či sa situácia v prostredí akademických knižníc od roku 2006 zmenila. Získať informácie o ich pohľade na vec bolo dôležité aj kvôli dosiahnutiu uceleného obrazu o súčasnom stave a perspektívach tejto činnosti v podmienkach slovenských akademických knižníc. Výsledky všetkých spomínaných prieskumov spolu s návrhom koncepcie informačného vzdelávania na slovenských VŠ boli publikované v analytickej štúdii, ktorej vydanie podporila i SPK, vytvorením podmienok pre prácu pracovnej skupiny.

V roku 2015 vďaka ústretovosti Dotačného systému MK SR bol realizovaný projekt ***Knižovník akademickej knižnice – lektor informačného vzdelávania***. Cieľom projektu bolo zabezpečiť vzdelávanie knižovníkov akademických knižníc s akcentom na zlepšenie ich lektorských, psychologických a komunikačných schopností a zručností prostredníctvom akreditovaného kurzu zameraného na oblasť vzdelávania dospelých. 12 knižovníkov akademických knižníc spoznalo teoretické východiská učenia a vzdelávania dospelých, zákonitosti vzdelávania dospelých, zákonitosti tvorby učiva. Naučili sa zostaviť vhodný obsah vzdelávania, formulovať konkrétne ciele vzdelávania, zatriktívniť si svoj lektorský prejav práve v oblasti informačného vzdelávania.

Spoluprácu so sekciou akademických knižníc SAK

Na základe spolupráce so sekciou AK SAK sa pracovníčky centra metodiky AK SPK aktívne podieľali a podieľajú na programovom i organizačnom zabezpečovaní odborných seminárov AK, ktoré sa konajú dvakrát ročne (v jarnom a jesennom termíne). Jedným z prínosov týchto seminárov bola i účasť zodpovedných pracovníkov MŠVVaŠ SR, čo umožňovalo priamy prenos iniciatív AK a ich podporu či už zo strany MŠVVaŠ SR ako aj zriaďovateľov AK. Avšak po roku 2008 sa pozornosť MŠVVaŠ SR prioritne orientovala na projekt *Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom* (NISPEZ) a budovanie centrálnych registrov CREPČ a CRZP, ktoré koordinuje CVTI SR, čo spôsobilo, že ostatným rozvojovým iniciatívam a požiadavkám akademických knižníc sa nedostávalo a nedostáva primeranej pozornosti a podpory. Preto sa jednou z prioritných úloh metodického centra pre akademické knižnice SPK stalo obnovenie podpory grantových programov AK zo strany MŠVVaŠ SR (bezvýsledne). Z ostatných prioritných oblastí rozvoja AK boli v spolupráci SPK so sekciou AK SAK organizované semináre o evidencii publikačnej činnosti a CREPČ, benchmarkingu, problematike využitia e-learningových nástrojov pri tvorbe informačných kurzov, ochrane osobných údajov v prostredí akademických knižníc, elektronického publikovania a iné.

Edičná a publikačná činnosť

Okrem metodicko-inštruktážnych materiálov sa edičná činnosť metodického centra AK SPK zameriava na vydávanie aktualizovaného adresára AK, ktorý vychádza 1x ročne a jeho elektronická verzia je prístupná na webovej stránke SPK a portáli *Infolib*. Pracovníčky centra publikovali príspevky s problematikou činnosti AK v domácich i zahraničných odborných periodikách (Bulletin SAK, Knižnica, ITRLib, ProInflow a iné) a na mnohých odborných domácich a zahraničných konferenciách (napr. INFOS, KNIŽNICE 2012, NITLIB, Bulletin SAK, INFORUM a i.). Podieľali sa na tvorbe a vydaní publikácie *Informačné vzdelávanie v podmienkach slovenských vysokých škôl – analytická štúdia. Výsledky prieskumov akademických knižníc a návrh koncepcie vzdelávania* (2010), ktorú finančne podporilo MK SR v rámci Dotačného systému. Vďaka podpore SPK bola vypracovaná štúdia s cieľom prezentácie AK prostredníctvom ich webových stránok pod názvom *Analýza a hodnotenie webových stránok akademických knižníc* (2012).

Od začiatku vzniku samostatného úseku metodiky AK bolo publikovaných viac než 80 príspevkov, ktoré sú evidované v databáze CREPČ (www.crepc.sk) a jedna odborná knižná publikácia (<http://www.sakba.sk/dokumenty/2010/informacne-vzdelavanie-kniha.pdf>). Pracovníčky úseku metodiky AK pôsobili aj v redakčných radách odborných periodík ITRLib a Bulletin SAK.

Okrem spomenutých činností pôsobili pracovníčky úseku metodiky AK ako členky rôznych odborných pracovných komisií a skupín v rámci ktorých sa podieľali na tvorbe významných strategických materiálov a analýz pre rezortné orgány MK SR a MŠVVaŠ SR:

MŠVVaŠ SR:

Pracovná skupina pre prípravu *Národnej stratégie zvyšovania úrovne a kontinuálneho rozvíjania čitateľskej gramotnosti*;

Pracovná skupina DASPER / CVTI SR zameraná na hodnotenie potenciálu VaV pracovísk spojené s prípravou databázy slovenských odborných a vedeckých periodík;

Odborná garancia v projekte *Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom* (NISPEZ);
Vyhláška 456/2012-R z 18. decembra 2012 o centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti a centrálnom registri evidencie umeleckej činnosti.

MK SR:

Odpočet materiálu *Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva za roky 2008 – 2013*;
Členstvo v Ústrednej knižničnej rade, poradného orgánu ministra kultúry SR;
Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 – 2020;
Zákon o knižniciach č. 126/2015 Z. z.
Členstvo v grantových komisiách Dotačného systému MK SR;
Členstvo vo Výbore pre kultúrne dedičstvo Rady vlády pre kultúru.

Riaditelia Slovenskej pedagogickej knižnice 1956 – 2015

Irena Blühová (1904 – 1991) – viedla knižnicu v rokoch 1951 – 1964

PhDr. Ján Lehký (1906 – 1979) – viedol knižnicu v rokoch 1964 – 1974

PhDr. Vít Rak (1931 – 1988) – viedol knižnicu v rokoch 1974 – 1984

**PhDr. Margita Krejčová – Semanová, CSc. –
viedla knižnicu v rokoch 1984 – 1990.**

PhDr. Elena Ružeková – viedla knižnicu v rokoch 1990 – 1992

PhDr. Dagmar Vrablicová – viedla knižnicu v rokoch 1992 – 1995

Mgr. Sidónia Chudá – viedla knižnicu v rokoch 1995 – 1997

PhDr. Helena Pangrácová – viedla knižnicu v rokoch 1997 – 2007

PhDr. Vladimír Grigar – vedie knižnicu od roku 2007

Bibliografia publikačnej činnosti o Slovenskej pedagogickej knižnici (1956 – 2015)

Zostavili:

Mgr. Dagmar Bebková, Mgr. Miroslava Hajtmánková,
PhDr. Eva Kobelová, Mgr. Tatiana Popová

1956

- 1. BOKES, F**
Knižnice na Slovensku / F. Bokes.
In: Naša veda. – Roč. 3, č. 8 (1956), s. 376-477.
- 2. FIKRLOVÁ, A.**
Skúsenosti z výskumu knižnice Štátneho pedagogického ústavu / A. Fikrlová.
In: Slovenský jazyk a literatúra v škole. – Roč. 2, č. 8 (1956), s. 380-382.
- 3. Organizačný štatút Slovenskej pedagogickej knižnice.**
In: Školské zvesti. – Roč. 12 (1956), s. 209-210.

1957

- 4. FIKRLOVÁ, A.**
Skúsenosti z výskumnej knižnice Štátneho pedagogického ústavu /
A. Fikrlová-Pongrácová.
In: Čitateľ. – Roč. 6, č. 3 (1957), s. 128-132.

1960

- 5. BLÜHOVÁ, I.**
Slovenská pedagogická knižnica v službách socialistickej výchovy / I. Blühová.
In: Vychovávateľ, č. 2 (1960/61), s. 48-53.
- 6. ZVONKOVÁ, E.**
Knižnica, ktorá vychováva učiteľov / E. Zvonková.
In: Slovensko. – Roč. 13, č. 37 (1960), s. 4.

1962

- 7. BLÜHOVÁ, I.**
Pomoc SPK školám – knižniciam – výchove / I. Blühová.
In: Čitateľ. – Roč. 14, č. 12 (1962), s. 397-399.

1964

- 8. BLÜHOVÁ, I.**
Mít nyújt a Szlovák Pedagógiai Könyvtár tanítóinknak
In: Szocialista nevelés. – Roč. 10, č. 7 (1964/65), s. 216-219.
- 9. O jubilatke a s jubilatkou : 60. výročie narodenín riaditeľky Slovenskej pedagogickej knižnice Ireny Blühovej**
In: Slovensko. – Roč. 17, č. 9 (1964), s. 6.

10. Štatút Slovenskej pedagogickej knižnice
In: Vestník MŠK, č. 3 (1964), s. 16-17.

1965

11. **BENČATOVÁ, H.**
Výstavy v SPK / H. Benčatová.
In: Čitateľ. – Roč. 14, č. 7-8 (1965), s. 303.
12. **LEHKÝ, J.**
Z činnosti Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave / J. Lehký.
In: Jednotná škola. – Roč. 17, č. 10 (1965), s. 928-929.
13. **SMOLINSKÁ, M.**
Pedagogická knižnica (v Bratislave) v jubilejnom roku / M. Smolinská.
In: Pravda (20.5.1965), s. 2.

1966

14. **ŠEBESTOVÁ, A.**
Systematický katalóg Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave / A. Šebestová.
In: Knižničný sborník, č. 2 (1966), s. 132-139.

1968

15. **LEHKÝ, J.**
Širší priestor pedagogike a školstvu : o dobudovaní Slovenskej pedagogickej knižnice / J. Lehký.
In: Nedeľa, č. 18 (1968), s. 5.

1969

16. **LEHKÝ, J.**
Širší priestor pedagogike a školstvu : o dobudovaní SPK / J. Lehký.
In: Nedeľa, č. 18 (1969), s. 5.

1970

17. **PECIAROVÁ, J.**
Bibliograficko-informačné služby : Slovenská pedagogická knižnica / J. Peciarová.
In: Čitateľ. – Roč. 19, č. 10 (1970), s. 375-376.
18. Štatút Slovenskej pedagogickej knižnice
In: Zvesti Ministerstva školstva a Ministerstva kultúry SSR, č. 1-2 (1970), s. 3-4.
19. Štatút pre Slovenskú pedagogickú knižnicu
In: Pravda (10.3.1970), s. 5.
20. Zoznam publikácií vydaných v SPK v roku 1969
In: Školské knižnice, č. 22 (1970), s. 33-34.

1971

21. Zoznam publikácií vydaných v SPK v roku 1970
In: Školské knižnice, č. 27 (1971), s. 39.

1972

22. **JUSKOVÁ-CHUDÍKOVÁ, M.**
Metodická práca SPK v Bratislave / M. Jusková-Chudíková.
In: Čitateľ. – Roč. 21, č. 6 (1972), s. 210-211.
23. **JUSKOVÁ-CHUDÍKOVÁ, M.**
Slovenská pedagogická knižnica a sieť pedagogických školských knižníc /
M. Jusková-Chudíková, H. Škarohlídová.
In: Sústava knižníc na Slovensku : zborník. – Martin, 1972. – S. 173-182.
24. **SLOBODOVÁ, B.**
Bratislava, Klariská ul. č. 5 / B. Slobodová.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 22, č. 11 (1972), s. 8.
25. Zoznam publikácií vydaných a zostavených v SPK v roku 1971
In: Školské knižnice, č. 30 (1972), s. 30.

1973

26. **MEŠŠA, E.**
Knižnica v Trnave / E. Mešša.
In: Pravda (20.1.1973), s. 5.
27. Nemôže čítať všetko : o činnosti Slovenskej pedagogickej knižnice
In: Smena (8.11.1973), s. 4.
28. Zoznam publikácií SPK za rok 1972
In: Školské knižnice, č. 34 (1973), s. 42.

1974

29. Zoznam publikácií SPK za rok 1973
In: Školské knižnice, č. 38 (1974), s. 33.

1975

30. **LEHKÝ, J.**
O rozvoji pedagogických knižníc / J. Lehký.
In: Pedagogika a socialistická spoločnosť 1969-1973 : zborník. – Bratislava, 1975,
S. 350-355.
31. Študijné centrum : Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave
In: Učiteľské noviny. – Roč. 25, č. 31-32 (1975), s. 12.
32. Zoznam publikácií SPK za rok 1974
In: Školské knižnice, č. 42 (1975), s. 52-53.

1976

33. Činnosť SPK za rok 1976
In: Školské knižnice, č. 48 (1976), s. 25-27.
34. **JUSKOVÁ, M.**
Metodická činnosť Slovenskej pedagogickej knižnice / M. Jusková.
In: Zborník z teoretického seminára o metodickej práci : Bojnice 14.-15.11.1974. –
Martin : Matica slovenská, 1976. – S. 141-147.
35. **PECIAROVÁ, J.**
Pred náročnými úlohami / J. Peciarová.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 26, č. 26 (1976), s. 10.
36. **STOLIČNÁ, M.**
Využitie časopisov : prieskum o využívaní vedeckých časopisov v Slovenskej
pedagogickej knižnici v Bratislave / M. Stoličná.
In: Čitateľ. – Roč. 25, č. 1 (1976), s. 34.

1977

37. **NOVÁKOVÁ, M.**
Koordinačné porady v Slovenskej pedagogickej knižnici v Bratislave / M. Nováková.
In: Čitateľ. – Roč. 26, č. 7-8 (1977), s. 264-265.
38. **PECIAROVÁ, J.**
Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave / J. Peciarová.
In: Čitateľ. – Roč. 26, č. 5 (1977), s. 188-190.
39. **ŠEBESTOVÁ, A.**
Výsledky koordinácie bibliograficko-informačnej činnosti / A. Šebestová.
In: Jednotná škola. – Roč. 29, č. 7 (1977), s. 648-650.
40. Z činnosti SPK v roku 1977
In: Školské knižnice, č. 22 (1977), s. 47-52.

1978

41. **JÁNSKA, V.**
Medziknižničná výpožičná služba a školské knižnice / V. Jánka
In: Organizácia a využívanie medziknižničnej výpožičnej služby v súborných
katalógoch. – Bratislava : Univerzitná knižnica, 1978. – S. 82-89.
42. **JUSKOVÁ, M.**
K problematike činnosti bibliografickej študovne Slovenskej pedagogickej knižnice /
M. Jusková.
In: Školské knižnice, č. 53 (1978), s. 11-17.
43. **LIHOCKÝ, J.**
Koncentrovať sily a prostriedky / J. Lihocký.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 28, č. 24 (1978), s. 5.

44. Mobilizovať sily a prostriedky na rozvoj informačných systémov v školstve SSR
In: Školské knižnice, č. 54 (1978), s. 1-4.
45. **RAK, V.**
Sieť pedagogických a školských knižníc / V. Rak.
In: Čitateľ. – Roč. 27, č. 7-8 (1978), s. 258-259.
46. Správa o priebežnom plnení štátnej úlohy P 18 333.233-02 : distribučný systém
In: Školské knižnice, č. 53 (1978), s. 1-4.
47. Štatút Slovenskej pedagogickej knižnice a Ústavu školských informácií
In: Zvesti Ministerstva školstva a Ministerstva kultúry SSR, č. 4 (1978), s. 43-44.
48. Školské a pedagogické knižnice SSR v roku 1978
In: Školské knižnice, č. 56 (1978), s. 1-5.
49. Zo Správy o činnosti SPK a ÚŠI za rok 1978 : vybrané informácie o práci niektorých oddelení
In: Školské knižnice, č. 56 (1978), s. 5-16.
50. Zriaďovacia listina SPK a ÚŠI v Bratislave
In: Školské knižnice, č. 34 (1978), s. 5-6.

1979

51. **KERLIKOVÁ, J.**
Prieskum školských knižníc učňovských zariadení v Bratislave / J. Kerliková.
In: Knižničná práca s učňovskou mládežou. - Bratislava : Smena, 1979. – S. 56-73.
52. Z činnosti metodického oddelenia SPK a ÚŠI v roku 1979
In: Školské knižnice, č. 60 (1979), s. 24-26.

1980

53. **JANUS, H.**
Boli ste už na týchto miestach? / H. Janus.
In: Bratislava. – Roč. 7, č. 2 (1980), s. 63.
54. **KYSELOVÁ, G.**
Metodická činnosť v nových podmienkach / G. Kyselová.
In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc ŠIS na Slovensku, č. 1-4 (1980), s. 3-5.
55. **VALOVÁ-MLYNKOVÁ, M.**
Napojenie toku informácií odvetvového systému gescie VVŠ do čs. sústavy VTEI / M. Valová-Mlynková.
In: Knižnice a vedecké informácie. – Roč. 12, č. 4 (1980), s. 149-151.
56. Z činnosti Metodického oddelenia SPK a ÚŠI v roku 1980
In: Školské knižnice, č. 63-64 (1980), s. 56-57.

1981

57. RYBÁROVÁ, D.

Koncepcia, úlohy a ciele činnosti metodického oddelenia Slovenskej pedagogickej knižnice a Ústavu školských informácií / D. Rybárová.

In: Zväzový bulletin (ZSKI). – Roč. 12, č. 3 (1981), s. 6-12.

58. Z činnosti metodického oddelenia SPK a ÚŠI v roku 1981

In: Školské knižnice, č. 67-68 (1981), s. 57.

1982

59. JUSKOVÁ, M.

Bibliograficko-informačná činnosť SPK a ÚŠI / M. Jusková.

In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 3-4 (1982), s. 53-78.

60. LIHOCKÝ, J.

Za vyššiu úroveň a efektívnosť informačnej činnosti v školstve : k hlavným úlohám SPK a ÚŠI v 7. päťročnici / J. Lihocký.

In: Učiteľské noviny. – Roč. 32, č. 23 (1982), s. 3.

1983

61. LIHOCKÝ, J.

Riadiť racionálne a efektívne / J. Lihocký, D. Bezděková.

In: Učiteľské noviny. – Roč. 33, č. 48 (1983), s. 3.

1984

62. KRAUSOVÁ, D.

Uplatňovanie smerníc o metodickej činnosti v sieti školských a vysokoškolských knižníc SSR / D. Krausová.

In: Knižničný zborník 1984. – Martin : Matica slovenská, 1984. – S. 44-56.

63. ONDREJKOVIČ, P.

Informácia o výchove a vzdelávaní / P. Ondrejkovič.

In: Učiteľské noviny. – Roč. 34, č. 39 (1984), s. 8.

1985

64. RAK, V.

Medzinárodná výmena publikácií Slovenskej pedagogickej knižnice a Ústavu školských informácií / V. Rak.

In: Knižničný zborník 1985. – Martin : Matica slovenská, 1985. – S. 112-118.

1986

65. FAJTH, K.

Irena Blühová / K. Fajth.

In: Čitateľ. – Roč. 35, č. 11 (1986), s. 412-413.

66. MAJERÍKOVÁ, M.

Navštívili sme metodické oddelenie Slovenskej pedagogickej knižnice a Ústavu školských informácií v Bratislave / M. Majeríková.

In: Čitateľ. - Roč. 35, č. 4 (1986), s. 154-155.

1987

67. KREJČOVÁ, M.

Využívanie KIC SAVI pre informačné zabezpečenie štátnych výskumných úloh v rezorte školstva SSR / M. Krejčová.

In: Informatika 87. Informačné služby on-line : celoštátna konferencia. – Bratislava : Dom techniky ČSVTS, 1987. – S. 84-89.

68. STŘEŠINKOVÁ, E.

Skúsenosti SPK a ÚŠI z využívania služieb SAVI a NSAP v rezorte MŠ SSR / E. Střešinková.

In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 3-4 (1987), s. 28-55.

69. VALOVÁ, M.

Cirkulačná výpožičná služba v SPK a ÚŠI / M. Valová.

In: Školské knižnice, č. 87-88 (1987), s. 31-32.

1988

70. JUSKOVÁ, M.

Kooperácia v slovenskej pedagogickej bibliografii / M. Jusková.

In: Bibliografický zborník 1988. – Martin : Matica slovenská, 1988. – S. 120-123.

1990

71. ČECHOVIČOVÁ, Z.

Strojové rešeršné služby / Z. Čechovičová.

In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 1-2 (1990), s. 50-52.

72. HROMNÍK, M.

Desať rokov metodickej činnosti SPK a ÚŠI v zmysle smerníc MŠ SSR o školských knižniciach v roku 1979 / M. Hromník.

In: Školské knižnice, č. 99 (1990), s. 5-10.

73. HROMNÍK, M.

Výsledky dotazníkového prieskumu používateľov metodického zošita / M. Hromník.

In: Školské knižnice, č. 100 (1990), s. 7-10.

74. MAJEROVÁ, I.

Čas nenahldal len priestory : budeme mať modernú pedagogickú knižnicu? /

I. Majerová.

In: Národná obroda, č. 168 (1990), s. 6.

75. MALÁČKOVÁ, E.

Budovanie automatizovaného systému Slovenskej pedagogickej knižnice /
E. Maláčková, J. Hauptfogl.

In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 3-4 (1990), s. 5-12.

1991

76. CHUDÁ, S.

História a súčasnosť výpožičných služieb Slovenskej pedagogickej knižnice /
S. Chudá.

In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 2-3 (1991), s. 30-35.

77. MICHALIČKA, V.

35 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice / V. Michalička.

In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 2-3 (1991), s. 3-10.

78. MIŠOVIČOVÁ, T.

Knižničný fond SPK / T. Mišovičová.

In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 2-3 (1991), s. 26-29.

79. POPOVÁ, T.

Činnosť oddelenia informačných spravodajov / T. Popová.

In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 2-3 (1991), s. 45-46.

80. RUŽEKOVÁ, E.

Ako ďalej v Slovenskej pedagogickej knižnici / E. Ružeková.

In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 2-3 (1991), s. 11-16.

81. RUŽEKOVÁ, E.

Slovenská pedagogická knižnica pred novým desaťročím / E. Ružeková.

In: Čitateľ. – Roč. 40, č. 3 (1991), s. 92-93.

82. TIMKOVÁ, Z.

K práci bibliografickej študovne / Z. Timková.

In: Čitateľ. – Roč. 40, č. 3 (1991), s. 109-110.

83. TIMKOVÁ, Z.

Z návštevy u susedov / Z. Timková.

In: Čitateľ. – Roč. 40, č. 2 (1991), s. 65.

84. VIDA, J.

Nové formy činnosti v Slovenskej pedagogickej knižnici / J. Vida.

In: Knihovnícky žurnál. – Roč. 1, č. 7-8 (1991), s. 1-3.

85. VIDA, J.

Učebnice ako dominantný zdroj poznatkov? / J. Vida, P. Rankov, D. Vrablicová.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 41, č. 42 (1991), s. 6.

86. VRABLICOVÁ, D.

Metodická činnosť Slovenskej pedagogickej knižnice / D. Vrablicová.
In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 1 (1991), s. 17-25.

87. ZELMANOVÁ, Z.

Bibliograficko-informačné oddelenie – minulosť a prítomnosť / Z. Zelmanová.
In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 2-3 (1991), s. 37-44.

88. Zúčastnili sme sa...

In: Knižnícky žurnál. – Roč. 1, č. 1 (1991), s. 14.

1992

89. GAVALIEROVÁ, K.

Pedagogická bibliografia v r. 1991 na Slovensku / K. Gavalierová.
Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 4 (1992), s. 30-35.

90. CHUDÁ, S.

Služby v Slovenskej pedagogickej knižnici / S. Chudá.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 42, č. 9 (1992), s. 7.

91. KURILLOVÁ, K.

Získavanie neperiodických publikácií v SPK – problémy a skúsenosti / K. Kurillová.
In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 4 (1992), s. 36-40.

92. Nová služba SPK Bratislava

In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 4 (1992), s. 41-42.

93. NOVÁKOVÁ, M.

Pedagogický bibliografický spravodajca dvadsaťročný / M. Nováková.
In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 4 (1992), s. 25-29.

94. RANKOV, P.

Prieskum štruktúry používateľov Slovenskej pedagogickej knižnice / P. Rankov.
In: Knižnice a informácie. – Roč. 24, č. 4 (1992), s. 148-153.

95. RUŽEKOVÁ, E.

Slovenská pedagogická knižnica – od zrodu po súčasnosť / E. Ružeková.
In: Knižnice a informácie. – Roč. 24, č. 6 (1992), s. 268-272.

96. ŠIŠKOVÁ, M.

Súpis publikačnej činnosti o Slovenskej pedagogickej knižnici od r. 1956 do 31.12. 1990 / M. Šišková. In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 1 (1992), s. 14-21.

1993

97. PIŇOS, R.

Koncepcia tvorby a využívania báz dát v SPK a ich prepojenie na domáce a zahraničné bázy dát / R. Piňos, T. Popová, Ľ Horváthová.

In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 1 (1993), s. 21-48.

In: Školské knižnice, č. 103 (1991), s. 16-43.

98. VRABLICOVÁ, D.

Slovenská pedagogická knižnica ako metodické centrum / D. Vrablicová.

In: Knižnice a vedecké informácie. – Roč. 25, č. 2 (1993), s. 67-72.

99. VRABLICOVÁ, D.

Slovenská pedagogická knižnica pomáha pedagógom a študentom / D. Vrablicová.

In: Učiteľské noviny. – Roč. 43, č. 34 (1993), s. 11.

100. VRABLICOVÁ, D.

Slovenská pedagogická knižnica v súčasnosti / D. Vrablicová.

In: Informačný a metodický spravodaj pre sieť vysokoškolských knižníc a ŠIS na Slovensku, č. 1 (1993), s. 14-20.

1994

101. CHUDÁ, S.

Koncepcia prezenčných služieb Slovenskej pedagogickej knižnice / S. Chudá.

In: Knižnice a informácie. – Roč. 26, č. 6 (1994), s. 407-412.

102. VRABLICOVÁ, D.

Slovenská pedagogická knižnica : 25 rokov ÚIPŠMT : vývoj a súčasnosť. – Bratislava : ÚIPŠMT, 1994. – S. 38-47.

1995

103. ČELKOVÁ, L.

Budú školské knižnice prameňom vzdelanosti? / L. Čelková, D. Vrablicová, J. Vida.

In: Knižná revue. – Roč. 5, č. 19 (1995), s. 6.

104. VRABLICOVÁ, D.

Informačné zdroje Slovenskej pedagogickej knižnice vo vzťahu ku knižniciam na základných a stredných školách

In: Infos '95. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 1995. – S. 164-167.

105. VRABLICOVÁ, D.

Slovenská pedagogická knižnica / D. Vrablicová.

In: Pedagogická revue. – Roč. 47, č. 9-10 (1995), s. 94-95.

1996

106. BOKROSOVÁ, K.

Historický knižný fond Slovenskej pedagogickej knižnice / K. Bokrosová.
In: Školské knižnice, č. 125 (1996), s. 44-46.

107. CHUDÁ, S.

História budovy sídla Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave / S. Chudá.
In: Školské knižnice, č. 125 (1996), s. 47-48.

108. CHUDÁ, S.

Podnikateľská činnosť Slovenskej pedagogickej knižnice / S. Chudá.
In: Knižnice a informácie. – Roč. 28, č. 7 (1996), s. 286-292.

109. CHUDÁ, S.

40 rokov činnosti Slovenskej pedagogickej knižnice / S. Chudá.
In: Knižnice a informácie. – Roč. 28, č. 10 (1996), s. 421-433.

110. CHUDÁ, S.

40 rokov činnosti Slovenskej pedagogickej knižnice / S. Chudá.
In: Školské knižnice, č. 125 (1996), s. 5-23.

111. CHUDÁ, S.

Slovenská pedagogická knižnica – 40 rokov pôsobenia v šírení vzdelania na Slovensku / S. Chudá.
In: Informačný bulletin Problémy a perspektívy vysokých škôl a vedy, č. 2 (1996), s. 84-86.

112. CHUDÁ, S.

Štyridsaťročné jubileum Slovenskej pedagogickej knižnice / S. Chudá,
L. Šuvadová.
In: Slovenská republika. – Roč. 4, č. 251 (26.10.1996), s. 9.

113. LUCBAEROVÁ, K.

Charakteristika súčasnej práce a perspektívne úlohy oddelenia dopĺňovania,
spracovania a ochrany knižničných fondov SPK / K. Lucbauerová.
In: Školské knižnice, č. 125 (1996), s. 37-39.

114. MARTINÉZOVÁ, M.

Služby Slovenskej pedagogickej knižnice / M. Martinézová.
In: Školské knižnice, č. 125 (1996), s. 29-36.

115. PANGRÁCOVÁ, H.

Analýza výsledkov rezortného štatistického zisťovania o činnosti školských knižníc
za roky 1989 - 1995 / H. Pangrácová.
In: Školské knižnice, č. 123-124 (1996), s. 5-10.

116. PANGRÁCOVÁ, H.

Čo robí Slovenská pedagogická knižnica pre školy : nechcete si objednať „funkčný
model školskej knižnice?“ / H. Pangrácová.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 46, č. 25 (1996), s. 9.

117. PANGRÁCOVÁ, H.

Metodická činnosť Slovenskej pedagogickej knižnice / H. Pangrácová.
In: Školské knižnice, č.125 (1996), s. 24-28.

118. PANGRÁCOVÁ, H.

Výročie vzniku Slovenskej pedagogickej knižnice / H. Pangrácová.
In: Knižná revue. – Roč. 6, č. 22 (1996), s. 8.

119. POPOVÁ, T.

Bibliograficko-informačné oddelenie / T. Popová.
In: Školské knižnice, č. 125 (1996), s. 40-43.

120. POPOVÁ, T.

Bibliografia publikačnej činnosti o SPK 1956 – 1995 / T. Popová.
In: Školské knižnice, č. 125 (1996), s. 49-65.

1997

121. BUSTINOVÁ, K.

Progresívnosť v činnosti Slovenskej pedagogickej knižnice v jej prvopočiatkoch
(v päťdesiatych rokoch) / K. Bustinová.
In: Knižnice a informácie. – Roč. 29, č. 5 (1997), s. 225-227.

122. CHUDÁ, S.

Míľniky 40-ročného vývoja Slovenskej pedagogickej knižnice / S. Chudá.
In: Pedagogické spektrum. – Roč. 6, č. 1-2 (1997), s. 59-64.

123. PANGRÁCOVÁ, H.

E-mail – nová služba našim používateľom : Slovenská pedagogická knižnica UIPŠ
pripravuje / H. Pangrácová.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 47, č. 6 (1997), s. 2.

124. PANGRÁCOVÁ, H.

Quo vadis školské knižnice? / H. Pangrácová.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 47, č. 20 (1997), s. 1-2.

125. PANGRÁCOVÁ, H.

Úlohy Slovenskej pedagogickej knižnice v metodike školských knižníc /
H. Pangrácová.
In: Naša škola. – Roč. 1, č. 6 (1997/98), s. 22-23.

126. VIDA, J.

Školské knižnično-mediálne centrum a informačná výchova / J. Vida.
In: Školské knižnice, č. 129 (1997), s. 5-10.

1998

127. PANGRÁCOVÁ, H.

Analýza stavu priestorov školských knižníc v Slovenskej republike /
H. Pangrácová, J. Vida.
In: Knižnice a vedecké informácie. – Roč. 29, č. 1 (1998), s. 20-22.

128. PANGRÁCOVÁ, H.

Slovenská pedagogická knižnica na rázcestí / H. Pangrácová.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 48, č. 1 (1998), s. 4.

129. PANGRÁCOVÁ, H.

Slovenská pedagogická knižnica ÚIPŠ informuje... / H. Pangrácová.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 48, č. 32 (1998), s. 2.

2000

130. GAVALIEROVÁ, K.

Slovenská pedagogická báza dát „Pedagogický bibliografický spravodajca“ :
kontinuita so slovenskou a českou pedagogickou bibliografiou v rokoch 1975 - 1995
a jej perspektívy / K. Gavalierová.
In: Bibliografický zborník 1996 – 1997. – Martin : Matica slovenská, 2000. –
S. 273-276.

131. PANGRÁCOVÁ, H.

Školská knižnica – problém dneška / H. Pangrácová.
In: Pedagogické rozhľady. – Roč. 9, č. 3 (2000), s. 13-16.

2001

132. PANGRÁCOVÁ, H.

Jubilujúca Slovenská pedagogická knižnica / H. Pangrácová.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 51, č. 32 (2001), s. 11.

133. PANGRÁCOVÁ, H.

Slovenská pedagogická knižnica 45 ročná / H. Pangrácová.
In: Knižnica. – Roč. 2, č. 11-12 (2001), s. 652-653.

2002

134. PANGRÁCOVÁ, H.

Školské knižnice, aké ste v roku 2002? / H. Pangrácová.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 52, č. 38 (2002), s. 8.

2003

135. BOKROSOVÁ, K.

Predstavujeme študovňu historických tlačí Slovenskej pedagogickej knižnice /
K. Bokrosová.
In: Občasník knihovníkov Bratislavského kraja. – Roč. 4, č. 2 (2003), s. 38-40.

136. BOKROSOVÁ, K.

Sprístupnenie študovne historických tlačí Slovenskej pedagogickej knižnice /
K. Bokrosová.
In: Aktuality : informácie z knižničnej a informačnej vedy a praxe, č. 1 (2003),
s. 42-44.

137. PANGRÁCOVÁ, H.

Čo je nové vo svete školských knižníc? / H. Pangrácová.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 53, č. 31 (2003), s. 11.

138. PANGRÁCOVÁ, H.

Vývoj a stav legislatívy školských knižníc v SR v roku 2002 / H. Pangrácová.
In: Pedagogické rozhľady. – Roč. 12, č. 4 (2003), s. 7-8.

139. PAULINYOVÁ, L.

Medzinárodný deň školských knižníc 2003 / L. Paulinyová.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 53, č. 32 (2003), s. 11.

140. PAULINYOVÁ, L.

Špecializované pracovisko pre nevidiacich a slabozrakých v Slovenskej pedagogickej knižnici / L. Paulinyová.
In: Občasník knihovníkov Bratislavského kraja. – Roč. 4, č. 2 (2003), s. 37-38.

2004

141. PANGRÁCOVÁ, H.

Model školskej knižnice / H. Pangrácová, E. Sakálová.
In: Knižnica. – Roč. 5, č. 5 (2004), s. 215-219.

142. PANGRÁCOVÁ, H.

Model školskej knižnice / H. Pangrácová, E. Sakálová.
In: Knižnica. – Roč. 5, č. 6 (2004), s. 282.

143. PANGRÁCOVÁ, H.

Slovenská pedagogická knižnica na internete / H. Pangrácová.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 54, č. 31 (2004), s. 2.

144. PAULINYOVÁ, L.

Aká by mala byť školská knižnica : z programového vyhlásenia IASL /
L. Paulinyová.
In: Učiteľské noviny. – Roč. 54, č. 31 (2004), s. 4.

2005

145. BOKROSOVÁ, K.

Študovňa historických tlačí Slovenskej pedagogickej knižnice / K. Bokrosová.
In: Bulletin SAK. – Roč. 13, č. 2 (2005), s. 17-20.

146. ČELKOVÁ, L.

Slovenská pedagogická knižnica v nových priestoroch / L. Čelková.
In: Knižná revue. – Roč. XV, č. 8 (2005), s. 8.

147. PANGRÁCOVÁ, H.

Stav školských knižníc v rokoch 2001-2004 / H. Pangrácová, R. Cenigová.
In: Knižnica. – Roč. 6, č. 7 (2005), s. 3-6.

2006

148. ČELKOVÁ, Lýdia

Nová ruská študovňa / Lýdia Čelková. In: Knižná revue. – ISSN 1210-1982. –
Roč. XVI, č. 8 (2006), s. 2.

- 149. ČELKOVÁ, Lýdia**
Slovenská pedagogická knižnica päťdesiat ročná / Lýdia Čelková ; Helena Pangrácová. In: Knižná revue. – ISSN 1210-1982. – Roč. XVI, č. 19 (2006), s. 8.
- 150. FAJNOROVÁ, Erika**
Oáza informácií : pohľad do minulosti, spoznávanie sveta, surfing, štúdium / Erika Fajnorová. In: Ľudové noviny : týždenník Slovákov v Maďarsku. – ISSN 0456-829X. – Roč. 50, č. 48 (2006), s. 7.
- 151. GALOVIČOVÁ, Zuzana**
Prezentácia historického fondu / Zuzana Galovičová. In: Knižná revue. – ISSN 1210-982. – Roč. XVI, č. 8 (2006), s. 2.
- 152.** Slovenská pedagogická knižnica (1956-2005) : bibliografia publikačnej činnosti k 50. výročiu založenia Slovenskej pedagogickej knižnice / Dagmar Bebková ... [et al]. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2006. – 147 záz. n.

2007

- 153. CENIGOVÁ, Rozália**
2. ročník Súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc 23. októbra 2006 / Rozália Cenigová. In: Bulletin asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 1, č. 1 (2007), s. 29-33.
- 154. CENIGOVÁ, Rozália**
Aktivity Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice v Slovenskej republike v roku 2006 / Rozália Cenigová. In: Sborník příspěvků z konference, konané 22. a 23. listopadu 2006 v Moravské zemské knihovně a Knihovnickém informačním centru FAST VUT. – Brno : Moravská zemská knihovna v Brně, 2007. – S. 16-19.
ISBN 978-80-7051-172-5
- 155. CENIGOVÁ, Rozália**
Analýza stavu školských knižníc za rok 2006 / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 8, č. 6 (2007), s. 3-7.
- 156. CENIGOVÁ, Rozália**
Analýza stavu školských knižníc za rok 2006 / Rozália Cenigová. In: Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl : 1. medzinárodná konferencia. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2007. – S. 13-21.
ISBN 978-80-969716-6-4
- 157. CENIGOVÁ, Rozália**
Činnosť školských knižníc v roku 2006 na stredných školách v Bratislave : štatistické vyhodnotenie dotazníka / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 8, č. 4 (2007), s. 37-44.

- 158. CENIGOVÁ, Rozália**
Legislatívne zmeny a súčasný stav v oblasti knižníc / Rozália Cenigová.
In: Knižovny súčasnosti 2007 : zborník z 15. konferencie, konané ve dneh 11.–13. září 2007 v Seči u Chrudimi. – Brno : Sdružení knihoven ČR, 2007. – S. 195-199.
ISBN 978-80-86249-44-5
- 159. CENIGOVÁ, Rozália**
Vzdelávanie školských knižníkov formou e-learningu / Rozália Cenigová.
In: IT Lib : informačné technológie a knižnice. – ISSN 1335-793X. – Roč. 11, č. 3 (2007), s. 48.
- 160. ČELKOVÁ, Lýdia**
Posledný pracovný deň riaditeľky Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave PhDr. Heleny Pangrácovej / Lýdia Čelková ; Helena Pangrácová.
In: Knižná revue. – ISSN 1210-1982. – Roč. XVII, č. 9 (2007), s. 10.
- 161. HORÁKOVÁ, Jarmila**
Budúcnosť knižníc? : Počítače a aktivity pre žiakov / Jarmila Horáková.
In: SME. – ISSN 1335-440X. – Roč. 15, č. 281 (7.12.2007), s. 27.
- 162. HORÁKOVÁ, Jarmila**
Na čo sa využívajú knižnice / Jarmila Horáková. In: SME. – ISSN 1335-440X. – Roč. 15, č. 281 (7.12.2007), s. 28.
- 163. PAULINYOVÁ, Lucia**
Piesok, voda, život : dolnozemska Padina v Bratislave / Lucia Paulinyová.
In: Ľudové noviny : týždenník Slovákov v Maďarsku. – ISSN 0456-829X. – Roč. 51, č. 16 (2007), s. 3.
- 164. Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl / zost. Rozália Cenigová.** – Bratislava: Slovenská pedagogická knižnica, 2007. – 122 s.
ISBN 978-80-969716-6-4
- 165. Vzdelávanie Rómov na Slovensku v rokoch 2002-2006 : výberová bibliografia / zost. Dagmar Bebková, Miroslava Hajtmánková.** – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2007. – 108 záz.

2008

- 166. ANDRASSY, Ľubomír**
Rôzne uhly pohľadu / Ľubomír Andrassy, Katarína Kurillová. In: Petržalské noviny. – ISSN 6383-5295. – Roč. 14, č. 1-2 (2008), s. 17.
- 167. BOKROSOVÁ, Katarína**
Slovenská pedagogická knižnica – študovňa historických tlačí / Katarína Bokrosová. In: Ľudové noviny : portál Slovákov v Maďarsku [online]. 2008. Dostupné na internete: <http://www.luno.hu>.

- 168. CENIGOVÁ, Rozália**
Analýza stavu školských knižníc za rok 2007 / Rozália Cenigová. In: Knižnica.
– ISSN 1335-7026. – Roč. 9, č. 8 (2008), s. 24-29.
- 169. CENIGOVÁ, Rozália**
Konceptia vybavenia školských knižníc / Rozália Cenigová. In: Informační
gramotnosť 6 : zborník príspevků z konferencie, konané 21. a 22. listopadu
2007 v Moravskej zemskej knihovni. – Brno : Moravská zemskej knihovna,
2008. – S. 39-42.
ISBN 978-80-7051-179-4
- 170. CENIGOVÁ, Rozália**
Legislatívne zmeny a stav slovenských školných knihoven v roce 2007 / Rozália
Cenigová. In: Čtenář. – ISSN 0011-2321. – Roč. 60, č. 3 (2008), s. 83-86.
- 171. CENIGOVÁ, Rozália**
Podujatie pre knihovníkov / Rozália Cenigová. In: Učiteľské noviny. –
ISSN 0139-5718. – Roč. 46, č. 10 (2008), s. 13.
- 172. CENIGOVÁ, Rozália**
Príručka pre školského knihovníka (CD-ROM) / Rozália Cenigová. –
Bratislava: Slovenská pedagogická knižnica, 2008.
- 173. CENIGOVÁ, Rozália**
Súťaž k Medzinárodnému dňu školských knižníc / Rozália Cenigová.
In: Učiteľské noviny. – ISSN 0139-5718. – Roč. 46, č. 4 (2008), s. 3.
- 174. CENIGOVÁ, Rozália**
Súťaž o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu
školských knižníc / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. –
Roč. 9, č. 2 (2008), s. 39-40.
- 175. CENIGOVÁ, Rozália**
Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl : závery
2. medzinárodnej konferencie / Rozália Cenigová. – In: Knižnica. - ISSN 1335-
7026. – Roč. 9, č. 8 (2008), s. 29.
- 176. CENIGOVÁ, Rozália**
Výzva pre zriaďovateľov školských knižníc / Rozália Cenigová. In: Učiteľské
noviny. – ISSN 0139-5718. – Roč. 46, č. 15 (2008), s. 3.
- 177. GRIGAR, Vladimír**
Slováci v Chorvátsku / Vladimír Grigar. In: Petržalské noviny. – ISSN 6383-
5295. – Roč. 14, (31.10.2008), s. 20.
- 178. GRIGAR, Vladimír**
Stretnutie s poetkou Zdenkou Lacikovou v Slovenskej pedagogickej knižnici /
Vladimír Grigar. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. –
Roč. 16, č. 2 (2008), s. 39.

- 179. HORÁKOVÁ, Jarmila**
V školách chýbajú školení knihovníci : o smerovaní školských knižníc sme hovorili s Rozáliou Cenigovou, ústrednou metodičkou pre školské knižnice Slovenskej pedagogickej knižnice / Jarmila Horáková. In: SME. – ISSN 1335-440X. – Roč. 16, č. 241 (2008), s. 29.
- 180.** Integrácia postihnutých žiakov na Slovensku v rokoch 2002-2007 : výberová bibliografia / zost. Dagmar Bebková, Miroslava Hajtmánková, Eva Kobelová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2008. – 47 záz.
- 181. KOŠECKÝ, Slavomír**
Chatujúci knihovníci / Slavomír Košecký. In: IT Lib : informačné technológie a knižnice. – ISSN 1335-793X. – Roč. 12, č. 3 (2008), s. 48-49.
- 182.** Predstavujeme riaditeľa Slovenskej pedagogickej knižnice PhDr. Vladimíra Grigara. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 16, č. 1 (2008), s. 58-60.
- 183.** Slováci v Chorvátsku a Chorváti na Slovensku : literatúra z fondu Slovenskej pedagogickej knižnice z rokov 1991-2008 / zost. Dagmar Bebková, Miroslava Hajtmánková, Eva Kobelová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2008. – 46. záz.
- 184.** Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl : 2. medzinárodná konferencia (CD-ROM) / zost. Rozália Cenigová. – Bratislava: Slovenská pedagogická knižnica, 2008.
ISBN 978-80-970017-3-5

2009

- 185.** Alternatívne školstvo na Slovensku v rokoch 2001-2008 : výberová bibliografia / zost. Dagmar Bebková, Miroslava Hajtmánková, Eva Kobelová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2009. – 112 záz.
- 186. BOKROSOVÁ, Katarína**
Učebnice pre slovenské školy do roku 1918 : vydateľská činnosť učebnicovej literatúry v rokoch 1850-1918 / Katarína Bokrosová. In: Studia Bibliographica Posoniensia 2009. – Bratislava : Univerzitná knižnica, 2009. – S. 50-60.
ISBN 978-80-89303-12-0
- 187. BOKROSOVÁ, Katarína**
Výstava Knihy zo 17. storočia v historickom fonde Slovenskej pedagogickej knižnice / Katarína Bokrosová. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 16, č. 3 (2008), s. 56-58.
- 188. CENIGOVÁ, Rozália**
4. ročník Súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc / Rozália Cenigová. In: Knižnica . – ISSN 1335-7026. – Roč. 10, č. 4-5 (2009), s. 36-37.

- 189. CENIGOVÁ, Rozália**
Analýza stavu školských knižníc za rok 2008 / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 10, č. 7 (2009), s. 7-14.
- 190. CENIGOVÁ, Rozália**
Analýza stavu školských knižníc za rok 2008 / Rozália Cenigová. In: Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl : 3. medzinárodná konferencia (CD-ROM). Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2009. – S. 9-20. ISBN 978-80-970092-1-2
- 191. CENIGOVÁ, Rozália**
Práca školských knižníc v Slovenskej republike / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 10, č. 2 (2009), s. 9-10.
- 192. CENIGOVÁ, Rozália**
Práce školských knihooven ve Slovenské republice / Rozália Cenigová. In: Čtenář. – ISSN 0011-2321. – Roč. 61, č. 3 (2009), s. 100-102.
- 193. CENIGOVÁ, Rozália**
Průručka pre školského knihovníka (CD-ROM) / Rozália Cenigová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2008. ISBN 978-80-970092-0-5
- 194. CENIGOVÁ, Rozália**
Slovenská pedagogická knihovna jako metodické centrum školních knihoven v roce 2008 / Rozália Cenigová. In: Čtenář. – ISSN 0011-2321. – Roč. 61, č. 10 (2009), s. 370-373.
- 195. CENIGOVÁ, Rozália**
Školské knižnice 2008 / Rozália Cenigová. In: Učitel'ské noviny. – ISSN 1335-793X. – Roč. LVII, 22.-23. týždeň (2009), s. 25-26.
- 196. CENIGOVÁ, Rozália**
Záložka do knihy spojuje školy : česko-slovenský projekt / Rozália Cenigová. In: IT Lib : informačné technológie a knižnice. – ISSN 1335-793X. – Roč. 13, č. 4 (2009), s. 57-58.
- 197. CENIGOVÁ, Rozália**
Záložky do knih dokážu spájať / Rozália Cenigová. In: Učitel'ské noviny. – ISSN 0139-5718. – Roč. 47, (7.9.2009), s. 3.
- 198. KROMKOVÁ, Anna**
Užitočná pomôcka pre školského knihovníka / Anna Kromková. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 10, č. 9 (2009), s. 47.
- 199. KURILLOVÁ, Katarína**
Seminár akademických knižníc Konflikt – prevencia, vznik a riešenie konfliktu / Katarína Kurillová. In: Ikaros [online]. 2009, roč. 13, č. 5 [cit. 2009-05-11]. Dostupné na internete: <http://www.ikaros.cz/node/5435>. URN-NBN:cz-ik5435. ISSN 1212-5075.

- 200. MIKLUŠČINOVÁ, Katarína**
Kroky k oživeniu školských knižníc / Katarína Mikluščinová, Rozália Cenigová.
In: Knižná revue. – ISSN 1210-1982. – Roč. XIX, č. 23 (2009), s. 10.
- 201. Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl (CD-ROM) / zost. Rozália Cenigová.** – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2009.
- 202. ZENDULKOVÁ, Danica**
Ako zaškatuľkovať vedu a výskum? / Danica Zendulková, Lucia Paulinyová.
In: IT lib : informačné technológie a knižnice. – ISSN 1335-793X. – Roč. [13],
č. 4 (2009), s. 36-43.

2010

- 203. Autistické dieťa : literatúra na Slovensku a v Čechách v rokoch 2004-2009 :**
výberová bibliografia / zost. Janette Gulčíková, Miroslava Hajtmánková, Eva
Kobelová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2010. – 153 záz.
- 204. BOKROSOVÁ, Katarína**
Slovenské učebnice do roku 1918 v historickom fonde Slovenskej pedagogickej
knižnice v Bratislave / Katarína Bokrosová. In: Problematika historických a vzácných
knižných fondů : sborník z 19. odborné konference Olomouc, 20.-21. října. – Olomouc
: Vědecká knihovna v Olomouci, Brno : Sdružení knihoven České republiky. –
S. 145-152.
ISBN 978-80-7053-292-8 (VKOL)
ISBN 978-80-86249-61-2 (SDRUK)
- 205. CENIGOVÁ, Rozália**
5. ročník Súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice
k Medzinárodnému dňu školských knižníc / Rozália Cenigová. In: Knižnica. –
ISSN 1335-7026. – Roč. 11, č. 5 (2010), s. 9-11.
- 206. CENIGOVÁ, Rozália**
Analýza stavu školských knižníc za rok 2009 / Rozália Cenigová. In: Knižnica. –
ISSN 1335-7026. – Roč. 11, č. 7 (2010), s. 6-15.
- 207. CENIGOVÁ, Rozália**
Analýza stavu školských knižníc za rok 2009 / Rozália Cenigová. In: Školské
knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl : 4. medzinárodná konferencia
(CD-ROM). Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2010. – S. 9-24.
ISBN 978-80-970092-2-9
- 208. CENIGOVÁ, Rozália**
Česko-slovenský projekt „Záložka do knihy spojuje školy“ / Rozália Cenigová.
In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 11, č. 1 (2010), s. 14-15.
- 209. CENIGOVÁ, Rozália**
Česko-slovenský projekt Záložka do knihy spojuje školy / Rozália Cenigová.
In: Čtenář. – ISSN 0011-2321. – Roč. 62, č. 2 (2010), s. 49-51.

- 210. CENIGOVÁ, Rozália**
International school Library Day / Rozália Cenigová. In: Učiteľské noviny. – ISSN 0139-5718. – Roč. 49, (4.10.2010), s. 3.
- 211. CENIGOVÁ, Rozália**
Podpora čitateľských aktivít v školských knižniciach na Slovensku / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 11, č. 6 (2010), s. 45-49.
- 212. CENIGOVÁ, Rozália**
Podpora čtenářských aktivít ve školních knihovnách na Slovensku / Rozália Cenigová. In: Čtenář. – ISSN 0011-2321. – Roč. 62, č. 10 (2010), s. 369-372.
- 213. CENIGOVÁ, Rozália**
Súťaž o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice / Rozália Cenigová. In: Učiteľské noviny. – ISSN 0139-5718. – Roč. 49, (4.10.2010), s. 3.
- 214. CENIGOVÁ, Rozália**
Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl : závery 4. medzinárodnej konferencie / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 11, č. 7 (2010), s. 15.
- 215. Domáce násilie : literatúra na Slovensku v rokoch 2003-2009, výberová bibliografia / zost. Miroslava Hajtmánková, Eva Kobelová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2010. – 183 záz.**
- 216. FAJNOROVÁ, Erika**
Ďalší krok k spoznávaniu : 20 rokov činnosti VÚSM v Slovenskej pedagogickej knižnici / Erika Fajnorová. In: Ľudové noviny : týždenník Slovákov v Maďarsku. ISSN 0456-829X. – Roč. 54, č. 48 (2010), s. 3.
- 217. GRIGAR, Vladimír**
Medzinárodná konferencia Vzdelávanie rómskeho spoločenstva, 1.7.2010 / Vladimír Grigar. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 18, č. 3 (2010), s. 11-14
- 218. GRIGAR, Vladimír**
O jednom podujatí Slovenskej pedagogickej knižnice / Vladimír Grigar. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 18, č. 4 (2010), s. 26-28.
- 219. SEMIANOVÁ, Natália**
Vyspovedali sme pána riaditeľa Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave PhDr. Vladimíra Grigara / Natália Semianová, Petra Záškarová ; Vladimír Grigar. In: GENEZIS: školský e-časopis Strednej odbornej školy knižníckych a informačných štúdií v Bratislave. – (16.11.2010).
- 220. Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl : 4. medzinárodná konferencia (CD-ROM) / zost. Rozália Cenigová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2010. – 126 s.
ISBN 978-80-970092-2-9**

221. Učebnice pre slovenské školy do roku 1919 vo fonde Slovenskej pedagogickej knižnice : výberová bibliografia / zost. Katarína Bokrosová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2010. – 209. záz. n.

2011

222. 55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice / zostavil Vladimír Grigar. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011. – 64 s.
223. Bibliografia publikačnej činnosti o Slovenskej pedagogickej knižnici / zostavili: Miroslava Hajtmánková, Eva Kobelová. In: 55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011. – S. 44-55.
224. **BOKROSOVÁ, Katarína**
Študovňa historických tlačí v Slovenskej pedagogickej knižnici / Katarína Bokrosová. In: 55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011. – S. 33-39.
225. **CENIGOVÁ, Rozália**
5. medzinárodná konferencia Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 12, č. 7-8 (2011), s. 22-23
226. **CENIGOVÁ, Rozália**
Aktivity školskej knižnice a iných subjektov na zvyšovanie čitateľskej gramotnosti. Školská knižnica. F 4.3. / Rozália Cenigová. In: Poradca riaditeľa školy. – Bratislava : Dr. Josef Raabe, 2011. – S. 1-12.
227. **CENIGOVÁ, Rozália**
Analýza stavu školských knižníc za rok 2010 a využiteľnosť rozvojového projektu Ministerstva školstva SR „Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc“ v rokoch 2006-2009 / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 12, č. 7-8 (2011), s. 24-35
228. **CENIGOVÁ, Rozália**
Medzinárodný mesiac školských knižníc 2010 / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 12, č. 2 (2011), s. 17-19
229. **CENIGOVÁ, Rozália**
Metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice / Rozália Cenigová. In: 55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011. – S. 18-24.
230. **CENIGOVÁ, Rozália**
Ohľadnutí za Medzinárodným mesiacem školných knižníc v roe 2010 / Rozália Cenigová. In: Čtenář. – ISSN 0011-2321. – Roč. 63, č. 10 (2011), s. 371-372
231. **CENIGOVÁ, Rozália**
Prezentácia knižnično-informačných systémov pre školských knihovníkov / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 12, č. 4 (2011), s. 17

- 232. CENIGOVÁ, Rozália**
Riadenie a financovanie školskej knižnice. Školská knižnica. F 4.2. / Rozália Cenigová. In: Poradca riaditeľa školy. – Bratislava : Dr. Josef Raabe, 2011. – S. 1-14.
- 233. CENIGOVÁ, Rozália**
Rozvojový projekt Ministerstva školstva SR „Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc“ v rokoch 2006-2009 / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 12, č. 1 (2011), s. 21-35
- 234. CENIGOVÁ, Rozália**
Stav slovenských školských knižníc / Rozália Cenigová. In: Duha : informace o knihách a knihovnách z Moravy. – ISSN 0862-1985. – Č. 1-2 (2011), s. 2-6
- 235. CENIGOVÁ, Rozália**
Úloha a postavenie školskej knižnice. Školská knižnica. F 4.1. / Rozália Cenigová. In: Poradca riaditeľa školy. – Bratislava : Dr. Josef Raabe, 2011. – S. 1-28.
- 236. CENIGOVÁ, Rozália**
Vyhodnocení projektu Elektronizace a revitalizace školních knihoven v letech 2006-2009 / Rozália Cenigová. In: Čtenář. – ISSN 0011-2321. – Roč. 63, č. 10 (2011), s. 372
- 237. DŽUGANOVÁ, Daniela**
Informačná gramotnosť ako kľúčová kompetencia vzdelávania na slovenských vysokých školách [elektronický zdroj] / Daniela Džuganová. In: ProInflow : časopis pro informační vědy. – ISSN 1804-2406. – Roč. 3, č. 1 (2011), s. 77-89. Dostupné na internete <http://pro.inflow.cz/informacna-gramotnost-jako-klucova-kompetencia-vzdelavania-na-slovenskych-vysokych-skolach>
- 238. DŽUGANOVÁ, Daniela**
Informačné vzdelávanie v podmienkach slovenských vysokých škôl (analytická štúdia) / Daniela Džuganová. In: IT lib. – ISSN 1335-793X. – Roč. 15, č. 3 (2011), s. 55
- 239. GONDOVÁ, Daniela**
Využívanie elektronických informačných zdrojov vo výučbe na slovenských univerzitách z pohľadu študentov i knihovníkov [elektronický zdroj] / Daniela Gondová, Daniela Džuganová. In: Inforum 2011 : 17. konferencia o profesionálnych informačných zdrojoch : Praha, 24. – 26. 5. 2011. – Praha : Albertina icome, 2011. – S. [1-6]. Dostupné na internete: <http://www.inforum.cz/pdf/2011/gondova-daniela.pdf>
- 240. GRIGAR, Vladimír**
Slovenská pedagogická knižnica má 55 rokov / Vladimír Grigar. In: Academia. – ISSN 1335-5864. – Roč. XXII, č. 4 (2011), s. 41-52
- 241. GRIGAR, Vladimír**
Slovenská pedagogická knižnica v rokoch 2007 - 2010 / Vladimír Grigar. In: 55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011. – S. 10-17.

- 242. GULČÍKOVÁ, Janette**
Knižnično-informačné služby v Slovenskej pedagogickej knižnici / Janette Gulčíková.
In: 55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011. – S. 40-43.
- 243. KADNÁROVÁ, Mária**
Metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre akademické knižnice / Mária Kadnárová, Daniela Džuganová. In: 55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011. – S. 25-28.
- 244. KURILLOVÁ, Katarína**
Oddelenie knižničných fondov / Katarína Kurillová. In: 55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011. – S. 29-32.
- 245.** Literatúra pre deti a mládež do roku 1918 vo fonde Slovenskej pedagogickej knižnice : tematická bibliografia / zostavila Katarína Bokrosová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011. – 29 záz.
- 246. PANGRÁCOVÁ, Helena**
Audioknihy – fenomén dneška? : výsledky prieskumu o audioknihách / Helena Pangrácová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 12, č. 1 (2011), s. 58-60
- 247. PANGRÁCOVÁ, Helena**
Slovenská pedagogická knižnica v rokoch 1996 – 2007 / Helena Pangrácová. In: 55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011. – S. 4-9.
- 248.** Slovenská pedagogická knižnica (1956-2010) : bibliografia / zostavili: Dagmar Bebková, Miroslava Hajtmánková, Eva Kobelová, Tatiana Popová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011. – 221 záz.
- 249.** Šikanované dieťa : (literatúra na Slovensku v rokoch 2004-2010) : výberová bibliografia / zostavili: Miroslava Hajtmánková, Eva Kobelová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011. – 134 záz.
- 250.** Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl [elektronický zdroj] : 5. medzinárodná konferencia : zborník príspevkov 12. máj 2011 / zostavila Rozália Cenigová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2011.
ISBN 978-80-970092-3-6

2012

- 251. BOKROSOVÁ, Katarína**
Knihy s tureckou tematikou v Študovni historických tlačí Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave / Katarína Bokrosová. In: Bibliotheca Antiqua 2012 : zborník z 21. konferencie, 7. – 8. listopadu 2012, Olomouc. – Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci ; Brno : Sdružení knihoven České republiky, 2012. – S. 231-238.
ISBN 978-80-7053-298-0 (VKOL)
ISBN 978-80-86249-66-7 (SDRUK)

- 252. BOKROSOVÁ, Katarína**
Publikácie pre deti a mládež v 19. storočí / Katarína Bokrosová. In: Problematika historických a vzácnych knižných fondů : sborník z 20. odborné konference, Olomouc 20. – 21. září 2011. – Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci ; Brno : Sdružení knihoven České republiky, 2012. – S. 199-207.
ISBN 978-80-7053-296-6 (VKOL)
ISBN 978-80-86249-63-6 (SDRUK)
- 253. CENIGOVÁ, Rozália**
7. ročník Súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc / Rozália Cenigová. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 20, č. 1 (2012), s. 46-50
- 254. CENIGOVÁ, Rozália**
Analýza stavu školských knižníc za rok 2011 a využiteľnosť rozvojového projektu Ministerstva školstva SR „Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc“ v rokoch 2006-2009 / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 13, č. 7-8 (2012), s. 10-22
- 255. CENIGOVÁ, Rozália**
Bilancujeme šesť ročníkov medzinárodnej konferencie Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl / Rozália Cenigová. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 20, č. 4 (2012), s. 52-57
- 256. CENIGOVÁ, Rozália**
Medzinárodná konferencia Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl / Rozália Cenigová. In: Duha [online]. [cit. 2012-11-15]. Dostupné na internete: <http://duha.mzk.cz/clanky/medzinarodna-konferencia-skolske-kniznice-ako-informacne-kulturne-centra-skol>. ISSN 1804-4255.
- 257. CENIGOVÁ, Rozália**
Medzinárodný mesiac školských knižníc 2011 / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 13, č. 4 (2012), s. 33-35
- 258. CENIGOVÁ, Rozália**
Metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice : 55 rokov metodickej činnosti Slovenskej pedagogickej knižnice / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 13, č. 3 (2012), s. 13-16
- 259. CENIGOVÁ, Rozália**
Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice : súťaž / Rozália Cenigová. In: Učiteľské noviny. – ISSN 0139-5769. – Roč. 59 (2012), č. 2, s. 16
- 260. CENIGOVÁ, Rozália**
Podpore školského knihovníctva patrí mesiac október / Rozália Cenigová. In: ITlib : informačné technológie a knižnice. – ISSN 1335-793X. – Roč. 16, č. 4 (2012), s. 57-59

- 261. CENIGOVÁ, Rozália**
Predstavujeme školskú knižnicu Základnej školy Škultétyho v Topoľčanoch / Rozália Cenigová. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 20, č. 3 (2012), s. 21-27
- 262. CENIGOVÁ, Rozália**
Predstavujeme školskú knižnicu Základnej školy v Turzovke – Bukovine / Rozália Cenigová. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 20, č. 2 (2012), s. 21-27
- 263. CENIGOVÁ, Rozália**
Správa o stave školských knižníc za rok 2011 / Rozália Cenigová. In: Učiteľské noviny. – Školstvo odborné. – ISSN 0139-5769. – Roč. LIX, č. 1 (2012), s. 27-32
- 264. CENIGOVÁ, Rozália**
Záložka do knihy už potretí bodovala / Rozália Cenigová. In: Čtenář. – ISSN 0011-2321. – Roč. 64, č. 3 (2012), s. 110-111
- 265. DŽUGANOVÁ, Daniela**
Pohľad na ekonomicko-odborné portfólio akademických knižníc v prostredí verejných vysokých škôl / Daniela Džuganová, Mária Kadnárová. In: Fungovanie knižníc v zmenených ekonomických podmienkach a špecifické požiadavky používateľov v období hospodárskej krízy : zborník príspevkov z 12. ročníka odborného seminára pre pracovníkov knižníc – Banská Bystrica : Štátna vedecká knižnica, 2012. – S. 47-55.
ISBN 9788089388431
- 266. DŽUGANOVÁ, Daniela**
Vzdelávanie zamestnancov knižníc. Informačná gramotnosť používateľov knižníc [elektronický zdroj] / Daniela Džuganová, Zuzana Babicová, Mária Kadnárová. In: Knižnice 2012 : zborník z celoslovenskej konferencie. – Bratislava : Slovenská asociácia knižníc, 2012. – S. 95-121. Dostupné na internete <http://www.sakba.sk/dokumenty/2012/Zbornik-Kniznice2012.pdf>
ISBN 9788055311579
- 267. DŽUGANOVÁ, Daniela**
Akademické knižnice a informačné vzdelávanie : (Riešenie problematiky informačného vzdelávania na vysokých školách) / Daniela Džuganová. In: Knižnica a jej miesto v elektronickom informačnom prostredí. – Zvolen : Technická univerzita vo Zvolene, Slovenská lesnícka a drevárska knižnica, 2012. – S. 38-47. Dostupné na internete http://www.tuzvo.sk/files/3_7_OrganizacneSucasti/SLDK/zbornik.pdf
ISBN 9788022823890
- 268. GRIGAR, Vladimír**
JUDr. Boris Bálent (1912-2012) / Vladimír Grigar. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 13, č. 10 (2012), s. 50-53

- 269. GRIGAR, Vladimír**
55 rokov Slovenskej pedagogickej knižnice (1956-2011) / Vladimír Grigar. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 20, č. 1 (2012), s. 20-31
- 270. GRIGAR, Vladimír**
Týždeň slovenských knižníc v Slovenskej pedagogickej knižnici. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 20, č. 2 (2012), s. 41-42
- 271. KADNÁROVÁ, Mária**
Ako sa akademické knižnice prezentujú na webe? / Mária Kadnárová, Marta Dušková. In: ITlib : informačné technológie a knižnice. – ISSN 1335-793X. – Roč. [16], č. 3 (2012), s. 53-59
- 272. KADNÁROVÁ, Mária**
Prezentácia akademických knižníc prostredníctvom webových stránok : (analýza a hodnotenie webových stránok akademických knižníc) / Mária Kadnárová, Marta Dušková. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2012. – 84 s.
- 273.** Problematika starnutia a kvalita života seniorov : (literatúra vydaná na Slovensku a v Česku v rokoch 2006-2011 nachádzajúca sa vo fonde SPK) : výberová bibliografia / zostavili: Eva Kobelová, Miroslava Hajtmánková. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2012. – 205 záz.
- 274.** Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl [elektronický zdroj] : 6. medzinárodná konferencia / zostavila Rozália Cenigová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2012.
ISBN 978-80-970092-4-3
- 275.** Učebnice pre slovenské školy a publikácie z oblasti pedagogiky do roku 1919 z fondov Slovenskej pedagogickej knižnice : tematická bibliografia / zostavila Katarína Bokrosová . – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2012. – 208 záz.

2013

- 276. BOKROSOVÁ, Katarína**
Calepinov polyglotný slovník z roku 1627 z bazilejskej oficíny Henricpetri / Katarína Bokrosová. In: Bibliotheca Antiqua 2013 : sborník z 22. konferencie, 30. – 31. října 2013, Olomouc. – Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci ; Brno : Sdružení knihoven České republiky, 2013. – S. 177-182.
ISBN 978-80-7053-301-7 (VKOL)
ISBN 978-80-86249-69-8 (SDRUK)
- 277. CENIGOVÁ, Rozália**
7. ročník medzinárodnej konferencie Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl / Rozália Cenigová. In: Duha [online]. [cit. 2013-09-23]. Dostupné na internete: <http://duha.mzk.cz/clanky/7-rocnik-medzinarodnej-konferencie-skolske-knižnice-ako-informacne-kulturne-centra-skol>. ISSN 1804-4255.

- 278. CENIGOVÁ, Rozália**
Analýza stavu školských knižníc za rok 2012 [elektronický zdroj] / Rozália Cenigová.
In: Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl : 7. medzinárodná
konferencia. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2013. – S. 8-32.
ISBN 978-80-970092-6-7
- 279. CENIGOVÁ, Rozália**
Medzinárodná konferencia o školských knižniciach : školské knižnice ako informačné
a kultúrne centrá škôl / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 14,
č. 6 (2013), s. 8-22
- 280. CENIGOVÁ, Rozália**
Medzinárodný mesiac školských knižníc 2012 / Rozália Cenigová. In: Knižnica. –
ISSN 1335-7026. – Roč. 14, č. 2 (2013), s. 37-40
- 281. CENIGOVÁ, Rozália**
Medzinárodný mesiac a deň školských knižníc 2013 / Rozália Cenigová. In: TASR
[online]. [cit. 2013-10-23]. Dostupné na internete:
<http://skolskyservis.teraz.sk/skolstvo/medzinarodny-den-skolskych-kniznic/5843-clanok.html>.
- 282. CENIGOVÁ, Rozália**
Najúspešnejšie projekty na podporu a rozvoj čitateľskej gramotnosti / Rozália
Cenigová. In TASR [online]. [cit. 2013-12-02]. Dostupné na internete:
<https://www.minedu.sk/najuspesnejsie-projekty-na-podporu-a-rozvijanie-citateľskej-gramotnosti>.
- 283. CENIGOVÁ, Rozália**
Najúspešnejšie projekty na podporu a rozvoj čitateľskej gramotnosti / Rozália
Cenigová. In: TASR [online]. [cit. 2013-12-06]. Dostupné na internete:
<http://skolskyservis.teraz.sk/skolstvo/najuspesnejsie-projekty-citanie/6911-clanok.html>.
- 284. CENIGOVÁ, Rozália**
Podpora rozvoja čitateľskej gramotnosti v školách a školských knižniciach / Rozália
Cenigová. In: Učiteľské noviny. – ISSN 1335-793X. – Roč. LX, č. 12 (2013), s. 6-7
- 285. CENIGOVÁ, Rozália**
Správa o stave školských knižníc / Rozália Cenigová. In: Učiteľské noviny. – Školstvo
odborne. – ISSN 0139-5769. – Roč. LX, č. 25 (2013), s. 25-28
- 286. DŽUGANOVÁ, Daniela**
Akademické knižnice sa stretli na jesennom seminári / Daniela Džuganová. In:
Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 21, č. 4 (2013),
s. 67-71

- 287. DŽUGANOVÁ, Daniela**
 Premena akademických knižníc na informačné a vzdelávacie centrá univerzít (na základe analýzy stavu akademických knižníc na Slovensku [elektronický zdroj] / Daniela Džuganová, Mária Kadnárová. In: INFOS 2013 : inovatívne knižnice a pamäťové inštitúcie. Hľadanie odpovedí na nové výzvy znalostnej spoločnosti . – Bratislava : Spolok slovenských knihovníkov, 2013. – S. 29-45.
 ISBN 978-80-895886
- 288. DŽUGANOVÁ, Daniela**
 Rok 2013 a jubileá Univerzitnej knižnice Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach / Daniela Džuganová. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 21, č. 3 (2013), s. 10-15
- 289. GONDOVÁ, Daniela**
 20 rokov Slovenskej asociácie knižníc (1992 – 2012) / Daniela Gondová, Daniela Džuganová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 14, č. 1 (2013), s. 3-10
- 290. GRIGAR, Vladimír**
 Týždeň slovenských knižníc v Slovenskej pedagogickej knižnici / Vladimír Grigar. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 21, č. 2 (2013), s. 44-46
- 291.** Anton Hykisch : personálna bibliografia (2002-2012) / zostavili: Eva Kobelová, Miroslava Hajtmánková. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2013. – 227 záz. ISBN 978-80-970092-5-0
- 292.** Syndróm vyhorenia [elektronický zdroj] : (literatúra vydaná na Slovensku a v Česku v rokoch 2001-2012 nachádzajúca sa vo fonde slovenských knižníc) : výberová bibliografia / zostavili: Eva Kobelová, Miroslava Hajtmánková. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2013.
- 293.** Syndróm vyhorenia : (literatúra vydaná na Slovensku a v Česku v rokoch 2001-2012 nachádzajúca sa vo fonde slovenských knižníc) : výberová bibliografia / zostavili: Eva Kobelová, Miroslava Hajtmánková. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2013. – 143 záz.
- 294.** Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl [elektronický zdroj] : 7. medzinárodná konferencia / zostavila Rozália Cenigová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2013.
 ISBN 978-80-970092-6-7
- 295.** Vplyv médií na psychický vývin detí a mládeže [elektronický zdroj] : (literatúra slovenskej proveniencie, ktorá vyšla v rokoch 2002-2012) : výberová bibliografia / zostavili: Miroslava Hajtmánková, Eva Kobelová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2013.

296. Vplyv médií na psychický vývin detí a mládeže : (literatúra slovenskej proveniencie, ktorá vyšla v rokoch 2002-2012) : výberová bibliografia / zostavili: Miroslava Hajtmánková, Eva Kobelová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2013. – 181 záz.

297. ŽIBRITOVÁ, Gabriela

K storočnici Borisa Bálena : (1912 – 1994) / Gabriela Žibritová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 14, č. 1 (2013), s. 51-53

2014

298. BOKROSOVÁ, Katarína

Zbierka komeňán zo 17. až 19. storočia v Študovni historických tlačí Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave / Katarína Bokrosová. In: Bibliotheca Antiqua 2014 : sborník z 23. konferencie, 5. – 6. listopadu 2014, Olomouc. – Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci ; Ostrava : Sdružení knihoven České republiky, 2014. – S. 30-36.

ISBN 978-80-7053-306-2 (VKOL)

ISBN 978-80-86249-72-8 (SDRUK)

299. CENIGOVÁ, Rozália

8. medzinárodná konferencia Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl / Rozália Cenigová. In: ITlib : informačné technológie a knižnice. – ISSN 1336-0779. – Roč. 18, č. 2 (2014), s. 52-54

300. CENIGOVÁ, Rozália

Analýza stavu školských knižníc za rok 2013 [elektronický zdroj] / Rozália Cenigová. In: Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl : 8. medzinárodná konferencia. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2014, S. 8-35.

ISBN 978-80-970092-7-4

301. CENIGOVÁ, Rozália

Knihy a ich čítanie podnecujú kreativnosť detí a žiakov / Rozália Cenigová. In: Učiteľské noviny. – ISSN 0139-5769. – Roč. LX, č. 39 (2014), s. 12-13, 15

302. CENIGOVÁ, Rozália

Konferencia Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl / Rozália Cenigová. In: TASR [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné na internete:

<http://skolskyservis.teraz.sk/skolstvo/konferencia-skolske-kniznice/10561-clanok.html>.

303. CENIGOVÁ, Rozália

Medzinárodný mesiac školských knižníc 2013 / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 15, č. 1 (2014), s. 33-37

304. CENIGOVÁ, Rozália

Stav školských knižníc za rok 2013 / Rozália Cenigová. In: Učiteľské noviny. – ISSN 0139-5769. – Roč. 61, č. 52 (2014), s. 4-6

- 305. CENIGOVÁ, Rozália**
Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl : medzinárodná konferencia – máj 2014 / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 15, č. 3 (2014), s. 42-48
- 306. CENIGOVÁ, Rozália**
Príklady z praxe zo slovenských školských knižníc na podporu čítania žiakov základných a stredných škôl. In: Duha [online]. 2014, roč. 28, č. 2 [cit. 2014-07-23]. Dostupné na internete: <http://duha.mzk.cz/clanky/priklady-z-praxe-ze-slovenskych-skolskych-kniznic-na-podporu-citania-ziakov-zakladnych-stredn>. ISSN 1804-4255.
- 307. GRIGAR, Vladimír**
Jesenné aktivity Slovenskej pedagogickej knižnice / Vladimír Grigar. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 22, č. 1 (2014), s. 53-55
- 308.** Jan Amos Komenský (1592-1670) [elektronický zdroj] : komeniologická literatúra z fondov Slovenskej pedagogickej knižnice : bibliografia / zostavila Katarína Bokrosová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2014.
- 309.** Jan Amos Komenský (1592-1670) : komeniologická literatúra z fondov Slovenskej pedagogickej knižnice : bibliografia / zostavila Katarína Bokrosová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2014. – 441 záz.
- 310.** Rozvod a jeho dôsledky [elektronický zdroj] : (literatúra slovenskej proveniencie, ktorá vyšla v rokoch 2003-2013) : výberová bibliografia / zostavili: Eva Kobelová, Miroslava Hajtmánková. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2014.
- 311.** Rozvod a jeho dôsledky : (literatúra slovenskej proveniencie, ktorá vyšla v rokoch 2003-2013) : výberová bibliografia / zostavili: Eva Kobelová, Miroslava Hajtmánková. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2014. – 83 záz.
- 312.** Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl [elektronický zdroj] : 8. medzinárodná konferencia / zostavila Rozália Cenigová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2014.
ISBN 978-80-970092-7-4

2015

- 313. BOKROSOVÁ, Katarína**
Bohemiká v Slovenskej pedagogickej knižnici v Bratislave od 16. do 19. storočia / Katarína Bokrosová. In: Bibliotheca Antiqua 2015 : sborník z 24. konferencie, 4. – 5. listopadu 2015, Olomouc. – Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci ; Praha : Sdružení knihoven České republiky, 2015. – S. 87-94.
ISBN 978-80-7053-309-3 (VKOL)
ISBN 978-80-86249-74-2 (SDRUK)
- 314. CENIGOVÁ, Rozália**
9. medzinárodná konferencia Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl / Rozália Cenigová. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 23, č. 2 (2015), s. 47-50

- 315. CENIGOVÁ, Rozália**
Analýza stavu školských knižníc 2014 / Rozália Cenigová. In: Učiteľské noviny [online]. [cit. 2015-21-05]. Dostupné na internete: <http://www.ucn.sk/organizacie-rezortu/analyza-stavu-skolskych-kniznic-za-rok-2014>.
- 316. CENIGOVÁ, Rozália**
Analýza stavu školských knižníc za rok 2014 [elektronický zdroj] / Rozália Cenigová. In: Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl : 9. medzinárodná konferencia. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2014. – S. 9-34. ISBN 978-80-970092-8-1
- 317. CENIGOVÁ, Rozália**
Dokumentácia v školskej knižnici / Rozália Cenigová. In: Dokumentácia základnej školy [online]. [cit. 2015-21-11]. Dostupné na internete: <http://www.raabe.sk>.
- 318. CENIGOVÁ, Rozália**
Ďalšia príležitosť ako podporiť zanietenosť a motiváciu školských knihovníkov / Rozália Cenigová. In: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky [online]. [cit. 2014-20-04]. Dostupné na internete: <http://www.minedu.sk/dalsia-prilezitost-ako-podporit-zanietenost-a-motivaciu-skolskych-knihovnikov/?pg=2>.
- 319. CENIGOVÁ, Rozália**
Ďalšia príležitosť ako podporiť zanietenosť a motiváciu školských knihovníkov / Rozália Cenigová. In: TASR [online]. [cit. 2014-26-04]. Dostupné na internete: <http://skolskyservis.teraz.sk/skolstvo/konferencia-skolske-kniznice/18476-clanok.html>.
- 320. CENIGOVÁ, Rozália**
Desaťtisíce českých a slovenských žiakov si navzájom vymenilo záložky do kníh. In: Občasník knihovníkov Bratislavského kraja : bulletin Krajskej pobočky Spolku slovenských knihovníkov a knižníc Bratislavského kraja. – ISSN 1335-664X. – Roč. 16, č. 2 (2015), s. 12-14
- 321. CENIGOVÁ, Rozália**
Integrácia školských knižníc a verejných knižníc : prvé skúsenosti / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 16, č. 3 (2015), s. 40-41
- 322. CENIGOVÁ, Rozália**
Malé a veľké, hlavne kvalitne. Kampane a aktivity na podporu čítania detí a mládeže verejných a školských knižníc v Slovenskej republike / Iveta Hurná, Rozália Cenigová. In: Knižnice 2015. Zborník z celoslovenskej konferencie [online]. [cit. 2015-20-12]. Dostupné na internete: <http://www.sakba.sk/dokumenty/2015/Kniznice-2015-zbornik.pdf>.
- 323. CENIGOVÁ, Rozália**
Medzinárodný mesiac školských knižníc 2014 / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 16, č. 1 (2015), s. 23-27

- 324. CENIGOVÁ, Rozália**
Poznáme už absolútneho víťaza Najzaujímavejšieho podujatia školskej knižnice. In: Občasník knihovníkov Bratislavského kraja : bulletin Krajskej pobočky Spolku slovenských knihovníkov a knižníc Bratislavského kraja. – ISSN 1335-664X. – Roč. 16, č. 2 (2015), s. 11-12
- 325. CENIGOVÁ, Rozália**
Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl : 9. medzinárodná konferencia – máj 2015 / Rozália Cenigová. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 16, č. 3 (2015), s. 33-39
- 326. CENIGOVÁ, Rozália**
Výhody a nevýhody integrácie slovenských školských knižníc s verejnými knižnicami / Rozália Cenigová. In: Duha. – ISSN 1804-4255. – Roč. 29, č. 3 (2015), s. 50-53
- 327. DŽUGANOVÁ, Daniela**
Elektronické publikovanie a akademické knižnice (na príklade Univerzitnej knižnice Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach) [elektronický zdroj] / Daniela Džuganová, Zuzana Sadloňová. In: Mediamatika a kultúrne dedičstvo – revue o nových médiách a kultúrnom dedičstve. – ISSN 1339-777X. – Roč. 2, č. 2 (2015), s. [1-6]. Dostupné na internete:
http://fhv.uniza.sk/mkd_revue/02_2015/02_2015_dzuganova-sadlonova.pdf
- 328. DŽUGANOVÁ, Daniela**
Potreba metodiky pre akademické knižnice. Áno alebo nie? / Daniela Džuganová. In: Konferencia Profesia – knihovník – III. – Metodik. – Martin: Slovenská národná knižnica, 2015.
- 329. GRIGAR, Vladimír**
Slovenská pedagogická knižnica a rok 2014 / Vladimír Grigar. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 23, č. 1 (2015), s. 32-36
- 330. GRIGAR, Vladimír**
Unikátna putovná výstava „Biblia na cestách“ v Slovenskej pedagogickej knižnici / Vladimír Grigar. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 23, č. 2 (2015), s. 39-42
- 331. GULČÍKOVÁ, Janette**
60 rokov oslavuje knihovník Vladimír Grigar / Janette Gulčíková. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 23, č. 4 (2015), s. 62-63
- 332. JANOVSÁ, Darina**
17. zasadnutie Národnej komisie pre služby v Slovenskej pedagogickej knižnici / Darina Janovská. In: Knižnica. – ISSN 1335-7026. – Roč. 16, č. 4 (2015), s. 50-51

- 333. KADNÁROVÁ, Mária**
Budeme mať digitálne akademické knižnice? [elektronický zdroj] / Mária Kadnárová, Daniela Džuganová. In: Mediamatika a kultúrne dedičstvo – revue o nových médiách a kultúrnom dedičstve. – ISSN 1339-777X. – Roč. 2, č. 2 (2015), s. [1-13]. Dostupné na internete: http://fhv.uniza.sk/mkd_revue/02_2015/02_2015_kadnarova-dzuganova.pdf
- 334. KADNÁROVÁ, Mária**
Malé kroky k veľkým zmenám alebo na čo sú nám ankety a prieskumy a ako ich vieme využiť / Mária Kadnárová. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. – ISSN 1335-7905. – Roč. 23, č. 3 (2015), s. 27-32
- 335. Migrácia a migranti v slovenskej spoločnosti v rokoch 2005-2010. (1. časť)**
[elektronický zdroj] : výberová bibliografia / zostavili: Miroslava Hajtmánková, Eva Kobelová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2015.
- 336. Migrácia a migranti v slovenskej spoločnosti v rokoch 2005-2010. (1. časť) : výberová bibliografia / zostavili: Miroslava Hajtmánková, Eva Kobelová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2015. – 166 strán.**
- 337. Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl [elektronický zdroj] : 9. medzinárodná konferencia / zostavila Rozália Cenigová. – Bratislava : Slovenská pedagogická knižnica, 2015.
ISBN 978-80-970092-8-1**

AUTORSKÝ REGISTER

A

ANDRASSY, Ľ. 166

B

BENČATOVÁ, H. 11
BOKROSOVÁ, K. 106, 135, 136, 145, 167, 186, 187, 204, 221, 224,
245, 251, 252, 275, 276, 298, 308, 309, 313
BEBKOVÁ, D. 152, 165, 248
BEZDĚKOVÁ, D. 61
BLUHOVÁ, I. 5, 7, 8
BOKES, F. 1
BUSTINOVÁ, K. 121

C

CENIGOVÁ, R. 147, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 168, 169,
170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 188, 189, 190,
191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 204, 205,
206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 220,
225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234,
235, 236, 250, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259,
260, 261, 262, 263, 264, 274, 277, 278, 279, 280,
281, 282, 283, 284, 285, 294, 299, 300, 301, 302,
303, 304, 305, 306, 312, 314, 315, 316, 317, 318,
319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 337

Č

ČECHOVIČOVÁ, Z. 71
ČELKOVÁ, L. 103, 146, 148, 149, 160

DŽ

DŽUGANOVÁ, D. 237, 238, 239, 265, 266, 267, 286, 287, 288, 289,
327, 328, 333

F

FAJNOROVÁ, E.	150, 216
FAJTH, K.	65
FIKRLOVÁ, (PONGRÁCOVÁ), A.	2, 4

G

GALOVIČOVÁ, Z.	151
GAVALIEROVÁ, K.	89, 130
GONDOVÁ, D.	289
GRIGAR, V.	177, 178, 217, 218, 222, 240, 241, 268, 269, 270, 290, 307, 329, 330
GULČÍKOVÁ, J.	242, 331

H

HAJTMÁNKOVÁ, M.	165, 180, 215, 223, 248, 249, 273, 291, 292, 293, 295, 296, 310, 311, 335, 336
HAUPTFOGL, J.	75
HORÁKOVÁ, J.	161, 162, 179
HORVÁTHOVÁ, L.	97
HROMNÍK, M.	72, 73

CH

CHUDÁ, S.	76, 90, 101, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 122
-----------	--

J

JANOVSKÁ, D.	332
JANUS, H.	53
JÁNSKA, V.	41
JUSKOVÁ, (CHUDÍKOVÁ), M.	22, 23, 34, 42, 59, 70

K

KADNÁROVÁ, M.	243, 271, 272, 287, 333, 334
KERLIKOVÁ, J.	51
KOBELOVÁ, E.	180, 215, 223, 248, 249, 273, 291, 292, 293, 295, 296, 310, 311, 335, 336
KOŠECKÝ, S.	181
KRAUSOVÁ, (RYBÁROVÁ), D.	57, 62
KREJČOVÁ, M.	67
KROMKOVÁ, A.	198

KURILLOVÁ, K. 91, 199, 244
KYSELOVÁ, G. 54

L

LEHKÝ, J. 12, 15, 16, 30
LIHOCKÝ, J. 43, 60, 61
LUCBAUEROVÁ, K. 113

M

MAJERÍKOVÁ, M. 66
MAJEROVÁ, I. 74
MALÁČKOVÁ, E. 75
MARTINÉZOVÁ, M. 114
MEŠŠA, E. 26
MICHALIČKA, V. 77
MIKLUŠČINOVÁ, K. 200
MIŠOVIČOVÁ, T. 78

N

NOVÁKOVÁ, M. 37, 93

O

ONDREJKOVIČ, P. 63

P

PANGRÁCOVÁ, H. 115, 116, 117, 118, 123, 124, 125, 127, 128, 129
131, 132, 133, 134, 137, 138, 141, 142, 143, 147
246, 247
PAULINYOVÁ, L. 139, 140, 144, 163
PECIAROVÁ, J. 17, 35, 38
PIŇOS, R. 97
POPOVÁ, T. 79, 97, 119, 120, 248

R

RAK, V. 45, 64
RANKOV, P. 85, 94
RUŽEKOVÁ, E. 80, 81, 95

S

SADLOŇOVÁ, Z.	327
SAKÁLOVÁ, E.	141, 142
SEMIANOVÁ, N.	219
SLOBODOVÁ, B.	24
SMOLINSKÁ, M.	13
STOLIČNÁ, M.	36
STŘEŠINKOVÁ, E.	68

Š

ŠEBESTOVÁ, A.	14, 39
ŠÍŠKOVÁ, M.	96
ŠKAROHLÍDOVÁ, H.	23
ŠUVADOVÁ, L.	112

T

TIMKOVÁ, Z.	82, 83
-------------	--------

V

VALOVÁ, (MLYŇKOVÁ), M.	55, 69
VIDA, J.	84, 85, 103, 126, 127
VRABLICOVÁ, D.	85, 86, 98, 99, 100, 102, 103, 104, 105

Z

ZELMANOVÁ, Z.	87
ZENDULKOVÁ, D.	202
ZVONKOVÁ, E.	6

Ž

ŽIBRITOVÁ, G.	297
---------------	-----

Obrazová príloha

Sťahovanie knižnice do priestorov na Klariskej ulici pod vedením riaditeľky I. Blühovej

Vonkajšia vchodová brána knižnice na Klariskej ulici

Kolektív pracovníkov knižnice počas vedenia Jána Lehkého

Výstava v priestoroch knižnice na Klariskej ulici

Výpožičný pult s pracovníkmi oddelenia služieb na Klariskej ulici

Všeobecná študovňa knižnice na 2. poschodí na Klariskej ulici

Námestníčka riaditeľa ÚIPŠMT pre SPK Dagmar Vrablicová medzi Vladimírom Michaličkom a Michalom Majtánom

Vedenie knižnice (Sidónia Chudá) a ÚIPŠMT v čase osláv k 40. výročiu vzniku knižnice v r. 1996

Oslavy k 40. výročiu vzniku knižnice, medzi hosťami aj Zuzana Blühová (vpravo), dcéra prvej riaditeľky Ireny Blühovej

Kolektív pracovníčok bibliograficko-informačného oddelenia na Klariskej ulici

Sťahovanie knižnice a múzea z historickej budovy na Klariskej ulici

Kolektív pracovníkov múzea na Klariskej ulici

Budovy na Starých Gruntoch prestavané pre potreby knižnice

Prístavba ZŠ na Hálovej ulici 16, kde sa na 1. a 2. poschodí nachádzali pracoviská knižnice

Riaditeľka SPK Helena Pangrácová s ministrom školstva Martinom Froncom pri odovzdávaní cien v súťaži školských knižníc v roku 2005

Riaditeľka knižnice H. Pangrácová s ministrom školstva J. Mikolajom a veľvyslancom USA R. Vallee

Súčasnú sídlo knižnice na Hálovej 6 v Bratislave-Petržalke

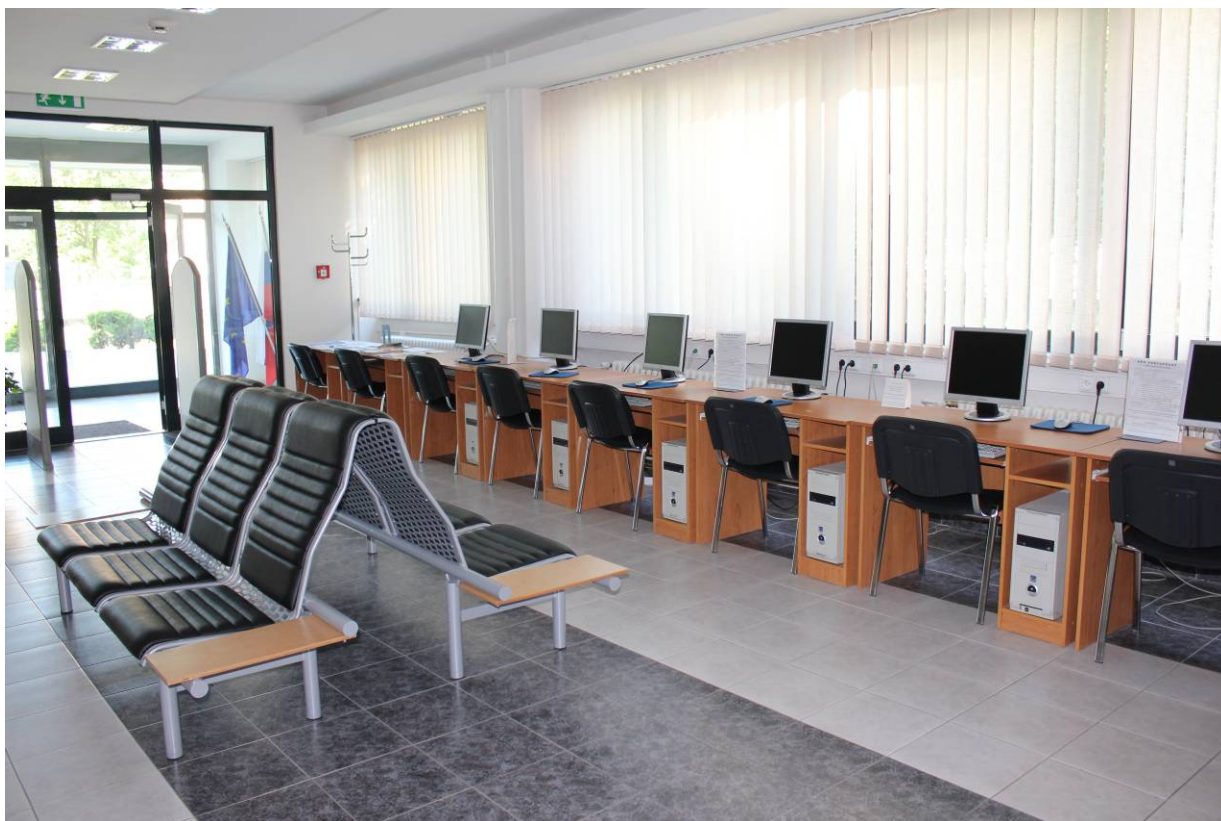
Ingrid Kováčová, riaditeľka Odboru základných škôl MŠVVaŠ SR (vpravo), Rozália Cenigová, metodička pre školské knižnice (v strede) a Vladimír Grigar riaditeľ knižnice na medzinárodnej konferencii Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl, ktorú knižnica organizuje každý rok

Rozália Cenigová na medzinárodnej konferencii hodnotí stav školských knižníc

Mária Kadnárová (vľavo) a Daniela Džuganová (v strede) metodičky knižnice pre akademické knižnice na seminári akademických knižníc v zasadačke knižnice a Zuzana Martinkovičová (vpravo), riaditeľka UK Trnavskej univerzity v Trnave

Časť požičovne na Hálovej 6 pre vyhľadávanie v on-line katalógu

Regále v požičovni s novými knihami a pre malé výstavy k výročiam rôznych osobností

Všeobecná študovňa s odbornými časopismi a príručkami

Letná čítareň v areáli knižnice na Hálovej ulici 6

Katarína Bokrosová pri prevádzaní exkurzie po Študovni historických tlačí

Časť Študovne historických tlačí

Dlhoročná pracovníčka Eva Sýkorová v skladových priestoroch knižnice

Pracovný kolektív knižnice v r. 2011

Kolektív pracovníčok knižnično-informačných služieb v roku 2011

Kolektív pracovníčok oddelenia knižničných fondov v roku 2011

Pracovníci Slovenskej pedagogickej knižnice v roku 2016

Slávnostné stretnutie pri príležitosti 60.výročia vzniku knižnice 6. 12. 2016 v priestoroch SPK za účasti generálneho riaditeľa sekcie regionálneho školstva MŠVVaŠ SR Ing. Mariana Galana

Vydavateľ: Slovenská pedagogická knižnica
851 01 Bratislava, Hálova 6
Zodpovedný redaktor: PhDr. Vladimír Grigar
Obsahová a jazyková korektúra: Mgr. Katarína Kurillová
Interná jazyková úprava: Mgr. Miroslava Hajtmánková
Neprešlo odbornou jazykovou úpravou
Technickí redaktori: Ing. Slavomír Košecký, Mgr. Janette Gulčíková
Tlač: SPK Bratislava
Rok vydania: 2017
Počet strán: 127
Náklad 15 ks
Nepredajné
ISBN: 978-80-972668-1-3
EAN: 9788097266813